NAGY VILÁG KÖNYVEK

MISIMA JUKIO
Egy maszk vallomása

Mishima Yukio

EGY MASZK VALLOMÁSA

三島 由紀夫: 假面の告白
© Yukio Mishima, 1949

Fordította: Fázsy Anikó
A japán eredetivel összehasonlította: Kalmár Éva

...A szépség félelmetes és rettentő dolog! Félelmetes, mert meghatározhatatlan, meghatározni pedig azért nem lehet, mert az Isten csupa merő talánynak teremtette. Itt egymásba futnak a partok, itt együtt él minden ellentmondás. Én nagyon műveletlen ember vagyok, pajtás, de ezen nagyon sokat töprengtem. Borzasztóan sok a rejtély! Túlontúl sok talány terhe nyomja e földön az embert. Fejtsd meg, ahogy tudod, és próbálj kievickélni a kátyúból. Szépség! Nem bírom elviselni, hogy némelyik magasztos szívű és nagy eszű ember a Madonna eszményképével kezdi, és szodomai eszményekkel végzi. És még szörnyűbb az, ha valaki a szodomai eszményektől megfertőzött lélekkel sem tagadja meg a Madonna eszményképét, és őszintén lángol érte a szíve, úgy lángol, mint ártatlan éveiben. Azt mondom: szertelen az ember, túlontúl szertelen, én kordába szorítanám. De talán az ördög se tudja, hogy is van ez! Amit az értelem gyalázatnak tart, az csupa gyönyörűség a szívnek. Hát lehet szépség a fajtalanságban? Hidd el, hogy az emberek óriási többsége számára éppen a fajtalanságban rejlik a szépség; tudtad ezt a titkot, vagy nem? Az a borzasztó, hogy a szépség nemcsak félelmetes, hanem titokzatos dolog is. Itt az ördög harcol az Istennel, és az emberek szíve a csatatér. Egyébként hát ki-ki arról beszél, ami őneki fáj. Figyelj, most már csakugyan a tárgyra térek.

Dosztojevszkij: A Karamazov testvérek
(Makai Imre fordítása)

ELSŐ FEJEZET

Sok-sok éven át erősködtem, hogy emlékszem azokra a dolgokra, melyeket a születésemkor láttam. Valahányszor szóba hoztam ezt, a felnőttek először nevetésben törtek ki, aztán, eltűnődve, vajon nem ugratom-e őket, idegenkedve fürkészték a sápadt gyermek gyermetegnek nem mondható arcát. Néha olyan vendégek füle hallatára találtam ezt mondani, akik nem voltak valami szoros barátságban a családommal, ilyenkor a nagyanyám, aki félt, hogy félkegyelműnek néznek, éles hangon közbevágott, és rám parancsolt, hogy menjek játszani.

Miközben az elfojtott nevetés derűje lengett az arcukon, a felnőttek rendszerint tudományos magyarázatféleséggel próbáltak megcáfolni. Igyekezetükben, hogy a gyermek eszéhez mért érveket agyaljanak ki, mindig azzal kezdték nagy buzgón, hogy a csecsemő behunyt szemmel jön a világra, s még ha teljesen nyitva volna is a szeme, egy újszülött nem láthatja olyan tisztán a dolgokat, hogy emlékezzen rájuk.

– Világos? – kérdezgették, meg-megrázva a gyermek vézna vállát, aki nem hitt nekik. A felnőtteket meg mintha megdöbbentette volna az a gondolat, hogy már-már beugrottak egy gyermeknek: azt hisszük ugyan, hogy gyermekkel van dolgunk, de azért nem árt résen lenni. Ez a kis gazfickó biztosan így akarja elérni, hogy „arról” beszéljünk, és utána ugyan mi gátolhatja meg, hogy még gyermetegebb ártatlansággal megkérdezze: „Honnan jöttem? Hogyan születtem?” Így aztán szótlanul fürkésztek, ajkukra fagyott, bágyadt mosollyal, nem titkolva, hogy valami miatt, amit soha nem fogok felfogni, a lelkük mélyéig meg vannak bántva.

Ám alaptalan volt a félelmük. Csöppnyi vágyat sem éreztem rá, hogy „arról” kérdezősködjem. De ha meg szerettem volna is kérdezni, féltem megsérteni a felnőtteket, így a ravaszkodásnak még

a gondolata se fordult meg a fejemben.

Magyarázhattak, kinevethettek, én szilárdul hittem, hogy emlékszem a születésemre. Emlékem alapja talán egy mondat volt, amelyet olyasvalakitől hallhattam, aki ott bábáskodott a születésemnél, vagy talán csak csökönyös képzeletemből sarjadt ki. Bárhogy volt is, egy dolgot világosan láttam, a saját szememmel, ez meggyőződésem. A teknő peremét, amelyben először megfürdettek. Vadonatúj teknő volt, a fa selymes és hűvös felülete simára volt gyalulva, s ahogy belenéztem, fénynyaláb hullott, foltot vetve, a peremére. Ezen a folton úgy csillogott a fa, mintha aranyból lett volna. Lobogó víznyelvek nyaldosták körül csobogva a foltot, de nem érték el. És akár a visszfény miatt, akár azért, mert a fénynyaláb elmerült a teknőben, a víz halványan felfénylett a folt alatt, és mintha csillogó kis hullámok törtek volna meg rajta…

Az emlékem ellen felhozott legerősebb érv az volt, hogy nem nappal születtem, hanem este kilenc órakor. Nem áradhatott hát a napfény. S bár csipkelődtek, hogy „Akkor csakis a villanyfény lehetett”, nekem nem esett nehezemre belekapaszkodnom képtelen hitembe, hogy még ha éjszaka volt is, napsugár vetett foltot a teknőre. Így aztán a teknő pereme meg a lobogó fény úgy maradt meg az emlékezetemben, mint amit biztosan láttam, amikor először megfürdettek.

Két évvel a nagy földrengés után születtem. Tíz évvel korábban, egy botrány után, ami nagyapám gyarmati kormányzósága alatt pattant ki, egyik beosztottja vétségének következményeit a nagyapámnak kellett viselnie, és lemondott hivataláról. (Nem szépítek: egészen mostanáig soha nem találkoztam még senkivel sem, aki olyan vakon, bolondul megbízott volna az emberekben, mint a nagyapám.) Attól fogva a családom egyre lejjebb csúszott, gyorsan, és olyan nemtörődömséggel, hogy akár azt is mondhatnám, vidáman dúdolva csúszott lefelé – óriási adósságok, jelzálog, a családi birtok eladása követték egymást, s ahogy az anyagi

nehézségek szaporodtak, egyre magasabbra csapott a gonosz ösztön, a beteges hiúság…

Ezért aztán én Tokió egyik kopott negyedében születtem, egy bérelt, régi házban. A kérkedő saroképület szedett-vedett homlokzata sivár látványt nyújtott, és mintha megperzselődött volna. A háznak tekintélyes vaskerítése volt, előkertje, meg egy nyugati stílusú fogadószobája, tágas, akárcsak egy kültelki templom. A homlokzati oldalon kétemeletes, hátulról háromemeletes házban temérdek sötét szoba sorakozott, bennük hat házicseléd. Ebben a házban, amely recsegett-ropogott, mint egy régi fiókos szekrény, mintegy tíz ember kelt fel reggel, és pihent le esténként: a nagyapám, a nagyanyám, apám, anyám meg a cselédek.

Családi gondjaink nagyapámnak a vállalkozások iránti szenvedélyéből fakadtak, meg nagyanyám betegségéből és különcködéséből. Nagyapámat megkísértették azok az üzleti lehetőségek, amelyekkel kétes barátok kecsegtették, gyakran messzi földre utazott, arany álmokat szövögetve. Nagyanyám, ősi család sarja, utálta és megvetette a nagyapámat. Szűk látókörű volt, zabolátlan természetű, hóbortos költőiségű lélek. Krónikus zsába gyötörte az idegeit, és szakadatlanul és fölöslegesen köszörülte az elméjét a fájdalom. Ki tudja, hogy a depressziós rohamok, melyek haláláig elkísérték, vajon nem a kicsapongásokból maradtak-e meg, amelyeknek nagyapám áldozott fiatalságában?

Ebbe a házba hozta el az apám az anyámat, a törékeny, szép hitvest.

1925. január 4-én reggel szülési fájdalmak lepték meg az anyámat. Este kilenc órakor egy két kiló hatvan dekás csecsemőnek adott életet.

Hét napra rá, este az újszülöttet flanelbe és krémszínű selyembe bugyolálták, tarka mintás selyemkrepdesin kimonót adtak rá. Az összecsődült háznép előtt nagyapám papírcsíkra írta a nevem, s az áldozati adományok állványára helyezte *a tokommá*ba.

Hajam sokáig fakó volt, de kitartóan olajjal kenegették, s így végül megfeketedett.

Szüleim a ház első emeletén éltek. Azzal az ürüggyel, hogy gyermeket veszélyes a felső emeleten nevelni, nagyanyám negyvenkilenc napos koromban kiragadott anyám karjaiból. Az ágyamat nagyanyám szobájában állították fel, mely mindig zárva volt, betegség és öregség fojtogató szaga ülte meg. Ott nevelkedtem, nagyanyám ágya tőszomszédságában.

Egyéves ha voltam, amikor a lépcső harmadik fokáról leestem, és felsértettem a homlokomat. Nagyanyám színházba ment, s apám unokatestvérei, anyám társaságában, nagy zsivajjal élvezték távollétét. Anyám fölment valamiért a második emeletre. Utánaeredtem, belegabalyodtam a kimonója aljába, és elestem.

Telefonon hívták haza nagyanyámat a kabukiszínházból. Nagyapám elébe sietett, amikor megérkezett. Nagyanyám le sem vette a cipőjét, megtorpant a küszöbön botjára támaszkodva, nagyapámra meresztve tekintetét. Különös volt magára erőszakolt higgadtsága, amikor tagoltan megszólalt:

– Meghalt?

– Nem.

Ekkor lehúzta a cipőjét, és méltóságteljesen, papnőként vonult végig a folyosón…

A negyedik születésnapomat megelőző újév reggelén kávészínű folyadékot hánytam. A háziorvosért küldtek. Az orvos megvizsgált, és kijelentette: nem biztos, hogy meggyógyulok. Annyi kámforinjekciót és szőlőcukor-oldatot nyomtak belém, hogy a végén tűpárnára hasonlítottam. Az érverésem kitapinthatatlan volt a csuklómon és a könyökhajlatban.

Két óra telt el. Körém álltak, nézték a holttestemet.

Előkészítették a szemfedőt, összeszedték kedvenc játékaimat, behívták a ház népét. Eltelt egy óra, s váratlanul megindult a vizelet. Anyám fivére, maga is orvos, felkiáltott: „Él.” Azt mondta, a vizelet

annak a jele, hogy megint ver a szívem.

Egy kis idő múltán újból megindult a vizelet. Arcomon lassacskán feléledt az élet halovány fénye.

Ez a betegség – önmérgezés – újra meg újra elővett. Rendszerint havonta egyszer tört rám, hol könnyebben, hol súlyosan. Sok rohamot szenvedtem el. A betegség lépteinek neszéből, ahogy megkörnyékezett, előre tudtam, megéreztem, hogy a roham a halál pitvarába juttat-e.

Legkorábbi, tagadhatatlan emlékem, amely különös élénkséggel vésődött belém, ebből az időből való.

Nem tudom, az anyám vagy egy gyereklány, a cselédlány vagy a nagynéném fogta-e a kezemet. Azt se látom világosan, az év melyik szakában történt. A délutáni fény bágyadtan permetezett az emelkedő mentén sorakozó házakra. A nő, aki kézen fogva vezetett, elmosódott azóta az emlékemben, hazafelé igyekeztünk a kaptatón. Valaki lefelé tartott, és a nő durván megrántotta a kezem. Félrehúzódtunk, és megálltunk az út szélén.

Nem fér hozzá kétség, hogy a kép, amelyet akkor láttam, újabb és újabb jelentéssel telítődött, valahányszor felidéztem, felerősítettem, reá összpontosítottam a figyelmemet. Mert a jelenet széle elmosódó, egyedül ennek a „lejtőn lefelé tartó valakinek” az alakja ugrik elő aránytalanul élesen. És nem véletlenül: ez a legrégebbi a sok kép közül, amely szüntelenül gyötört és rémületben tartott, egy életen át.

Fiatalember jött felénk a lejtőn, kicsattanóan piros arcú, csillogó szemű, piszkos szalag szorította le a haját. Lefelé jött a lejtőn, egy rúdon ügyesen egyensúlyozva két latrinavödröt vitt a vállán. Pöcegödör-tisztító volt, latrinapucoló. Munkaruhát viselt, gumitalpú szandált, fekete vászonból, sötétkék nadrág feszült szorosan a lábára, „combvért”-nek is hívják az ilyen nadrágot.

Négyéves gyermeknél szokatlan az a figyelem, amellyel szemügyre

vettem a fiatalembert. Nem fogtam még fel világosan, de ekkor nyilvánult meg először egy bizonyos erő, ez volt az első hívás, melyet egy idegen, titkos hang kiáltott felém.

Figyelemre méltó, hogy egy pöcegödör-tisztító képében öltött először testet: az ürülék a föld szimbóluma, s bizonyára a Földanya baljós szerelme szólongatott.

Megsejtettem, hogy világunkban olyan vágy is létezik, mely fájdalmasan hasít az emberbe. A piszkos fiatalembert nézegetve vágy fojtogatott, s arra gondoltam: „Át akarok változni, ő akarok lenni." Világosan emlékszem vágyam két gyújtópontjára. Az egyik a sötétkék „combvért" volt, a másik a fiatalember foglalkozása. A szoros nadrág pontosan kirajzolta a test hajlékonyan mozgó alsó fertályát, amely mintha egyenesen felém igyekezett volna. Megmagyarázhatatlan imádat született bennem e nadrág láttán. Nem értettem, miért.

A foglalkozása... E pillanattól fogva, azokhoz a gyermekekhez hasonlóan, akik mihelyt nyiladozni kezd az értelmük, tábornokok akarnak lenni, engem egyetlen vágy fűtött: én pöcegödör-tisztító akartam lenni. E becsvágy oka talán a sötétkék nadrág volt, de csak részben, erre esküszöm. A későbbiekben becsvágyam kilombosodott, s kiterebélyesedve különös fejlődésnek indult.

Úgy értem, hogy ennek az embernek a foglalkozása sóvárgást keltett bennem, fájdalom hasogatott, mely mintha ízekre tépte volna a testem. Foglalkozása a „tragédia" érzetével ajándékozott meg, a szó legkéjesebb értelmében. Az „önmagunk feladásának" érzésével, valamiféle közömbösség, a veszéllyel való együttélés, a semmi és az életerő különös elegyének érzésével; a szólításra mindez elárasztott, rám tört, foglyul ejtett négyéves koromban. Valószínűleg téves elképzeléseim voltak a pöcegödör-tisztító munkájáról. Valószínűleg egy másik foglalkozásról hallottam valamit, és miután megtévesztett a ruhája, erőnek erejével a hallottakhoz igazítottam a munkáját. Nem tudok más magyarázatot adni.

Így kellett lennie, mert becsvágyam, hasonló szenvedélyességgel, csakhamar *a hana-densa* – az ünnepnapokon vidám virágokkal díszített villamos – vezetőire, majd a metró jegykezelőire terjedt át. Mindkét foglalkozásról szentül hittem, hogy a „tragikus élet" megnyilvánulásai, melyről mit sem tudtam, s ahonnét, úgy tetszett, örökre ki leszek zárva. Különösen a jegykezelőket lengte körül a tragikum: kék egyenruhájuk kabátjának aranyozott gombsorai azzal a szaggal keveredtek össze a lelkemben, amely a földalattiban terjengett akkortájt – mintha gumi- vagy borsmentaszaga lett volna –, és könnyűszerrel társult a „tragikum" gondolatához. Zavarosan éreztem, hogy ilyen szagban az embernek „tragikus" lehet megkeresni a kenyerét. A „tragikus" azokból az életekből és eseményekből állt össze, melyek nélkülem zajlottak, semmiféle kapcsolatba nem kerültem velük, s olyan helyeken, amelyek lenyűgöztek ugyan, de tilalmasak voltak a számomra – s az ide tartozó emberekből. Örökké ki leszek rekesztve közülük – az emiatt érzett fájdalom mintha a sorsuk miatt érzett fájdalommá alakult volna át álmodozásaimban, mintha pusztán saját bánatom révén vállalhattam volna részt létezésükből.

S ha így volt, akkor az úgynevezett „tragikus dolgok", melyeknek tudatára ébredtem, valószínűleg árnyak voltak csupán, a jövőben kiterebélyesedő fájdalom előérzetének fellobbanásai, az eljövendő, még árvább kirekesztettség fájdalma…

Őrzök még egy távoli emléket, egy képeskönyvről. Ötéves koromban kezdtem el nézegetni, de még nem tudtam kibetűzni a szavakat. Emlékem így valószínűleg négyéves koromból való.

Több képeskönyvem is volt ez idő tájt, de képzeletemet ez az egy bilincselte le – s ennek is egyetlen képe, mely felért a kinyilatkoztatással. Megtörtént, hogy hosszú, unalmas délutánokon múlattam el fölötte álmodozva az időt, ráfeledkezve, s ha valaki

meglepett, bűnösnek éreztem magam, de nem tudtam volna megmondani, miért, és zavarodottan, gyorsan a következő oldalra lapoztam. Ingerelt az ápolónő vagy a cselédlány, ők vigyáztak rám, éberen, én meg elviselhetetlennek tartottam jelenlétüket. Olyan élet után sóvárogtam, amelyben ezt a képet nézhetem álló nap. Valahányszor erre az oldalra lapoztam, hevesebben dobogott a szívem. A többi kép hidegen hagyott.

A kép lovagot ábrázolt, fehér lovon ült, kivont karddal. A ló fújtatott, türelmetlenül toporzékolt erős lábaival. Gyönyörű címerpajzs díszelgett a lovag ezüst páncélján. A sisakrostélyon átsejlett szép arca, pőre kardját ijesztően emelte a kék égbolt felé, szembeszállva a halállal, vagy valami egyéb, félelmetes, ártó hatalommal. Azt hittem, egy pillanat, s a halál fia: ha gyorsan fordítok a következő oldalra, ott holtan találom. Módját lehet találni biztosan, hogy egy képeskönyv képei, anélkül, hogy tudnánk róla, a „következő pillanattá” változzanak…

De valamelyik nap az ápolónőm épp ennél a képnél nyitotta ki a könyvet. Gyorsan elkaptam a tekintetem, ő meg rákérdezett:

– Ismeri az úrfi ennek a képnek a történetét?

– Nem.

– Azt hinné az ember, hogy férfi, pedig nő. Bizony! Jeanne d’Arc a neve. Férfinak öltözve ment el háborúzni, hogy a hazáját szolgálja.

– Nő?

Mintha letaglóztak volna. Az, akit férfinak gondoltam, nő. Ha ez a gyönyörű lovag nő, nem pedig férfi, akkor mi marad nekem? (Még ma is mélyen gyökeredző, nehezen megmagyarázható viszolygást érzek a férfiruhába öltözött nők láttán.) Életemben ez volt „a valóság első visszavágása”, s kegyetlennek éreztem, kivált ha eszembe jutottak az édes látomások, melyeken valósággal csüggtem, s a *férfi* halálára vonatkoztak. E naptól fogva nem érdekelt többé a képeskönyv. Kezembe se vettem. Évekkel később fedeztem fel a szép lovag halálának felmagasztalását Oscar Wilde egyik versében:

s a haldokló fiú elém tűnik,
fiatalon csorgó bíbor vére indul.[1]

Là-bas című regényében Huysmans Gilles de Rais személyiségét boncolgatja, aki VII. Károly király parancsára lett Jeanne d'Arc testőre, s azt mondja, hogy habár hamarosan elzüllött, és „a legrafináltabb kegyetlenkedést, a legszörnyűbb bűnöket" követte el, miszticizmusa abból fakadt, hogy a két szemével látta Jeanne d'Arc sok-sok csodálatos tettét. S az én életemben is fontos szerepet játszott az Orléans-i Szűz, noha ellenkező hatást tett rám, viszolygást keltett bennem.

Még egy emlék: a verejték szaga, ez a szag magával sodort, vágyakat ébresztett bennem, leigázott…

Nyikorgást hallok, ha a fülem hegyezem, távoli, erőtlen, mintha fenyegetne. Kürtszó fonja körül. Egyszerű, panaszos énekszó úszik felénk. A cselédlány kezét rángatom, könyörgök, hogy siessünk, rohanjunk, bolondul kívánom, hogy a kerítés rácsánál legyek, a karjai között.

Egy csapat katona haladt el a kerítés előtt, gyakorlatozásból hazatérőben. A katonák kedvelik a gyermekeket, s én mindig türelmetlenül vártam, hogy üres töltényhüvelyekkel ajándékozzanak meg. Mivel nagyanyám megtiltotta az efféle ajándékok elfogadását, mert veszélyesnek tartotta, várakozásomat fölcsigázta a lopott öröm. A bakancsok tompa dobogása, a foltos egyenruhák, a vállak fölött meredező puskaerdő – kell-e egyéb egy gyermek elbűvölésére? De engem egyszerűen az izzadságszaguk bűvölt el, s az inger abban a reményben bújt meg, hogy töltényeket kapok majd tőlük.

A katonák izzadságszaga – ez a szag a tenger szelét idézte fel, a tengerpart fölötti levegőt, mely aranyszínűre éget – megcsapta az

orrom, és megrészegített. Valószínűleg ez a legrégebbi emlékem egy szagról. Abban az időben, ezt mondanom se kell, ez a szag közvetlenül nem kapcsolódhatott szexuális érzésekhez, de apránként és makacsul erőszakos érzéki vágyat ébresztett fel bennem olyan dolgok iránt, mint például a katonák sorsa, foglalkozásuk tragikus természete, a messzi országok, ahová elvetődnek, haláluk körülményei…

Ezeket a különös képeket ismertem meg először az életemben. Kezdetben valóban parancsolóan, tökéletesen bukkantak fel előttem. Egyetlenegy részlet sem hiányzott belőlük. Később bennük kerestem érzelmeim és tetteim forrását, és megint nem hiányzott belőlük egyetlen részlet sem.

Gondolataim az emberi létezésről gyermekkoromtól fogva mindig az eleve elrendeltség Szent Ágoston-i elméletéhez álltak közel. Több ízben gyötörtek haszontalan kételyek – mint ma is –, de kételyeimet a kísértés formájának tartottam, és szilárdan ragaszkodtam az eleve elrendeltség eszméjéhez. Elém tették az étlapot, rajta volt életem valamennyi nehézsége, de túlontúl fiatal voltam az elolvasásához. Ám nem volt más választásom, szét kellett hajtanom a szalvétát, le kellett ülnöm az asztalhoz. Az étlapon az is pontosan fel volt jegyezve, hogy megírom ezt a furcsa könyvet, ez is ott állt a szemem előtt, már a kezdet kezdetén.

A gyermekkor színpad, ahol összekuszálódik tér és idő. Ott voltak például a hírek, a felnőttektől hallottam, mi minden történt szerte a világban – kitört egy tűzhányó, fellázadt a hadsereg –, aztán ott voltak azok a dolgok, melyek a szemem láttára estek meg – nagyanyám rohamai vagy az apró-cseprő családi viszálykodások –, s a tündérmesék világának képzeletbeli történései, amelyekben még

épp hogy csak megmártóztam: mind egyforma súllyal estek nálam a latba, egy tőről fakadtak. Nem hihettem, hogy a világ bonyolultabb egy építőkockákból emelt háznál, s azt sem, hogy az állítólagos „társadalmi közösség”, ahová hamarosan be kell lépnem, káprázatosabb lehet, mint a tündérmesék világa. Így aztán, habár magam sem tudtam, életem egyik meghatározó eleme lépett működésbe. S mert küzdöttem ellene, kétségbeesés színezte ábrándozásomat, mely furcsán volt tökéletes, és szenvedélyes vágyhoz hasonlított.

Egy éjszaka csillogó várost pillantottam meg az ágyamból, ott lebegett az engem körbepólyáló sötétségben. Csendes volt, fénylő, titokzatos. A város lakóinak az arcán világosan láttam a titkos pecsétet. Felnőttek voltak, az éjszaka élettelenségében tértek meg otthonukba, beszédükben és mozdulataikban titkos rend jelei és szavai, mint a szabadkőművességben. Fáradtság fénylett az arcukon, és hátrahőköltek, ha valaki a szemükbe nézett. Mint az ünnepi maszkok láttán, melyek ezüstpora az őket érintő ujjhegyre tapad, most is úgy éreztem, ha csak az arcukhoz érnék, rálelnék a színekre, melyeket az éjszaka városa festett rájuk.

Az Éjszaka csakhamar a szemem előtt húzta fel a függönyt, feltárván a színpadot, ahol Sokjokuszai Tenkacu vitte végbe varázslatát. Ritkán mutatkozott, akkor a Sindzsuku negyed egyik színházában lépett fel, s bár a bűvész Dante műsora, melyet ugyanebben a színházban láttam néhány évvel később, sokkal hatásosabb volt, sem Dante, de még a Hagenbeck cirkusz világszáma sem ejtett akkora ámulatba, mint Tenkacu, amikor először láttam.

Könnyedén mozgott a színpadon, az Apokalipszis Nagy Paráznájának köntösét felidéző ruha takarta dús testét. Hamis ékkövekkel gazdagon telehintett, szikrázó karkötők díszítették a karját; rikítóan volt kifestve az arca, akárcsak egy balladaénekesnőé; fehér púderréteg takarta feje búbjától a lábujja hegyéig,

silány öltözéke pimasz fénnyel vonta be, mintha nagy halom üveggyöngy között állna. De érdekes módon, mindez végül mélabús összhangban állt a bűvészekre meg a száműzött nemesekre jellemző elbizakodott gőgjével, komor bájával, hősnői viselkedésével. Az össze nem illő elemek megteremtették a harmónia meglepő és egyedülálló káprázatát.

Megértettem, habár homályosan, hogy a „Tenkacuvá válni vágya lényegében különbözik a „villamosvezetőnek lenni" vágyától. Leghangsúlyosabb eltérésük az volt, hogy Tenkacu esetében a „tragikusság" kínzó szomjúsága szinte teljesen hiányzott. Miközben Tenkacuvá lenni vágytam, nem kellett belekóstolnom vágy és szégyen keserű italába. Egy nap mégis, alig győzve lecsendesíteni szívem heves dobogását, belopóztam anyám szobájába, és kihúztam a ruhásszekrény fiókját.

Kimonói közül a legpompásabbat ráncigáltam elő, a legrikítóbb színűt. Övnek egy olyan *obit* választottam, melyre skarlátszínű rózsák voltak olajjal festve, s török pasa módjára többször körbetekertem a derekam körül. Krepdesinkendőt kötöttem a fejemre. Bolond örömtől égett az arcom, amikor a tükör előtt állva fölfedeztem, hogy hevenyészett fej díszem *A kincses sziget* kalózaiéra emlékeztet.

De művem még nem volt tökéletes. Minden porcikámat, az ujjam hegyéig, méltóvá kellett tennem a misztériumra. Kézitükröt biggyesztettem az övembe, enyhén bepúderoztam az arcomat. Majd egy ezüstszínű zseblámpával fegyvereztem fel magam, meg egy rovátkás, ütött-kopott tollszárral, és más egyébbel, ami csak a kezembe akadt.

Ünnepélyes arcot vágtam, és ebben a maskarában törtem be nagyanyám szobájába. Nem tudtam uralkodni magamon, eszeveszetten kacagtam, ide-oda futkároztam, és kiabáltam:

– Tenkacu vagyok! Én vagyok Tenkacu!

Ágyban fekvő nagyanyám volt a szobában, az anyám, egy vendég

nő és a betegápoló cseléd. De én se nem láttam, se nem hallottam. Tomboló mámorom abban tetőzött, hogy alakításom jóvoltából Tenkacu több néző szeme láttára megnyilvánul. Egyszóval, önmagamon kívül senkit nem láttam.

Ekkor anyám arcára tévedt a tekintetem. Egy kissé elsápadt, úgy ült a helyén, mintha ott se volna. Tekintetünk találkozott: anyám lesütötte a szemét.

Megértettem. Szememet elfutotta a könny.

Mit értettem meg e pillanatban, jobban mondva, mit sejtettem meg? Az elkövetkezendő évek vezérszólama – a „bűntudat mint a bűn előjátéka” – a lelkiismeret-furdalás mutatkozott volna meg csírájában előttem? Vagy ez a pillanat tanított meg rá, milyen groteszk a szeretet szemében az én elszigeteltségem, s ugyanakkor a lecke fonákjaként azt is megtanultam, hogy képtelen vagyok elfogadni a szeretetet?...

A szolgálólány megragadott, és magával vonszolt a másik szobába. Egy perc se telt el, s mint egy kopasztásra szánt csirkéről, lehántotta rólam botrányos maskarámat.

Szenvedélyem, hogy felcicomázzam magam, tovább nőtt, amikor moziba kezdtem járni. S megmaradt mintegy kilencéves koromig.

Egyszer moziba mentem azzal a diákkal, aki mindenesként dolgozott nálunk, hogy megnézzük a *Fra Diavolo* filmváltozatát. A Diavolót játszó színész feledhetetlen udvari jelmezt viselt, csuklóján csipkék patakzottak. Amikor azt mondtam, mennyire szeretnék én is így öltözködni és parókát viselni, a diák gúnyosan nevetett. Pedig tudtam, hogy a cselédszobákban gyakran elszórakoztatja a szolgálólányokat a kabukiszínjáték egyik szereplőjét, Jaegaki hercegnőt utánozva.

Tenkacu után Kleopátra bűvölt el. Egy havas, december végi napon barátunk, egy orvos, engedett könyörgésemnek, s elvitt

megnézni a filmet, melynek Kleopátra volt a hősnője. Mivel az év utolsó napjaiban jártunk, alig volt közönség. Az orvos felrakta a mellvédre a lábát, majd elaludt. Egyedül, mohón bámultam a filmet, teljesen megbabonázva: Egyiptom királynőjének bevonulását Rómába, ősi, különlegesen faragott hordszéken, seregnyi rabszolga vállán. Mélabús szempár, vastagon festett, súlyos szemhéj. Idegen világot idéző öltözéke. Azután, később a perzsaszőnyegen világlik félmeztelen, ámbraszínű teste...

Ezután, helytelen viselkedésemből sok örömet merítve, távol nagyanyám és szüleim tekintetétől, húgom és öcsém cinkos közreműködésével nekiláttam, hogy Kleopátrának öltözzem. Mit reméltem e női ékességektől? Csak jóval később fedeztem fel, hogy más is táplált hasonló reményeket, Heliogabalus, a hanyatlás korának római császára, Róma ősrégi isteneinek gyilkosa, az elfajzott, bestiális uralkodó.

A pöcegödör-tisztító, az Orléans-i Szűz meg a katonák verejtékszaga volt életem nyitánya. Azután Tenkacu és Kleopátra következett. De volt még valami, s ezt is el akarom mesélni.

Gyermekként minden tündérmesét elolvastam, ami csak elém került, de soha nem kedveltem a hercegkisasszonyokat. A hercegektől viszont elolvadtam. Különösen a legyilkolt vagy halálra szánt hercegektől. A szó szoros értelmében szerelmes voltam minden megölésre szánt fiatalemberbe.

De nem értettem, hogy Andersen sok-sok meséje közül miért csak *A rózsatündér* vetett árnyékot a lelkemre, csak az a szép fiatalember, akit, miközben a szerelmétől kapott zálogot, a rózsát csókolgatja, leszúr egy gazember, majd egy nagy késsel levágja a fejét. Nem értettem még, hogy Wilde számos tündérmeséje közül miért *A halász és a lelke* ejtett rabul, amelyben a fiatal halász holttestét, a szívére ölelt szirénnel, a partra veti a tenger.

Természetesen más gyerekkönyvet is szerettem. Andersen *Fülemüléje* is tetszett, és örömömet leltem sok komikus történetben is. De tagadhatatlan, hogy szívem a halál, az éjszaka és a vér felé vonzott. Makacsul üldöztek látomásaim a „legyilkolt hercegről”. Ki tudta volna megmagyarázni nekem, miért élveztem, hogy a hercegek testhez tapadó, szoros nadrágot hordtak, s ez bennem kegyetlen haláluk képzetével párosult? Különösen az emlékezetembe vésődött egy magyar mese. A szívemet hosszú időre foglyul ejtette egy igencsak realisztikus kép, amely a történetet illusztrálta.

A harsány színű illusztráción a herceg volt látható, testhez tapadó nadrágban, rózsaszínű mentében, mely aranyos hímzéssel volt telehintve a mellkasán. Lángoló skarláttal bélelt sötétkék köpeny volt a vállára vetve, zöld és arany öv ölelte körül a derekát. Fölszerelése zöldarany sisak, égőpiros kard meg egy zöld bőrtegez. Íjat tartott fehér bőrkesztyűs bal kezében jobbja az erdő egyik öreg fájának ágán pihent; komoly és tiszteletet parancsoló arckifejezéssel nézett egyenesen az ugrásra kész veszett sárkány félelmetes torkába. A herceg arcán a halál elszántsága. Ha az lett volna a sorsa, hogy győzelmesen kerüljön ki a sárkánnyal vívott harcból, nem bűvölt volna el ennyire. De szerencsére, a herceg halálra volt szánva.

Nagy sajnálkozásomra azonban e halálos sors nem volt tökéletes. Hogy nővérét megmentse, s hogy nőül vehesse a szép hercegnőt, a hercegnek hétszer kellett kiállnia a halál próbáját, s a szájában őrzött gyémánt bűvös hatalmának köszönhetően hétszer támadt fel, s végül boldogan élt, míg meg nem halt.

Az illusztráció azt a jelenetet ábrázolta, amely első számú halála előtt játszódott – felfalja a sárkány. Másodjára egy „óriási pók ragadta el, s miután egy csípéssel mérget fecskendezett a testébe, falánkul felfalta”. Utána vízbe fojtották, tűzön sütögették, darazsak csipkedték, kígyók marták, késsel kivert árok mélyére vetették, „záporként alázúduló” kőzuhatag zúzta halálra.

A könyv részletesen leírta a herceg halálát, míg a sárkány felfalja:

A sárkány azon minutumban miszlikbe tépte a herceget, és mohón felfalta. A herceg már-már feladta, de minden bátorságát összeszedte, és tűrte a szenvedést, míg darabokra nem szaggatta a sárkány. Ekkor egy szemvillanás, annyi se, s *a miszklikekből összeállt a teste, a herceg fürgén kiugrott a sárkány torkából. Karcolásnak még csak nyoma sem volt a bőrén. A sárkány* lerogyott, és rögvest meghalt."

Százszor és százszor elolvastam ezt a részt. De az a mondat, hogy „Karcolásnak még csak nyoma sem volt a bőrén", hibának tűnt fel, melyet nem hagyhattam szó nélkül. Elolvasva úgy éreztem, a szerző elárult engem, s ugyanakkor komoly hibát követett el.

Nagy sokára rábukkantam a megoldásra. Csak le kellett takarnom a kezemmel azt a részt, hogy *a miszlikekből összeállt a teste, és a herceg fürgén kiugrott a sárkány torkából. Karcolásnak még csak nyoma sem volt a bőrén. A sárkány…* S a történet ekkor tökéletes lett:

„A sárkány azon minutumban miszlikbe tépte a herceget, és mohón felfalta. A herceg már-már feladta, de minden bátorságát összeszedte, és tűrte a szenvedést, míg darabokra nem szaggatta a sárkány. Ekkor egy szemvillanás, annyi se, lerogyott, és rögvest meghalt."

Egy felnőtt bizonyára észrevette volna, mekkora képtelenség így összeállítani a szöveget. A fiatal és pimasz cenzor maga is felismerte a szembeszökő ellentmondást a „darabokra szaggatás" meg a „lerogyott" között, de képzelgéseire bízta magát, és úgy tartotta, lehetetlen kihagynia akár az egyik, akár a másik mondatot.

Az olyan helyzetek elképzelésében is örömömet leltem, amelyekben én estem el a harcmezőn, vagy meggyilkoltak. Pedig betegesen féltem a haláltól. Egyik nap úgy leszidtam a cselédlányunkat, hogy sírva fakadt, másnap reggel mégis, mintha mi

sem történt volna, vidáman, mosolyogva szolgálta fel a reggelit. Gyászos jeleket véltem kiolvasni a mosolyából. Nem hihettem mást, mint hogy győzelmébe vetett rendíthetetlen bizalma váltja ki ördögi mosolyát. Biztosra vettem, hogy megmérgezésemet forgatja a fejében, bosszút fog állni rajtam. A félelem hullámai zúgtak át a mellkasomon. Meg voltam győződve, hogy az erőleveses csészémbe öntötte a mérget, és a világ minden kincséért sem nyúltam volna hozzá. Több ízben is előfordult, hogy az étkezés befejeztével felugrottam az asztaltól, erősen a cselédlány arcába néztem, mintha azt mondanám: „Ehhez mit szólsz?” A lányt mintha megzavarta volna, hogy a megmérgezésemre kiagyalt tervét kijátszottam, moccanni se bírt, merően bámulta a kihűlt erőlevest az asztalon, a tetején úszkáló lepedékkel, és egyre azon töprengett, hogy bizonyára keveset ettem, ezért nem hat a méreg.

Törékeny egészségem miatti aggodalmában, s azért is, nehogy csúnya dolgokat tanuljak, nagyanyám megtiltotta hogy a szomszéd gyerekekkel játsszam. A cselédlányokon és az ápolónőkön kívül három kislány volt a játszótársam, nagyanyám a kerületben lakó gyermekek közül választotta ki őket. A legkisebb zaj is ártott a nagyanyám idegzsábájának – egy hevesen becsapott ajtó, a játék trombita, a birkózás vagy az éles hang, a zsivaj –, ezért csendesebben kellett játszanunk, mint ahogy játszani szokás, még a lányok körében is. Jobban szerettem egyedül olvasni, építőjátékokkal szórakozni, átengedni magam képzeletem fantazmagóriáinak, vagy rajzolni. Amikor a húgom meg az öcsém megszületett, nem kerültek a nagyanyám keze alá úgy, mint én, és apámnak gondja volt rá, hogy gyermekekhez illő szabadságban nevelődjenek. De én nem irigyeltem sem a szabadságukat, sem a lármázásukat.

Minden megváltozott azonban, amikor az unokatestvéreimnél vendégeskedtem. Ilyenkor velem is úgy bántak, mint fiúkkal szokás. Nem hallgathatok el egy esetet, hetedik életévem kora tavaszán,

nem sokkal azelőtt, hogy iskolába kezdtem volna járni; az egyik unokatestvéremnél történt, akit Szugikónak fogok nevezni. Amikor megérkeztünk nagyanyám kísért el –, nagynéném elhalmozott bókokkal: „Hogy megnőtt! Hogy meghízott!”, és nagyanyámat úgy lépre csalta a hízelgés, hogy különleges engedményeket tett az unokatestvéremnél elköltött étkezésekkel kapcsolatban. Egészen addig úgy megrémítették önmérgezéses rohamaim, amelyekről már beszéltem, hogy megtiltotta a „kék bőrű” halak fogyasztását. Étrendemet gondosan korlátozták: csak fehér húsú halakat ehettem, például laposhalat, rombuszhalat, vörös márnát; szitán törték át a burgonyát, édességek tekintetében tiltva volt minden gyümölcskocsonya, és csak a könnyű kekszek, ostyák és ehhez hasonló sütemények jöhettek számításba; gyümölcsből csak a vékonyra szeletelt alma agy az apró mandaringerezdek. Így aztán e látogatás alkalmából ettem meg életem első kék bőrű halát, egy érdes farkú halat faltam nagy elégtétellel. Az ínyencfalat azt jelentette nekem, hogy első ízben elismerték végre, hogy engem is megilletnek a felnőttnek kijáró jogok, de keserű ízt is hagyott a nyelvem hegyén, a felnőtté válás rossz közérzetét, és ugyanez a zavar önt el ma is, valahányszor ez a zamat éri a számat.

Szugikó makkegészséges lány volt, túlcsordult benne az élet. Én mindig nehezen aludtam el; amikor náluk laktam, s a szobájában lefeküdtem a gyékényre, az övé mellé, irigység és csodálat fogott el, látván, hogy Szugikó, mint egy gép, azonnal elalszik, mihelyt lehajtotta fejét a párnára.

Szugikóéknál sokkal nagyobb szabadságot élveztem, mint otthon. Mivel a képzeletbeli ellenségek, akik elragadhattak volna – vagyis a szüleim –, távol voltak, nagyanyám túltette magát az aggályain, s több szabadságot adott nekem. Nem igényelte, hogy úgy, mint otthon, a szeme előtt legyek.

De én nem tudtam igazán élvezni az engedélyezett szabadságot. Mint a lábadozó beteg, aki első lépéseit próbálgatja, feszélyezett

voltam, mintha képzelt kötelesség diktálná cselekedeteimet. Hiányzott az ágy, ahol kedvemre lustálkodhattam. S ebben a házban hallgatólagosan azt kívánták tőlem, hogy úgy viselkedjem, mint egy fiú. Kelletlen komédiázásba fogtam. Ekkortájt kezdtem megérteni viselkedésem mechanizmusát: az, amit az emberek póznak tartottak a viselkedésemben, tulajdonképpen arra volt kísérlet, hogy érvényre juttassam valódi természetemet, s komédiázás volt, amit valódi énemnek gondoltak.

Ez a kelletlen komédiázás mondatta velem:

– Játsszunk háborúsdit!

Mivel két pajtásom lány volt, Szugikó meg egy másik unokatestvérem, a katonásdi nem volt valami jó ötlet. A tetejébe az ellenfél táborának amazonjai egy csöpp lelkesedést sem mutattak. Hogy ezt a játékot javasoltam, társadalmi kötelességem fonák értelmezéséből fakadt: úgy éreztem, nem szabad hízelegnem a lányoknak, hanem valamiképpen meg kell nehezítenem a dolgukat.

S habár ők is meg én is halálra untuk magunkat, ügyetlenül tovább játszottuk a háborúsdit a házban meg az udvaron, az alkonyat derengésében. Szugikó puska hangját utánozta egy bokor mögött:

– Bumm! Bumm! Bumm!

Végül úgy döntöttem, itt az ideje, hogy véget vessünk a hadműveletnek, és vadul nekilódultam a ház felé. A katonalányok utánam eredtek, s csak úgy záporozott rám a bumm-bumm-bumm. Szívemre szorítottam a kezem, s rongycsomóként hullottam a szalon padlójára.

– Mi bajod, Ko-csan? – kérdezgették a lányok, nyugtalan arccal hajolva fölém.

– Meghaltam a csatatéren – feleltem lehunyt szemmel, a kezem se mozdítva.

Megigézett a látomás, amint a csatatéren fekszik a testem, kicsavarodva, erőtlenül. Kimondhatatlan gyönyörűséget éreztem,

hogy lelőttek és a halálomon vagyok. Úgy tetszett, ha igazán eltalált volna a golyó, akkor sem éreznék semmi fájdalmat…

A gyermekkor évei…

Emlékezetem egy jelenetbe ütközik, mely mintha ezt az időt jelképezné. Az én szememben, a mai énemmel nézve, ez a jelenet a tovatűnt, visszahozhatatlan gyermekkort fejezi ki. Amikor a tanúja voltam, a búcsúzást éreztem, amellyel elillan a gyermekkor. E pillanatban megsejtettem, hogy a szubjektív illőről vagy az időtlenségről szerzett benyomásaim egy szép napon feltörhetnek belőlem, s e jelenet öntőformájába ömölhetnek, hogy a benne szereplő személyek, mozdulatok és hangok pontos lenyomatává váljanak, s miközben elkészülne a másolat, az eredeti a valóságos és objektív idő távlataiban enyészne el, s nekem talán nem marad más, mint a puszta utánzat, vagy hogy másképpen fejezzem ki magam, gyermekkorom hibátlanul kitömött példánya marad meg csupán.

Gyermekkorunkban mindannyian átéltünk hasonló esetet. Sokszor olyan semmitmondó formát ölt, hogy az esemény szó alig illik rá, s emiatt már-már tudomást se veszünk róla…

Arról a jelenetről beszélek, amikor a nyári áldozatot ünneplő tömeg a kapun át betódult hozzánk.

Az én kedvemért, de rossz lába miatt is, nagyanyám rávette a rendezőket, intézzék el, hogy a mi utcánkon haladjon el a menet, a kerítésünk mellett. Eredetileg más volt az útvonal, de a parancsnok a saját szakállára elintézte, hogy évről évre egy kis kitérőt tegyenek, így szokásosan a házunk előtt haladt el a menet.

Aznap a háznéppel együtt én is a kerítésnél álltam. A kúszónövényekkel felfuttatott kapuszárnyakat szélesre tárták, és a kerítés előtt gondosan felmosták a kövezetet. Egyre közeledett a dobok tétova pufogása.

Panaszos dallamú ének törte át az ünneplés zavaros zsivaját,

lassan kivehetővé vált egy-egy szó, hirdetve a látszólag céltalan felbolydulás okát – mintha sirám fakadt volna fel emberiség és örökkévalóság közönséges násza miatt, mely csak efféle jámbor kicsapongásban jöhetett létre. A zavaros hangtömegben lassacskán meg tudtam különböztetni a menet élén haladó pap ónbotjára erősített gyűrűk fémes csengését, a dobok tompa pufogását, az ereklyetartót vivő fiatalemberek ütemes kiáltozását. A szívem úgy dobogott, hogy már-már fulladoztam, alig álltam a lábamon. (A várakozás azóta is mindig szorongássá sűrűsödik bennem, sohasem örömmé.)

A menetet vezető papon rókaálarc volt. A titokzatos állat aranyszínű szempárja erősen rám tapadt, mintha meg akarna babonázni, és az elhaladó menet láttán érzett örömöm közel esett a rettegéshez. Észre sem vettem, hogy a házbeliek közül megragadom valakinek a szoknyáját, legszívesebben elfutottam volna. (Azóta is így viselkedem mindig, amikor szembekerülök az élettel: ha nagyon várok valamit, előre nagyon is kiszínezem ábrándjaimban, s végül egy dologra futja az erőmből: elmenekülni előle.)

A pap mögött közemberek csapata jött, vállukon persellyel, melyet megszentelt szalmafonatok füzére díszített, majd gyereksereg hozott egy parányi, ide-oda lengő ereklyetartót. Végül a fő ereklyetartó közeledett, a fenséges, fekete-arany *omikosi*. Messziről láttuk már az aranyozott főnixet a tetején, a fülsiketítő lárma és tolongás fölött ringatózott, lengett káprázatosan, hullámok fölött lebegő madár: már puszta látványától is zavarodottság és rosszullét környékezett. Aztán feltűnt az ereklyetartó, halálos nyugalom mérge lengte körül, átitatott mindent, mint forró, trópusi levegő. Mintha ártó kábaság reszketett volna forrón a fiatalemberek, az *omikosi* hordozóinak válla fölött. És a vastag, skarlát-fehér csíkos kötelek mögött, a fekete-arany lakkrudak mögött, a szorosan zárt aranyszárnyú ajtók mögött, egy négylábnyi, koromfekete kocka.

Az éjszakával vemhes, tökéletes kocka szakadatlanul himbálózott

és táncolt, jobbra meg balra, le és föl, merészen uralta a kora nyári felhőtlen délidőt.

Az ereklyetartó egyre közeledett. A hordozó fiatalemberek mind egyforma nyári kimonót viseltek, a vékony pamutkelme szinte teljesen megmutatta a testüket, mozdulataiktól részegen tántorgott az ereklyetartó. Mintha összevissza gabalyodott volna a lábuk, s nem e világ dolgait szemlélte volna a szemük. Az a fiatalember, aki a főpap nagy, kerek legyezőjét tartotta, a csapat előtt futkározott, bámulatos hangerővel kiáltozva szaporább léptekre buzdította társait. Az ereklyetartó időnként bolondul megdőlt. Majd a tomboló kiabálásban visszanyerte egyensúlyát.

E pillanatban – talán mert családom felnőtt tagjai ösztönösen megérezték, hogy az elvonuló fiatalemberek, akik látszólag ugyanúgy haladtak, mint az imént, olyan erők zsákmányául estek, amelyeknek előbb vagy utóbb ki kell törniük, le kell vezetődniük – az, akibe kapaszkodtam, a kezemnél fogva a hirtelen hátrarántott.

– Vigyázzon! – kiáltott fel valaki.

Nem tudom elmondani, mi történt ezután. A kéz magával húzott, s én menekülve vágtam át az előkerten, s egy oldalajtón berontottam a házba.

Valakivel felszáguldottam a második emeletre, és kiléptünk az erkélyre. Onnan néztem lihegve a jelenetet. E pillanatban a tömeg elárasztotta az előkertet, a fekete ereklyetartót cipelve.

Még hosszú idő elteltével is eltűnődtem, micsoda erő hajtotta őket. Ma sem tudom. A mintegy húsz fiatalember miképpen jutott nagy hirtelen arra az egyöntetű elhatározásra, hogy betörjön a kertünkbe?

A pusztítás gyönyörűségéért kitépték a növényeket. A szó szoros értelmében feldúltak mindent. Az előkert már jó ideje nem érdekelt, s most váratlanul egy másik világgá változott át. Az ereklyetartót keresztül-kasul hurcolták a kerten, s letaposták a durván kiszaggatott cserjéket. Nehéz volt felfognom, mi történik. A zajok

kioltották egymást, és úgy éreztem, a jeges csend és az értelmetlen üvöltözés meg-megújuló hullámai csapódnak a fülemhez. A színekkel sem volt másképp – arany és karmazsinvörös, bíbor és zöld, sárga és sötétkék lüktetett és kavargott a szemem előtt, mintha egyetlen színbe olvadtak volna össze, s ebből hol az arany, hol a karmazsinvörös villant elő.

S eközben egyetlenegy dolog volt vakítóan világos, egy dolog rémisztett és gyötört meg, megmagyarázhatatlan kínokkal hasogatva a szívemet. Az ereklyetartót vivő fiatalemberek arca – a részegség szemérmetlen, leplezetlen kifejezése az arcokon…

MÁSODIK FEJEZET

Több mint egy éve szenvedtem, annak a gyermeknek a szorongásával, aki egy érdekes játékszert mondhat a magáénak. Tizenkét éves voltam ekkor.

Ez a játékszer mindannyiszor terjedelmes lett, és értésemre adta, hogy megfelelően használva élvezetem telik majd benne. De sehová nem írták le a használati utasítást, így aztán, amikor a játékszer magához ragadta a kezdeményezést, és játszani akart velem, óhatatlanul megzavarodtam. Megalázottságom és türelmetlenségem gyakran úgy elhatalmasodott rajtam, hogy már-már azt hittem, egyetlen vágyam az, hogy elpusztítsam. Végül azonban nem volt mit tenni, megadtam magam az édes titkot ígérő, engedetlen játéknak, s vártam, mi fog történni.

Aztán a fejembe vettem, hogy higgadtan megtudom a játékszer óhaját. Amikor így jártam el, csakhamar észrevettem, hogy igen határozott és nyilvánvaló a gusztusa, de nevezhető ez a mechanizmusának is. Gusztusa nemcsak gyermekkori emlékeimhez kötődött, hanem sorban egymás után olyan dolgokhoz is, mint például nyáron a tengerparton látott fiatalemberek meztelen teste, a Meidzsi-tó úszócsapata, az a napbarnította fiatalember, aki feleségül vette az egyik unokatestvéremet, vagy a kalandregények rettenthetetlen hősei.

Tévesen gondoltam addig, hogy vonzódásom ezekhez a dolgokhoz merőben költői, érzéki vágyaim természetét így keverve össze holmi esztétizálással.

A játékszer a halál felé is ágaskodott, a vér és az izmos test felé. A kalandregényeket közlő újságok címlapján látható véres párbajjelenetek – az újságokat a nálunk cselédeskedő diáktól kaptam kölcsön nagy titokban a hasukat felvágó ifjú szamurájok, vagy a golyó találta katonák, akik összeszorított fogakkal nézték

vérük patakzását, miközben kezük khakibe öltözött mellüket szaggatta; a kemény izmú *szumo*-birkózók fényképei, a harmadik kategóriából, amikor még nem hájasodtak el – amikor ilyesmit láttam, a játékszer azonnal kíváncsian felágaskodott. (Ha a „kíváncsi” jelző nem tetszik helyénvalónak, bátran felcserélhetjük az „erotikussal” vagy a „bujával”.)

Attól a naptól fogva, hogy mindezt megértettem, tudatosan hajszoltam a fizikai örömöt, szándékosan. A válogatás és elrendezés alapelveit iktattam be a műveletbe. Ha egy kalandújság valamelyik képének kompozícióját rossznak tartottam, nekiláttam, és pasztellkrétával lemásoltam, ízlésemnek megfelelően kijavítottam. Fiatal cirkuszi artista képe lett belőle, aki térdre roskad, és két kezével marcangolja golyóval átlőtt mellét; vagy kötéltáncos, aki egyensúlyát elveszítvén, szétzúzott koponyával fekszik, haldokolva, fél arca véres. Az iskolában másra se tudtam gondolni, csak arra, mi lesz, ha ezeket a véres képeket, amelyeket a könyvszekrény egyik fiókjában dugtam el otthon, fölfedezik a távollétemben, és olyan félelem szállt meg, hogy nem hallottam a tanár szavát. Tudtam, lerajzolásuk után azon nyomban meg kellett volna semmisítenem őket, de játékszerem annyira ragaszkodott hozzájuk, hogy elképzelhetetlennek tartottam, hogy meg is tegyem.

Engedetlen játékszerem így aztán sok-sok napot és sok-sok hónapot fecsérelt el haszontalanul, másodlagos célját sem érve el – ezt fogom „rossz szokásomnak” hívni –, s meg sem közelítette az elsődleges, a végső célt.

Változások történtek körülöttem. A család kettévált, tagjai elköltöztek a házból, ahol születtem, kétfelé laktak, ugyanabban az utcában, néhány lépés távolságra egymástól. Nagyszüleim meg én az egyik házban, szüleim, az öcsém meg a húgom a másikban. Az apám korábban hivatalos úton külföldön tartózkodott, több európai

országot bejárt, majd hazatért. Nem sokra rá a szüleim újból költöztek. Apám, elég későn, végül úgy döntött, kiköveteli, hogy a házában lakjam, s most itt volt az alkalom, hogy megtegye. Végig kellett szenvednem nagyanyám válási jelenetét – „modern melodráma”, mondta apám –, s végre szüleimmel lehettem. Nagyszüleim házától a városi vasút jó néhány állomása és több villamosmegálló választott el ezután. Nagyanyám éjjel-nappal zokogott, kebléhez szorítva fényképemet, és azonnal heves roham tört rá, ha megszegtem azt a megállapodást, hogy hetente egy éjszakát nála töltök. Tizenkét évesen volt egy hatvanéves, gyöngéd szerelmesem.

Apámat nemsokára Oszakába helyezték. Egyedül utazott el, a család Tokióban maradt.

Egy nap, amikor könnyű náthám miatt nem mentem iskolába, fogtam a művészi reprodukciókat tartalmazó köteteket, melyeket apám hozott magával külföldi utazásából, s a szobámban figyelmesen nézegetni kezdtem őket. Az olasz múzeumi kalauzokban a görög szobrászat valósággal elbűvölt. Az aktokat ábrázoló remekművek sok-sok reprodukciója közül a fekete-fehér képek voltak rám nagy hatással. Ez valószínűleg annak az egyszerű ténynek köszönhető, hogy a szobruk még a reprodukción is elevenebbek.

Életemben először voltak ezek a könyvek a kezemben. Fösvény apám elviselhetetlennek tartotta, hogy gyermekkéz fogdossa, piszkítsa be a képeket, s attól való féltében, hogy a híres művek meztelen nőalakjai a kelleténél jobban lebilincselnek – mekkorát tévedett! –, a könyveket a szekrény mélyére rejtette. Én meg, egészen addig a napig, még csak nem is sejtettem, hogy van, ami a színes újságokban közölt kalandregények illusztrációinál is érdekesebb lehet.

A vége táján kezdtem el forgatni a kötetet. Hirtelen, lapozás közben előbukkant egy kép, s azt kellett hinnem, miattam van ott,

reám várt. Guido Reni *Szent Sebestyénének* reprodukciója volt, a genovai Palazzo Rosso gyűjteményéből.

A kivégzőoszlop fájának fekete, enyhén ferdülő törzse élesen elvált a Tiziano stílusában festett sötét erdő és a borongós, távoli, estébe hajló ég hátterétől. A különleges szépségű fiatalembert meztelenül kötözték a fatörzshöz. Összekulcsolt kezét magasba emelte, a csuklóját összefogó szíjaknál fogva erősítették a fához. Más kötelék nem látszott, s csak egy lazán az ágyékára vetett durva fehér szövet fedte a fiatalember meztelenségét.

Kitaláltam, hogy a kép keresztény mártírhalált ábrázol. De minthogy a szépségtől megittasult, a reneszánsz eklektikus iskoláját merészen követő művész festette, a keresztény szent halálának a képét pogányság itatja át. A fiatalember testén – mely Hadrianus kegyeltjének, Antinoosznak a testéhez volt hasonlatos, akinek szépségét a szobrászművészet már annyiszor tette halhatatlanná – nyoma sincs a hittérítő elszenvedte kemény próbatételeknek, a hús megromlásának, mely oly gyakori más szentek ábrázolásában; épp ellenkezőleg, itt minden a fiatalság tavasza, nincs más, csak szépség, öröm és ragyogás.

Sebestyén meztelenségének vakító fehére derengő háttér előtt sugárzik. Izmos karjai, az íj felajzásához, a kardforgatáshoz szokott császári testőr karjai finom szögben emelkednek a magasba, összekötözött csuklói közvetlenül a feje fölött kereszteződnek. Arcát az ég felé emeli, tágra nyílt szeme mély nyugalommal szemléli a mennyei dicsőséget. A megfeszült mellkason, az ifjú feszes hasán, enyhén kicsavarodó csípőjén nem szenvedés, hanem valami mélabús, zenéhez hasonlítható gyönyör csillogása cikázik át. Ha bal hónalja alatt és jobb oldalán nem volnának ott mélyen beleverve a nyílvesszők, római atlétának vélnénk, aki pihenés közben sötét fa törzsének támaszkodik a kertben.

A nyílvesszők a feszes, fiatal, illatos húsba martak, szenvedés és ekszt́ázis lángjai emésztik el csakhamar a testet. De nem folyik vér,

és nincs a nyílvesszők erdeje sem, mint a mártír Szent Sebestyén többi megjelenítésén. Két nyílvessző vet nyugodt, elegáns árnyékot a gyenge bőrre, mintha faág árnyéka esnék egy márvány lépcsősorra.

De ezek a megfigyelések csak később jöttek elő.

Azon a napon, abban a pillanatban, amikor a képet megpillantottam, egész bensőm reszketni kezdett valami pogány örömtől. Zúgott a vérem, ágyékom megduzzadt, akárcsak haragomban. Énem szörnyeteg fele kitörni készült, soha nem ismert hevességgel várta, ziháló méltatlankodással, hogy használjam, szememre lobbantva tudatlanságomat. Kezem, öntudatlanul, olyan mozdulatba kezdett, melyre senki nem tanította. Valami titokzatos, valami sugárzó emelkedett fel bennem, gyors iramban, támadásra készen. Hirtelen, vakító mámorral kitört…

Eltelt egy kis idő, majd, amint íróasztalomnál ültem, nyomorultul érezve magam, körbejárattam a tekintetem. Az ablak előtt a juharfa csillogó fényt vetett mindenre – a tintásüvegre, tankönyveimre, a füzetekre, a szótárra és Szent Sebestyén képére. Zavaros, fehér foltok mindenütt – az egyik könyv címének aranybetűin, a tintásüveg oldalán, a szótár sarkán. Néhány tárgyról lecsöpögött, lomhán, tehetetlenül, másokon fakón megcsillant, mint a hal szeme. Szerencsére, kezem ösztönös mozdulata oltalmazta a képet, s a könyv nem szennyeződött be.

Ez volt az első ejakulációm. S ez volt „rossz szokásom” ügyetlen, nem szándékos kezdete.

(Érdekes egybeesés, hogy Hirschfeld a „Szent Sebestyén-képeket” azoknak a művészi alkotásoknak az élére helyezi, amelyek a homoszexuálisoknak különleges gyönyörűséget szereznek. Hirschfeld megállapításából könnyen levonható a következtetés, hogy a homoszexualitás eseteinek többségében, kivált a született homoszexuálisokéiban, a homoszexuális és a szadista ösztönzések szétválaszthatatlanul egybefonódnak.)

A hagyomány szerint Szent Sebestyén a III. század derekán született, a császári testőrség kapitánya lett Rómában, és mintegy harminc évig tartó, rövid élete mártírhalállal végződött. 288-ban halt meg állítólag, Diocletianus császár uralkodása idején. Diocletianus önerejéből lett az, ami, sokat megélt férfi volt, csodálták jóságáért. De Maximianus, a társcsászár iszonyodott a kereszténységtől, és halálra ítélte a fiatal numidiai Maximilianust, aki a keresztény békesség jegyében nem volt hajlandó a kötelező katonai szolgálatra. Marcellus századost is kivégezték, mert ugyanarról a hitbéli állhatatosságról tett tanúbizonyságot. Ez az a történelmi háttér, amely érthetővé teszi Szent Sebestyén mártíromságát.

Sebestyén titokban megkeresztelkedett, és a császári testőrség kapitányi rangját arra használta, hogy vigaszt nyújtson a bebörtönzött keresztényeknek, több rómait megtérített, köztük a polgármestert; amikor tevékenységére fény derült, halálra ítélték. Testét számtalan nyílvessző járta át, sorsára hagyták. De egy jámbor özvegyasszony, aki azért sietett oda, hogy eltemesse, úgy érezte, hogy teste még meleg, és ápolásával visszanyerte Sebestyént az életnek. Sebestyén azonban, a hivatalos isteneket gyalázva, rögvest dacolni kezdett a császárral. Ekkor halálra botozták.

Ez a legenda nagyjából igaz talán; tény, hogy sok hasonló vértanúhalál történt. S bár nem hisszük el, hogy egy emberi lényt, miután nyílvesszők járták át a testét, életre lehet kelteni, miért ne lássunk utólagos megszépítést a történetben, a feltámadás témájának újbóli megjelenését, amely az emberiség csoda iránti igényét elégíti ki?

Mivel szeretném, ha érthetőbb volna elragadtatásom, melyet a legenda, a kép előtt éreztem, és elragadtatásom heves, érzéki jellege, betoldom ezt a befejezetlen szöveget, amelyet évekkel később írtam:

Szent Sebestyén. Prózavers

Egy nap, az osztályterem ablakán át egy fát pillantottam meg, amint a szélben hajladozott. Miközben néztem, heves szívdobogás tört rám. Elbűvölő szépségű fa volt. Kerekké lágyult szabályos háromszöge a pázsit fölé magasodott, lombjának sűrű zöldjét sok-sok ág hordozta, ágai egy kandeláber kiegyensúlyozott szimmetriájával nyújtózkodtak; koronája alatt az erős törzs ébenfa oszlophoz volt hasonlatos. A fa ott állt, tökéletes volt, csodálatosan szerkesztett, de a Természet szépségét és egyszerűségét fejezte ki, nyugodtan állt, csendben, mintha önnön teremtője lett volna. És mégis kétségtelenül teremtmény volt. Talán egy zenedarab. Kamarazene, valamelyik német mester keze alól. Vallásos, nyugodt gyönyörűséget szerző zene, amelyre csak a szakrális szó illik, ugyanaz az ünnepélyesség áradt belőle, ugyanaz a vágy, mint a méltóságteljes faliszőnyegek motívumaiból…

A hasonlóság a fa formája és a zenei hangok között jelentést sugárzott… Aligha lehet csodálkozni, ha abban a percben, amikor az a két benyomás, melyeket kapcsolatuk felerősített, elért és megragadott, leírhatatlan, misztikus felindultságom nem költészetté lett, hanem nyugtalanító mámorrá, olyanná, amilyet a vallás és a zene egybekapcsolása vált ki.

A lelkemből jött a kérdés: „Az a *fa volna? Ugyanaz a fa, amelyhez a fiatal szentet kötözték, melynek törzsén végigpergett megszentelt vére, mint eső után a vízcseppek? Az a római fa, amelyen ott vonaglott haláltusától lángba borult fiatal teste, melyet durván fehérlett a fa kérge, s számára a fa lett minden gyönyör és minden földi fájdalom forrása?”*

A vértanúhalált feljegyző évkönyvek elbeszélik, hogy abban az időben, amely Diocletianus trónra kerülését követte, Diocletianusét, aki olyan korlátlan hatalomról ábrándozott, mint amilyen a madarak szabad röpte, letartóztatták a császári testőrség egyik fiatal katonáját, azzal vádolván, hogy tiltott istent

szolgál. A fiatal kapitánynak hajlékony volt a teste, a híres keleti rabszolgáéra, Hadrianus császár kegyeltjének testére emlékeztetett, a szeme meg mint az összeesküvőké, érzéketlen, mint a tenger. Elragadóan pimasz volt.

Fehér liliomot tűzött a sisakjára, a város fiatal leányai ajándékozták meg vele minden reggel. Amikor Sebestyén egy-egy vad viadal után megpihent, ez a liliom kecsesen, hattyúnyakként hajlott dúsan hullámzó, pompás férfihajzatára.

Senki nem tudta, hol született, merre élt. De bárki látta is, érezte, hogy az a fiatalember, akinek teste egy rabszolgáé, az arcvonásai meg egy hercegéi, átutazó csupán, eltűnik hamarosan. Ez az Endymion mintha nyáját terelgető nomád pásztor lett volna; kiválasztott lény, olyan legelőre szánva, melynek zöldje mélyebb minden rét zöldjénél.

Aztán ott voltak a fiatal lányok is, akik meg voltak győződve róla, hogy Sebestyén a tengerrel érkezett. Mert a tenger zúgása hallatszott a mellkasából. Mert szembogarában megőrződött a titokzatos és örök látóhatár, melyet a tenger azok szemében hagy emlékül, akik partjain születtek, majd kénytelenek voltak búcsút mondani neki. Mert sóhaja perzselt, mint nyár derekán az árapály szele, amikor átitatódott a partra sodort algák szagával.

Ilyen volt Sebestyén, a császári testőrség ifjú kapitánya. S az övéhez hasonló szépség vajon nem a halálnak van-e szánva? Róma vaskos asszonyai, akiknek érzékeit csontig hatoló nemes borok s vörös vértől csepegő húsok íze táplálta, nem érezték-e meg nyomorult sorsát, melyről ő maga mit sem sejtett, s vajon nem ezért szerették-e? Fehér testében zabolátlanul áradt a vére, csak egy résre várt, hogy kitörjön, mihelyt felszakad a hús. Hogy is ne hallgatták volna meg az asszonyok az ilyen vér heves vágyát?

Sorsa nem volt szánalmas. Semmiképpen nem volt szánalomra méltó. Nagyszerű volt inkább, tragikus, olyan sors, melyet ragyogónak nevezhetünk.

Ha jobban fontolóra vesszük, talán több ízben, egy-egy gyöngéd csók közben is, a haláltusa előérzete a fájdalom tünékeny árnyékát vetette homlokára.

Sejtenie kellett, ha homályosan is, *hogy vértanúhalál vár rá az út végén; a Végzet ütötte rá bélyegét, ezért lett különleges sorsú lény, más, mint a többi ember.*

*Azon a reggelen Sebestyén lerúgta magáról a takarókat, virradatkor, harci feladataitól hajtva kiugrott az ágyból. Hajnalban álmot lá*tott *– szarkák baljóslatú csapata verdeste a mellét, a vonagló szárnyak befedték a száját –,* s *az álom nem foszlott még széjjel, a párnája fölött lebegett. De a kemény fekhely, melyen esténként elnyújtózott, partra sodort algák édeskés szagát árasztotta; valószínűleg ez az illat csábította eljövendő éjszakákon, hogy a tengerről meg tágas látóhatárokról álmodjék.*

Míg az ablak előtt állva magára öltötte nyikorgó páncélját, az utca túlsó oldalán a templomot nézte, a ligetben, s fölötte az égen a Mazzaroth csillagképet. Elnézte a fényes, pogány templomot, és mély megvetés, már-már szenvedés áradt tekintetéből, a szemöldök finom íve alól, s ez jól illett szépségéhez. Az egyedülvaló Isten nevét hívta segítségül, a Szentírásból halkan elénekelt néhány rettenetes verset. Fojtott éneke mintha ezerszeresére erősödött volna fel, fenséges visszhang verte vissza, és ekkor mély nyögést hallott, mely a megátkozott templom felől jött kétségtelenül, a csillagos égen kirajzolódó oszlopsorok közül. Olyan volt ez a hang, mintha egy különös földhányás mállott volna szét, visszhangosan, a csillagokkal kivert égbolt alatt.

Sebestyén elmosolyodott, és lenézett ablakából. Fiatal lányok csapnia érkezett, titokban jöttek, reggeli imára, mint más napokon is, a napfelkelte előtti szürkületben. És mindegyik fiatal lány kezében szunnyadó, zárt kelyhű liliom…

Tél derekán jártunk, a középiskola második évét végeztem. Ekkor

már hosszúnadrágot hordtunk, és szokásunkká vált, hogy tegeződjünk. (Az elemiben soha nem engedték meg nekünk, még a legnagyobb hőségben sem, hogy rövidnadrágunk alatt csupasz legyen a térdünk, így, életünkben először húzva fel a hosszúnadrágot, örömünket megduplázta az a tudat, hogy soha többé nem kell vesződséges harisnyakötőt csatolni a combunkra. Az elemiben szertartásos udvariassággal kellett megszólítanunk egymást.) Rászoktunk néhány pompás dologra, például hogy kigúnyoljuk a tanárokat, hogy az iskolai teázóba teára hívjuk meg egy-egy pajtásunkat, hogy dzsungelesdit játsszunk, amikor is keresztül-kasul vágtatunk az iskola körüli erdőkben, és hozzászoktunk a kollégiumi élethez is. Mindig óvatos szüleim gyatra egészségemre hivatkozva felmentést szereztek nekem a szabály alól, amelynek értelmében mindegyik tanulónak egy-két évet a kollégiumban kellett élnie középfokú tanulmányai alatt. A fő ok most is az volt, hogy meggátolják, nehogy „rosszat” tanuljak.

Kevesen voltunk bejárók. A második év utolsó szakaszában új fiú csatlakozott kicsiny csoportunkhoz. Ominak hívták. Botrányos viselkedése miatt kicsapták a kollégiumból. Korábban nem figyeltem fel rá különösebben, de amikor eltávolítása vitathatatlanul megjelölte a „bűnösség” bélyegével, hirtelen le se tudtam róla venni a szemem.

Egyik nap a barátom, egy kövér, derék fiú futott felém, kuncogva, gödröcskéit mutogatva. E jól ismert jelek láttán tudtam, hogy valami titok birtokába jutott.

– Figyelj csak, el akarok mesélni valamit! – mondta.

Otthagytam a fűtőtestet, ahol tanyáztam, és derék barátommal kimentünk a folyosóra. A szél söpörte íjlövőudvarra néző ablak párkányára támaszkodtunk. Ebben az ablakmélyedésben osztottuk meg egymással titkainkat.

– Képzeld, Omi… – fogott hozzá a barátom. De elvörösödve elhallgatott, mintha zavarba jött volna. (Az elemi iskola ötödik

osztályában egyszer „arról” beszéltünk, s ez a fiú nyíltan szembeszállt velünk, kerek perec kijelentette: „Ez hazugság, fogadni mernék, hogy az emberek nem tesznek ilyet.” Egy másik alkalommal, amikor meghallotta, hogy barátunk apja megbénult, figyelmeztetett, hogy a bénulás ragályos, ezért jobban tenném, ha nem érintkeznék ezzel a barátommal.)

– Na, mi van Omival? – Odahaza udvarias, finom beszédformulákat használtam, de az iskolában én is nyersen beszéltem, mint a többi fiú.

– Az az igazság… Ennek az állat Ominak – na, szóval azt mondják, egy csomó lánnyal volt már dolga, nem vicc.

Ez hihető volt. Omi évekkel idősebb volt nálunk, mert kétszer vagy háromszor osztályt ismételt. Túltett rajtunk fizikai erőnlét dolgában, és a miénknél előrehaladottabb serdültség kiváltságos jeleiről árulkodtak az arcvonásai. Indokolatlan megvetés áradt a viselkedéséből, ösztönösen és fensőbbségesen. Nem létezett olyan dolog a világon, ami ne megvetést váltott volna ki belőle. A mi szemünkben semmi nem változtathatott azon a tényen, hogy egy becsületes gimnazista egy becsületes gimnazista, a tanár meg tanár; a rendőr, az egyetemi hallgató vagy a hivatalnok pedig nem más, mint rendőr, egyetemi hallgató és hivatalnok. Eszerint Omi egyszerűen Omi volt, és nem tudtunk elbújni megvető pillantása és gúnyos nevetése elől.

– Tényleg? – kérdeztem. És magam se tudtam, miért, de felötlött bennem Omi ügyes keze, amint a katonai oktatáson használt puskákat tisztítja. Osztagparancsnoki eleganciája is eszembe jutott; Omi volt a kiképzőtiszt meg a tornatanár kedvence.

– Azért, mert… Amiatt, hogy – barátom kétértelműen vigyorgott, csak a középiskolás fiúk értik, mit jelent ez a vigyorgás. – Azt beszélik, hogy óriási a… tudod mije. Legközelebb, amikor utálatosdit játszunk, tapogasd meg, és magad is meglátod. Megbizonyosodhatsz róla.

Az utálatosdi hagyományos játék volt az iskolánkban, különösen az elsős meg a másodikos fiúk kedvelték, és mint minden olyan esetben, amikor valamely mulatság szenvedéllyé válik, kóros betegségre hasonlított, nem szórakozásra. Világos nappal játszottuk, mindenki szeme láttára. Az egyik fiú – nevezzük A-nak – az udvaron álldogált, elrévedezve. Ezt meglátva egy másik fiú – B – hozzászaladt, és jól célzott mozdulattal odakapott a megfelelő helyre. Ha sikerült odakapnia, egy kicsit távolabb diadalittasan megállt, és kiabálni kezdett:

– Ó, de nagy! De nagy van neki!

Bármi volt is e játék titkos oka, látszólag az áldozat komikus viselkedése volt az egyetlen cél, aki kezéből mindent kiejtve tenyerével óvta a megtámadott testrészt. A fiúk valójában saját szégyenüket fedezték fel e játékban, s ezt nevetésük még nyilvánvalóbbá tette; aztán az egyre hangosabb hahotában, biztonságban érezvén magukat, elégtételül szolgált, hogy nevetségessé tették közös szégyenüket, melyet mintegy megtestesített az áldozat lángba borult arca.

S mintha előre összebeszéltek volna, az áldozat is felkiáltott:

– De utálatos ez a B!

Ekkor a körülöttük állók kórusa, helyeslően fölzengett:

– De utálatos ez a B!

Omi elemében volt, amikor ezt játszottuk. Támadása mindig gyors győzelemmel járt, így jogosan el lehetett tűnődni, vajon a fiúk titokban nem arra vágynak-e, hogy Omi megtámadja őket. Az áldozatok meg, visszavágásképpen, állandóan azon voltak, hogy bosszút álljanak. De próbálkozásuk nem járt sikerrel. Omi mindig úgy sétált, hogy zsebre vágta az egyik kezét, s amikor rajtaütöttek, rögvest duplán vértezte fel magát, a zsebéből kirántott kezével meg a szabaddal.

Barátom szavai termékenyítő esőként permetezték a bennem mélyen gyökeret vert gondolat mérges hajtásait. Egészen addig

olyan naivan vettem részt a játékban, mint bármelyik fiú. De barátom szavai rossz szokásomat – azt a magányos életet, amelyet öntudatlanul is szigorúan elkülönítettem – mintha e játékhoz, közösségi életemhez kapcsolták volna, elválaszthatatlanul. S biztos, hogy ez az összefüggés megteremtődött a lelkemben, mert hirtelen, akarva-akaratlanul a „tapogasd meg, és magad is meglátod” szavak különleges jelentéssel itatódtak át, olyan jelentéssel, amelyet egyetlenegy ártatlan pajtásom sem értett volna.

Ettől fogva soha nem vettem részt az utálatosdiban. Féltem a pillanattól, amikor meg kellene támadnom Omit, de még inkább attól, hogy Omi megtámadhat. Mindig résen voltam, és amikor a jelekből arra következtettem, hogy kitörőben a játék – a legközönségesebb apróság is okozhatta, akárcsak a zendülést vagy a lázadást félrehúzódtam, és biztonságos távolságból tapasztottam Omira a tekintetem…

Omi befolyása, őszintén szólva, hamarabb magával ragadott bennünket, mint ahogy tudatára ébredtünk. Ott voltak például a zoknik. Ebben az időben a katonák kiképzését célzó nevelési rendszer bomlasztó hatása már a mi iskolánkat is elérte. Enoki tábornok elvét – „Egyszerűség és férfiasság” –, melyet halálos ágyán hirdetett meg, fölelevenítették, és elénk tálalták; kerülendő volt a sál vagy a rikító színű zokni. Való igaz, hogy minden sálat rossz szemmel néztek, és a szabályzat fehér inget és fekete vagy legalábbis komoly színű zoknit írt elő. Egyedül Omi hordott fehér sálat és vad mintájú zoknit.

Ez a fiú, aki megszegte a tiltást, haszontalanságát hátborzongató ügyességgel öltöztette a lázadás becsületes mezébe, Tapasztalataiból kikövetkeztette, hogy a fiúk gyöngéje a lázadás. A kiképzőtiszt orra előtt – ez az otromba, falusi altiszt Omi bizalmas barátja volt, de mintha a csatlósa lett volna – hosszan tekergette a sálját a nyaka körül, kényére-kedvére, és Napóleont utánozva makacsul felhajtotta aranyozott gombú kabátjának a hajtókáját.

Mint ahogy ez lenni szokott, a vak tömegek lázadása nem haladta meg a gyatra utánzást. Azt remélve, hogy megússzuk az előidézett bajt, és csak a lázadás örömét ízlelgetve, nem utánoztuk semmiben Omi merész példáját, kivéve a zoknit. E téren én is beleolvadtam a tömegbe.

Reggel, amikor megérkeztünk az iskolába, lármásan beszélgettünk az osztályteremben a tanítás előtt, de nem a padon, hanem az asztalokon üldögélve. Ha valaki új mintájú, feltünő színű zokniban érkezett, felhajtotta a nadrágja alját, és az asztalra telepedve közszemlére bocsátotta a zoknit. Mi még azon nyomban, a csodálattól átható hangon kiáltozva megjutalmaztuk:

Micsoda pompás zokni! Szókincsünkben nem volt elismerés, amely a „pompás” jelzőn túltett volna. Omi mindig az utolsó percben érkezett, még mielőtt elfoglaltuk volna a helyünket, de mihelyt kimondtuk, hogy „pompás”, fensőbbséges pillantása nevetségessé tett minket önmagunk szemében, s mindegy volt, hangot adunk-e elismerésünknek, vagy hallgatunk.

Egy hóesés utáni reggel korán elindultam az iskolába. A barátom este telefonált, hogy értesítsen, hógolyócsata lesz másnap. Mivel mindig álmatlanság gyötört, ha nagyon vártam valamilyen eseményt, már kora hajnalban, alighogy kinyitottam a szemem, elindultam az iskolába, meg se nézve, hány óra.

A hó alig ért bokáig. És amikor később a magasvasút ablakából kinéztem a városra, nem volt szép a hófödte táj, mely nem verte még vissza a felkelő nap sugarait, inkább lehangoló. A hó piszkos pólyaként eltakarta a város nyílt sebeit, a rendszertelen utcák, zegzugos sikátorok, az udvarok és a kietlen telkek szabálytalan forradását, eltakarta a szépség egyetlen formáját, mely városaink panorámájában fellelhető.

A még üres vonat egyre közeledett az iskola felé, s láttam, amint a

gyárnegyedek fölé emelkedik a nap. Hirtelen minden csupa fény lett, csupa öröm. A kémények magas, gyászos oszlopai és a sötéten hullámzó, sivár palatetők megbújtak a hó ragyogó álarcának nevetése mögött. Az ilyen, hóval borított táj gyakran szolgál zendülés vagy forradalom hátteréül. A hó visszfényében gyanúsan ólomszínű volt a járókelők arca, összeesküvőkére emlékeztetett.

Amikor az iskolával szemben leszálltam a vonatról, már olvadóban volt a hó, s hallottam, ahogy a szomszédos szállítóvállalat épületének tetejéről csordogál a víz. Nem tudtam elfojtani azt a gondolatomat, hogy a táj tündöklése folyik el lassan. Fénylő, ragyogó hószilánkok torlódtak fel öngyilkosok módjára a járda sarában, beszennyeződtek a járókelők cipőjének piszkától. Az ereszcsatorna alatt lépegetve egy darab hó pottyant a nyakamba.

Az iskola udvarán még érintetlen volt a hó. Még nem nyitották ki az öltözőszekrényes terem ajtaját, de a többi terembe be lehetett menni. Ablakot nyitottam a földszinten, a második osztályban, s a havat néztem az iskolaépület mögött lévő fák közt. Az ösvényen, amely a hátsó kaputól a fákkal teleültetett emelkedőn át ahhoz az épülethez vezetett, ahol voltam, nagy lábnyomokat pillantottam meg: az ösvényt követték, egészen addig az ablakig, ahonnan nézelődtem. Majd a lépések félkört írtak le, s eltűntek a természettudományi pavilon mögött, amely balról ide látszott.

Valaki megelőzött. A hátsó kaputól vezető úton jött fel minden bizonnyal, benézett az ablakon, s mivel nem látott senkit, a természettudományi pavilon mögé ment. Csak néhány bejáró használta a hátsó kaput. Rebesgették, hogy az egyik bejáró, Omi, minden reggel nőtől jön az iskolába. De Omi mindig az utolsó pillanatban mutatkozott csak, akkor, amikor elkezdődött az óra. Mégse tudtam elképzelni, hogy a lépések mástól is származhatnának, s a nyomok nagy méretéből ítélve biztos voltam benne, hogy ő járt itt.

Kihajoltam az ablakon, pillantásom az ösvényt fürkészte, s a

lábnyomokban friss, fekete földet láttam, ettől a nyomok valahogy határozottabbak lettek, nyomatékosabbak. Hatalmas erővel vonzottak ezek a lábnyomok. Legszívesebben kiugrottam volna az ablakon, fejjel előre, hogy beléjük temessem arcomat. De mint mindig, hirtelen támadt szeszélyemtől most is megvédtek lusta reflexeim. Nem vetettem ki magam az ablakon, hanem tarisznyámat a padra helyeztem, és szép lassan felmásztam az ablakpárkányra. Egyenruhám zakójának gombjai alig nyomódtak a perem kövéhez, s máris tőrként hatoltak törékeny bordáim közé, édes fájdalmat okozva. Amikor az ablakból a hóba ugrottam, ez az enyhe fájdalom megmaradt, reszkető izgalommal töltött el, a kaland érzetével. Sárcipős lábammal óvatosan a nyomba léptem.

A nyomok nagynak látszottak, de most kiderült, hogy majdnem ugyanolyan méretűek, mint az én lábam. Nem vettem számításba, hogy az, aki a hóban hagyta őket, valószínűleg szintén sárcipőt viselt, akkoriban ez volt a divat az iskolában. Most, hogy ez eszembe jutott, eldöntöttem, hogy a lábnyom nem elég nagy, nem lehet Omié.

Rossz érzésem támadt, mert féltem, hogy csalódni fogok reményemben, és nem Omit találom majd a természettudományi pavilon mögött, mégis valami sarkallt, hogy kövessem a fekete nyomokat. E pillanatban valószínűleg már nemcsak az a remény hajtott, hogy Omival találkozom; épp ellenkezőleg, mivel megtört a varázs, vegyes érzések kerítettek hatalmukba, sóvárogtam az után, aki megelőzött, és a hóban hagyta lábnyomát, de bosszút szerettem volna állni rajta.

Zihálva követtem a nyomokat.

Egyik lábnyomból a másikba léptem, mintha köveken járnék, hogy gázlón keljek át. A nyomok peremén porhanyós, szénfekete föld türemkedett elő, másutt feltorlódott a bepiszkított, összenyomott hó, amott meg kilátszottak a kockakövek. Hirtelen azon kaptam magam, hogy én is nagyokat lépek, akárcsak Omi.

A természettudományi pavilon túlsó feléig követve a nyomokat, átszeltem a hosszú árnyékot, melyet az épület vetett a hóra, majd továbbmentem a nagy sportpálya fölé emelkedő dombig. A mindent beborító, csillogó hótakaró összemosta a pálya háromszáz méteres ellipszisét a hepehupás területtel, amely körbefogta. Két óriási fa, két *zelkova* állt egymás mellett a pálya sarkában, a reggeli napsütésben megnyúlt árnyékuk a havon jelentéssel ruházta fel a tájat; a természet mindig szerencsés tökéletlenséggel hangsúlyozza ki nagyságát. A szilfára emlékeztető nagy fák a hó visszfényében plasztikus törékenységgel nyúltak fel a kék téli égboltig, ferdén érte őket a reggeli napsugár; néha-néha egy darab hó aranyporként csúszott végig a merev, csupasz ágakon a fatörzs villás elágazásáig. A sportpályán túl sorakozó hálótermek teteje s a mögöttük lévő sarjerdő mintha mozdulatlan álomba merült volna. Olyan mély volt a csend, hogy a hó néma lecsusszanása is erős, messze hangzó visszhangot vert.

Egy pillanatig káprázó szemmel álltam a ragyogó térben.

A hófödte táj valamiképpen romos várkastélyhoz hasonlított; varázstükör volt, határtalan fényben és ragyogásban fürdött, mint a régi várak omladékai. És a rom egyik sarkában, a mintegy öt méter széles út havában óriási latin betűket rajzolt valaki. A közelemben egy nagy kör volt, egy O. Aztán egy M következett. Távolabb most íródott a harmadik betű, egy hosszú, széles I.

Omi volt az. A lábnyomok, melyeket követtem, az O-hoz vezettek, az O-tól az M-ig, és aztán megérkeztek Omihoz, aki végighúzta a havon sárcipős lábát, hogy az I-t befejezze, zsebre vágott kézzel, fehér sáljába burkolózva nézett lefelé. Árnyéka mintegy kihívásként hullott a hóra, mint a zelkováké a mezőn.

Lángolt az arcom. Hógolyót gyúrtam kesztyűs kezemmel, és feléje dobtam. A dobás rövidre sikerült.

Omi e pillanatban végzett az I-vel, és valószínűleg véletlenül, felém nézett.

– Hé! – kiáltottam.

Féltem, hogy Omi egyetlen reakciója a nemtetszés lesz, mégis űzött a megmagyarázhatatlan szenvedély, s ahogy elkiáltottam magam, máris ott futottam a meredek lejtőn, hogy találkozzunk. Futás közben hihetetlen hangok jutottak el a fülemig; Omi barátságosan kiabált, de azért az erejét is éreztette:

– Hé, ne lépj a betűkre!

Aznap reggel mintha kicserélték volna. Házi feladatait nem csinálta meg általában, könyveit a ruhatárban hagyta, zsebre vágott kézzel érkezett reggel az iskolába, épp annyi ideje volt csak, hogy ügyesen kibújjon a kabátjából, és beálljon az osztályba igyekvő tanulók sorába. Milyen más volt ma! Valószínűleg egyedül volt kora reggel óta, és utánozhatatlan, barátságos, egyszersmind durva mosollyal fogadott – engem üdvözölt, akit mindig taknyosként kezelt, még megvetésére se méltatott. Mennyire vágytam a mosolyára, hogy lássam fehér, csillogó fogait!

De amikor már elég közel voltam hozzá, és világosan kivehettem mosolygó arcát, kialudt a tűz, amely egy pillanattal korábban ott lobogott bennem, amikor a „hé!”-t kiáltottam. Hirtelen megbénított a félénkség. Lendületem megtört, belém villant a felismerés, hogy Omi valójában nagyon egyedül van. Mosolya valószínűleg erőltetett volt, arra szánta, hogy elrejtse fegyverzete gyönge pontját, amelyet véletlenül felfedeztem, de ez a felfedezés nem engem sebzett meg, hanem a róla kialakított képet.

Alighogy megláttam ezt az óriási, hóba rajzolt OMI-t, félig öntudatlanul megértettem talán magányossága valamennyi görcsét és szögletét – megértettem az igazi okot is, amit talán ő maga sem értett világosan, s ami ilyen korán idehozta az iskolába. Ha bálványom lélekben térdet hajtott volna előttem, ilyesféleképpen mentegetőzve: „A hógolyócsata miatt jöttem ilyen korán”, biztosan elvesztettem volna magamban valamit, ami fontosabb volt, mint feláldozott büszkesége. Erezve, hogy nekem kell megszólalnom,

idegesen keresgéltem, mit is mondhatnék.

– Ma már lőttek a hógolyócsatának, szerinted is? – kérdeztem végül.

– Azt hittem, több hó lesz.

– Hm…

Közömbös képet vágott. Határozott vonalú állkapcsa megkeményedett, és arcán feléledt a lenéző sajnálkozás. Szemlátomást erőlködött, hogy gyerekként bánjon velem, és megint kihívóan csillogott a tekintete. Valószínűleg hálás volt, amiért nem kérdezősködtem a hóba rajzolt betűkről, engem meg elbűvölt kínos erőlködése, hogy elnyomja háláját.

– Hú! Utálom az egyujjas kesztyűt – mondta.

– Pedig felnőttek is hordják.

– Te szegény, fogadok, még azt se tudod, milyen érzés bőrkesztyűt hordani. Nesze! Hótól nedves bőrkesztyűjét durván az arcomba vágta.

Félreugrottam. Nyers, állati láng lobbant fel bennem, bélyeget sütve arcomra. Ránéztem, és éreztem, hogy áttetsző kristály a szemem.

E pillanattól fogva szerelmes voltam Omiba.

Ez volt életem első szerelme. S ha megbocsátható a szóki mondás, világos volt, hogy a test vágyaihoz szorosan kötődött ez a szerelem.

Türelmetlen várakozásba kezdtem, a nyarat vártam, vagy legalábbis a kora nyarat. Azt gondoltam, nyáron biztosan lesz alkalom, megláthatom meztelen testét. De egy sokkal szégyenletesebb vágyat ajnároztam a lelkem mélyén. „Nagy micsodáját” szerettem volna látni.

Emlékeim kapcsolótábláján két pár kesztyű érintkezik Omi

bőrkesztyűje és egy pár fehér ünnepi kesztyű. Úgy tetszik, nem tudom eldönteni, melyik az igazi emlék, melyik a csalóka. A bőrkesztyű talán nagyobb összhangban volt Omi durva vonásaival. De mégis, éppen durva vonásai miatt, talmi **a** fehér kesztyű illett jobban hozzá.

Durva vonások – ezeket a szavakat használom, de az ilyesféle leírás valójában csak azt a benyomást fejezi ki, melyet egy fiatalember banális arca tesz ránk, olyan fiatalemberé, aki magányos. Akármilyen kivételes volt is a testi felépítése, nem Omi volt a legmagasabb az osztályban. Az iskolánk megkövetelte kérkedő egyenruha a tengerésztisztekére hasonlított, é**s** nem is állhatott jól éretlen testünkön, egyedül Omi töltötte ki a sajátját az erejével, a súlyával, azzal, amit szexualitásnak nevezünk. Biztosan nem én voltam az egyetlen, aki irigy szemmel, gyöngéden méregette vállának és mellkasának izmait, amelyek formája kirajzolódott a kék szerzs egyenruha alól.

Mintha a felsőbbrendűség titkos érzete lebegett volna folyton az arcán. Talán abból az érzésből való volt, amelynek lángja annál magasabbra csap, minél sebzettebb a büszkeség. Úgy tetszett, hogy Omi számára a bukás vagy a kicsapás nem balvégzet, hanem a meghiúsult akarat jelképe. Minek az akarata? Zavarosan úgy képzeltem, olyan célt akart elérni, amely felé „rossz szelleme” vitte. És biztos voltam benne, hogy még nem ismerte fel a körülötte szövődő kiterjedt összeesküvés mély értelmét.

Volt valami az arcában, ami a testét gazdagon át- meg átjáró vér bőségére utalt; kerek arca volt, napbarnított, kiálló pofacsontokkal, mintha egyetlen finom vonalból szabták volna a száját, állkapcsa erős és széles, de szép vágású, nem ugrott ki az orra. Ezek a vonások mind-mind egy megszelídíthetetlen lélek burkai voltak. Egy ilyen lénytől nem lehet elvárni a titkos, belső életet. Csak azt lehetett remélni, hogy annak a tökéletességnek a képe lelhető fel benne, amelyet mi réges-régen elveszítettünk, valamennyien.

Előfordult néha, hogy merő szeszélyből belepillantott azokba a tudós, koromhoz képest nehéz könyvekbe, melyeket böngésztem. Majdnem mindig bizonytalanul rámosolyogtam, és becsuktam a könyvet, nem akartam, hogy lássa. Nem mintha szégyelltem volna magam, sokkal inkább azért, mert minden jel, mely a könyvek iránti érdeklődésére utalt, bántott, s nem akartam, hogy zavarba jöjjön a könyvek láttán, megcsömörödjön öntudatlan tökéletességétől.

Keserűség fogott el, ha arra gondoltam, hogy ez a bűnös lélek elfelejtheti, cserbenhagyhatja, megtagadhatja születése paradicsomát.

Az osztályban és a sportpályákon is szüntelenül Omit figyeltem. S eközben tökéletes, hibátlan ábrándképet festettem róla. Ezért nem tudok egyetlenegy szeplőt sem fölfedezni az emlékezetembe vésődött képen. Az olyasféle írásműben, mint amilyen ez is, egy ember életre keltéséhez néhány lényeges egyéni vonást kellene mutatnom, néhány szeretetre méltó hibát, de Omival kapcsolatos emlékeimből egyetlenegy ilyen jellegű tökéletlenséget sem tudok előbányászni. Pedig végtelenül változatos, finom árnyalatokkal színezett benyomásokat szereztem Omiról. Egyetlen mondatban összefoglalva: az élet és az emberi természet tökéletességéről merítettem pontos meghatározást Omiból, s ez szemöldökének ívében, homlokában, szemében, orrában, fülében, arcában, pofacsontjában, ajkában, állkapcsában, tarkójában, nyakában, arca és bőre színében, erejében, mellkasában, kezében és megszámlálhatatlan egyéb jellegzetességében öltött testet.

Ezek alapján kezdtem el válogatni, és felállítottam magamnak a vonzalmak és ellenszenvek kimódolt építményét. Omi miatt nem kedvelem az entellektüeleket. Miatta nem vonzódom a szemüvegesekhez. Miatta szerettem meg az erdőt, a bővérűséget, a tudatlanságot, a goromba mozdulatokat, a hebehurgya beszédet, s a vad melankóliát, mely elválaszthatatlan a testtől, s intellektusnak nyoma sincs benne…

De logikus volt, hogy már a kezdet kezdetén lehetetlenségbe ütközzem e durva hajlamokon, s emiatt elérhetetlen mindörökké a vágyam. A test indíttatásainál semmi nem logikusabb általában. De az én esetemben, mihelyt intellektuális megértés alakult ki köztem és egy vonzónak tartott ember között, máris elenyészett az iránta érzett vágyam. Az intellektualitás leghalványabb jele is arra kényszerített, hogy racionális értékítéletet alkossak társamról. Az olyan, kölcsönösségen alapuló viszonyban, mint amilyen a szerelem, mindkét félnek pontosan azt kell adnia, amit a másik követel; így aztán társam tudatlansága iránti vágyam, ha ideiglenesen is, fenntartás nélkül „az ész elleni lázadást" kívánta meg tőlem.

De számomra lehetetlen volt ez a lázadás.

Ezért aztán a merőben állati, az intellektustól romlatlan test hordozóinak – ifjú banditáknak, tengerészeknek, katonáknak, halászoknak – a jelenlétében semmi mást nem tehettem, mint hogy távolról szemléljem őket, szenvedélyes közömbösséggel, gondosan ügyelve rá, hogy soha ne váltsak szót velük. Egyetlen helyen tudtam volna kedvemre élni valószínűleg, valamelyik trópusi, civilizálatlan országban, amelynek a nyelvét sem ismerném. Most, hogy ezen tűnődöm, arra jövök rá, hogy kora gyermekségemtől fogva a vad földeken örökké zubogó, forró nyarak után sóvárogtam…

Ott volt aztán a fehér kesztyű, amelynek történetébe belefogtam…

Iskolánkban az a szokás járta, hogy ünnepekkor fehér kesztyűt hordtunk. Már a fehér kesztyű felhúzása is, csuklónkon a mélabúsan derengő gyöngyházgombokkal, kézfejünkön a három, megfontolt tűzéssel kellőképpen felidézte az ünnepet – a sötét dísztermet, ahol az ünnepségeket tartottuk, az induláskor a markunkba nyomott sioni cukorkásdobozt, a felhőtlen égboltot, amelynek burája alatt mintha mindig pompás hangokat hallatnának ezek a napok a delelőjükön, mielőtt lelappadnának…

Nemzeti ünnepet ültünk, télen, valószínűleg a Császár születésnapját. Azon a reggelen Omi megint szokatlanul korán érkezett az iskolába.

A másodikos tanulók az iskolaépület melletti játszótéren akkorra már elkergették az elsősöket a hintáról, kegyetlenül élvezték, hogy birtokba vehetik a hintát. A másodikosok színleg lefitymálták ugyan az olyan gyerekes, játszótéri játékokat, mint amilyen a hinta, szívük mélyén azonban ragaszkodtak hozzá; hogy az elsősöket erőszakkal elzavarták, megőrizhették a látszatot, úgy tettek, mintha félig mókából adnák át magukat a mulatságnak, komolytalanul. A kicsik, illő távolságban, körbeállták a hintát, a felsősök durva játékát bámulva, emezek meg tisztában voltak vele, hogy közönségük akadt. A láncokra felfüggesztett hinta ütemesen lengett, faltörő kosként csapódott ide-oda, és a küzdelemnek az volt a tétje, hogy ki tudja lelökni a másikat a hintáról.

Omi a hinta közepén állt, lábát erősen megvetette, ellenfél után kutatva mohó szemmel; testtartásában volt valami, ami a bekerített gyilkoséra emlékeztetett.

Az osztályunkban senki nem mérhette össze az erejét Omiéval. Néhány fiú sorban felugrott a hintára, de Omi gyors kézmozdulatokkal máris lesöpörte őket; a hinta körül a földön a széttaposott dér szikrázott a kora reggeli napfényben.

Omi minden győzelme után szélesen vigyorogva összeszorította a feje fölött a két kezét, mint egy győztes bokszoló.

Az elsős tanulók megéljenezték, elfelejtve, hogy Omi volt a vezér, amikor elkergették őket a hintáról.

Pillantásom Omi fehér kesztyűs kezét követte. Sebesen mozgott, tökéletes pontossággal, akárcsak egy fiatal állat lába, tán egy farkasé. Időnként nyílvessző tollaként szelte a téli reggel levegőjét, hogy egyenesen az ellenfél mellére sújtson. S az ellenfél a fagyos földre zuhant, hol a talpára esett, hol a fenekére. Ritkán előfordult, hogy abban a pillanatban, amikor egy-egy ellenfelét kiütötte, Omi

kis híján maga is leesett, s miközben azon mesterkedett, hogy visszanyerje az egyensúlyát, mintha fájdalomtól vonaglott volna ott fönn a hintán, mely csúszós volt a halványan fénylő dértől. De hajlékony csípőjének erejével mindig újból és újból visszaállt a gyilkos pózába.

A hinta le-föl járt, közömbösen, higgadtan, lengve…

Néztem, s hirtelen rosszullét környékezett, kínzó, megmagyarázhatatlan rosszullét. Kábultsághoz hasonlított, mely a hinta lengése miatt tört rám, de nem kábultság volt. Szellemi szédülés volt inkább, rossz közérzet, amelyben belső egyensúlyom zúzódott szét Omi veszélyes mozdulataitól. S ezt a bizonytalanságot még ingatagabbá tette, hogy két, egymással ellentétes, de diadalmaskodni akaró erő sodort magával. Egyik az önvédelem ösztöne volt. A másik mélyebben, intenzívebben tört belső egyensúlyom szétmállasztására – az öngyilkosság kényszere volt, az a megmagyarázhatatlan és titokzatos lendület, amelynek az egyén gyakran öntudatlanul engedi át magát.

– Na mi van, gyáva banda? Nem jön senki?

Omi teste szelíden hintázott jobbra-balra, csípője a hinta ütemére hajladozott. Fehér kesztyűs kezét a csípőjén pihentette. A sapkájára tűzött aranyozott jelvény csillogott a reggeli napsütésben. Még soha nem láttam ilyen szépnek.

– Majd én! – kiáltottam.

Szívem dobogása hevesen felgyorsult, és óraütésként pontosan jelezte a pillanatot, amikor végül is kimondom a szót. Mindig így történt, amikor engedtem a vágynak. Mintha az, hogy felugrom a hintára, és megküzdöm Omival, nem pusztán ösztönös cselekedet lett volna, hanem a sors rendelése. A későbbi években az efféle cselekedetek hitették el velem csalárdul, hogy „erős akaratú ember” vagyok.

– Vigyázz! Vigyázz! A fűbe harapsz! – kiabáltak a többiek.

Gúnyos kiáltozásuk közepette másztam fel a hinta egyik végére.

Miközben mindent megtettem, hogy talpon maradjak, lábam megcsúszott, s a levegő máris megtelt csúfolódó zsivajjal.

Omi bohóckodva fogadott. Bolondozott, megjátszotta, hogy lepottyan a hintáról. Mi több, ingerkedett velem, felém rázta kesztyűs ujjait. Minden ujját végzetes fegyvernek láttam, élesre köszörült heggyel, mely mindjárt átdöf.

Fehér kesztyűs kezünk többször, csípősen csattanva ért össze, és én mindannyiszor megtántorodtam az ütés erejétől. Nyilvánvaló volt, hogy Omi szándékosan fogja vissza az erejét, kényére-kedvére mulatott velem, késleltetve gyors bukásomat.

– Ó, de félek! Hogy te milyen erős vagy! Kikészítettél! Mindjárt leesem, nézd csak! – Nyelvét öltötte rám, és tettette, hogy lezuhan.

Elviselhetetlenül kínos volt látnom bohóckodó arcát, nézni, hogy akaratlanul tönkre teszi szépségét. Jóllehet most már apránként a hinta végére kényszerített, nem tudtam megállni, lesütöttem a szemem. És pontosan ebben a pillanatban megütött a jobb kezével. Reflexszerű mozdulattal, nehogy lezuhanjak, jobb kezemmel a levegőbe kaptam, és kezem véletlenül beleakadt Omi jobb kezének ujjaiba. Mintha villám csapott volna belém, amikor fehér kesztyűbe szorított ujjait megérintettem.

Farkasszemet néztünk egy pillanatig. Valóban nem volt több egy pillanatnál. Szétmálltak a bohóckodó vonások, különös őszinteség ömlött el Omi arcán. Valami makulátlan vadság rezgett rajta felhúzott íj húrjaként, nyoma sem volt benne gyűlöletnek vagy ellenségeskedésnek. De talán csak képzelődtem. Talán csak a pillanatba merevült tekintet ürességét láttam, amelyben, amint az ujjainál fogva magam felé húztam, úgy érezte, ő is leesik a hintáról. De bármi volt is az igazság, tudtam, ösztönösen és biztosan, hogy Omi észrevette, milyen szemmel néztem rá abban a pillanatban, megérezte a lüktető erőt, mely villámként cikázott ujjhegyeink között, kitalálta a titkomat – kitalálta, hogy szerelmes vagyok belé, senki másba a világon, csakis őbelé.

S e pillanatban mindketten leestünk a hintáról.

Valaki segített lábra állni. Omi volt az. Nyersen felhúzott a karomnál fogva, és szótlanul dörgölni kezdte egyenruhámról a latyakot. Könyökét és kesztyűjét bepiszkította a sár és a csillogó dér.

Belém karolt, és sétálva távolabbra vitt. Reá emeltem a tekintetem, mintha csak szemrehányást akartam volna tenni, hogy kiteregeti meghittségünket. Alsós korunk óta egy osztályba jártunk, és senki nem ütközött meg, ha két tanuló egymás vállát átkarolva sétálgatott. E pillanatban különben is megszólalt a sípszó osztályonkénti sorakozóra híva, s mi egymást bizalmasan átkarolva siettünk az osztályhoz. Hogy Omi velem együtt esett le, csak a játék végét jelentette a fiúknak, amelyre ráuntak, az pedig, hogy Omi meg én karonfogva távozunk, nem érdemelt különösebb figyelmet.

Én mindenesetre földöntúli boldogságban úsztam, miközben a karjára támaszkodva sétáltam. Talán törékeny egészségem miatt, a szerencsétlenség előérzete vetett árnyékot minden örömömre, de most semmi mást nem éreztem, csak karjának erejét, szenvedélyességét, s karjából ez az érzés mintha az enyémbe is átsugárzott volna, belém hatolt, eláradt bennem, csordultig telítette a testemet. A világ végezetéig szerettem volna Omival sétálni.

De odaértünk, ahol felsorakozott az osztály, Omi elengedte a karom, és beállt a sorba. Rám se hederített. Az ezután következő ünnepély alatt négy székkel arrébb ült, mint én. S fehér kesztyűm foltjáról minduntalan Omi fehér kesztyűjére vándorolt a tekintetem…

Omi iránti vak imádatomban nyoma sem volt a tudatos kritikának, erkölcsi meggondolásoknak még kevésbé. Amikor megpróbáltam megragadni imádatom alaktalan tömegét, hogy az elemzés kereteibe szorítsam, azonnal eltűnt. Ha van olyan szerelem, amelynek nincs sem időtartama, sem folyamata, akkor az enyém

pontosan ilyen volt. Pillantásom, amelyet Omira vetettem, mindig az „első tekintet”-é volt, vagy, ha szabad így mondani, az „ősi tekintet”-é. Merőben öntudatlan magatartás volt ez a részemről, szakadatlan erőfeszítés, hogy tizennégy évem tisztaságát megvédjem a lepusztulástól.

Szerelem volt ez? Fogadjuk el, hogy a szerelem egyik formája volt, mivel, ha első pillantásra látszólag az örökkévalóságig megőrizte őseredeti formáját, csupán e forma újbóli és újbóli ismételgetése árán, az idő múlásával vesztett az értékéből, hanyatlott. S ez az elértéktelenedés rosszabb volt bármelyik normális szerelemnél. Világunk valamennyi hanyatlása közül minden bizonnyal a tisztaságé a legkártékonyabb.

Omi iránt érzett viszonzatlan szerelmemben, életem első szerelmében madárfiókára hasonlítottam, amely szárnyaival takargatja ártatlan, állati vágyait. Nem a birtoklás vágya kísértett meg, hanem maga a kendőzetlen kísértés.

Csak annyit mondhatok erről, hogy az iskolában, különösen az unalmas órákon, nem tudtam elszakítani Omi arcéléről a tekintetem. Mit is tehettem volna mást, hiszen nem tudtam, hogy szeretni annyit tesz, mint keresni, és keresve lenni. A szerelem számomra apró jelek kisugárzása volt, amelyekre nem érkezik válasz. Ami imádatom szellemét illeti, nem is képzeltem, hogy válasz jöhet rá.

Egyik nap benáthásodtam, s noha nem volt komoly az egész, otthon maradtam. Másnap az iskolában kiderült, hogy azon a napon, amelyen hiányoztam, megtartották az első tavaszi orvosi vizsgálatot osztályunkban, a harmadikban. Más tanulók is mulasztottak, s együtt mentünk az orvosi rendelőbe.

A napfényes orvosi szobában halvány volt a gázradiátor kék lángja, alig látszott, hogy ég. Mindent átjárt a fertőtlenítő szaga. Sehol másutt nem érezni azt a halvány rózsaszínt idéző szagot, a cukros meleg tej szagát, csak az olyan szobában, ahol egy sereg fiú

meztelenül, tülekedve, lökdösődve várja az orvosi vizsgálatot. Mi csak maroknyian voltunk, csendben vetkőztünk, szánalmasan dideregve…

Volt köztünk egy nyápic fiú, aki, akárcsak én, mindig fázott. A mérlegen állt, és amint halovány, csontos, pihével borított hátát néztem, hirtelen eszembe jutott állandó, vad vágyam, hogy meglássam Omi meztelen testét. Ráeszméltem, milyen buta voltam, amikor lemaradtam az egy nappal korábbi orvosi vizsgálatról, ahol csodálatos alkalom nyílt volna vágyam megvalósítására. Az alkalom elszállt, s nekem nem volt más választásom, mint várni, valami eljövendő véletlenre várni, kifutott a vér az arcomból. Halvány testem libabőrös lett, mintha az átható hideg fejezte volna ki sajnálkozásomat.

Üres szemmel bámultam magam elé, az oltás csúnya hegét vakargatva sovány karomon. Nevemen szólítottak. A mérleg vérpadnak tetszett, mely kivégzésem óráját hirdeti.

– Negyvennégy kiló! – csaholta az asszisztens az iskolaorvosnak. Ez az asszisztens egy katonakórházban volt ápoló, s ez meglátszott a modorán. Miközben a doktor kilóim számát ráírta a kartonomra, maga elé dünnyögte:

– Ha legalább negyvenöt kiló volna!

Az orvosi vizsgálatokon hozzászoktam már az efféle bánásmódhoz. De aznap megkönnyebbültem, mert Omi nem volt jelen, és nem lehetett tanúja megaláztatásomnak, így a doktor szavai sem kínoztak meg úgy, mint máskor… Megkönnyebbülésem egy pillanatra már-már örömbe csapott át…

– Rendben. A következőt!

Az asszisztens türelmetlen arccal megbökte a vállam. De most nem pillantottam rá gyűlölködve, haragosan, mint máskor.

De, ha homályosan is, megsejtettem első szerelmem végét.

Bizonyára ez a balsejtelem táplálta szorongásomat, amely gyönyöröm lényege volt.

Eljött egy nap tavaszutón, egy olyan nap, amelyet mintha a nyár kelméjéből szabtak volna ki mutatóba; a beköszöntő évszak főpróbája volt. Az a napja volt ez az évnek, mely a nyár képviselőjeként érkezik, hogy megvizsgálja a ruhásládákat, és megbizonyosodjék, minden készen áll a fogadására. Ezen a napon az emberek nyári ingben jelentek meg, hogy megmutassák, ők készen állnak.

A hőség dacára benáthásodtam, és légcsőhurutom volt. Az egyik barátomnak történetesen a gyomra fájt, így együtt mentünk az orvosi rendelőbe az írásos felmentésért, amely lehetővé tette, hogy jelen legyünk a tornagyakorlatokon, de ne kelljen tornásznunk.

Visszatérőben csigalassúsággal baktattunk a tornaterem felé. Az orvosi rendelőben tett látogatásunk jó ürügyül szolgált a késéshez, és mi aggályosan megkurtítottuk, ha csak pár perccel is, azt az unalmas időt, amelyet a gyakorlatok szemlélésével kell majd eltöltenünk.

– Micsoda hőség, a fene egye meg! – mondtam, kibújva egyenruhám zakójából.

– Jobban tennéd, ha magadon hagynád, amilyen náthás vagy. Meg fogják csináltatni veled a gyakorlatokat, ha meglátnak. Magamra kaptam a zakót.

– De én levehetem, hiszen nekem csak a gyomrom fáj. – S helyettem a barátom vette le eltökélten a zakót, mintha csak csúfolódna.

A tornateremhez érve a fal mentén húzódó fogasokon lógó ruhadarabokból láttuk, hogy a fiúk levették a pulóverüket, néhányan még az ingüket is. A sötét tornateremből nézve mintha eleven fénnyel csillogott volna a föld a tornaszerek körül, ott, ahol homok volt és fű. Beteges szervezetem a megszokott módon reagált; a tornaszerek felé tartva nyűgösen köhécseltem.

A jelentéktelen tornatanár alig vesztegetett egy pillantást a feléje nyújtott orvosi igazolásokra. Azonnal a tanulók felé fordult, és azt mondta:

– Rendben van, most próbáljuk ki a nyújtót. Omi, mutassa meg nekik, hogyan kell használni.

Baráti hangok szólongatták titokban Omit, aki egyszerűen felszívódott, mint ahogy máskor is megtette tornaóra alatt. Nem lehetett tudni, mit csinál ilyenkor, most is lustán jött elő az egyik fa mögül, amelynek zsenge zöld levelei reszkettek a fényben.

Amikor megláttam, mellkasomban dörömbölni kezdett a szívem. Omi levetette az ingét, csak egy ujjatlan, vakítóan fehér trikó fedte felsőtestét. Napbarnította bőrén világított a trikó fehérsége. Olyan fehér volt, hogy szinte érezni lehetett, messziről, mint a párizsi gipszet. S ezt a fehér gipszet domborműnek faragták, mely megmutatta a mellkas merész körvonalait a két mellbimbóval.

– Ez a nyújtó? – kérdezte Omi a tanártól szárazon, bizalmas hangsúllyal.

– Igen.

Ekkor, azzal a gőgös nemtörődömséggel, ahogy a szép fizikumú emberek gyakran viselkednek, Omi ráérősen lehajolt, nedves homokot kotort elő a földből, és bekente vele a tenyerét. Fölegyenesedett, két kezét összedörzsölte, s a vasrúd felé emelte az arcát. Annak az embernek a merész elhatározása csillogott a szemében, aki kihívja az isteneket, s a szeme tükrében felvillant a kék májusi ég, de a hideg megvetés is.

Felszökkent. Teste máris a vasrúdon függött, két erős karja tartotta, s karjai méltók voltak a rájuk tetovált horgonyokra.

– Ó-ó-ó! – az osztálytársak bámuló kiáltása felcsapott, és súlyosan lebegett a levegőben.

A fiúk, ha a lelkűk mélyébe néznek, egytől egyig fölfedezhették volna, hogy ez a csodálat nem kizárólag Omi erőmutatványának szól. A fiatalságnak szólt ez a csodálat, az életnek, a fölénynek. S az

elképedés hangja szólalt meg a burjánzó szőrcsomó láttán, amelyet Omi fölemelt karja tárt fel a hónaljban.

Életünkben valószínűleg először láttunk ilyen dús szőrt; már-már tékozlónak tetszett, mint a nyári fű zavaró, buja tenyészete. S mint a fű, mely nem elégszik meg azzal, hogy ellepi a nyári kertet, hanem a kőlépcsőt is beborítja, Omi hónaljának mély vájatából is előbuggyant a szőr, és sűrűn a mellére borult. A két fekete bozót csillogott, fürdött a napfényben, s Omi bőrének meglepő fehérsége elő-előkandikáló fehér homokra emlékeztetett.

Amikor felhúzta magát a nyújtón, karjának izmai keményen kidagadtak, és válla felduzzadt, mint a nyári felhő. Hónaljának bozontja fekete árnyékként húzódott vissza, majd fokozatosan eltűnt. Végezetül mellkasa magasan a vasrúdhoz dörzsölődött, könnyedén remegve. Ugyanazokat a mozdulatokat ismételgetve Omi gyorsan többször felhúzta magát a nyújtón.

Életerő – az életerő szertelen, hamisítatlan bősége nyűgözte le a fiúkat. Elárasztotta őket a túlcsorduló élet, a céltalan vadság érzése, mely csak akkor magyarázható meg, ha mogorva, közönyös bujaságában önmagáért létezőnek tartjuk az életet. Erő költözött Omi testébe, bár Omi maga se tudta, s ez az erő azon mesterkedett, hogy hatalmába kerítse, összezúzza, tönkretegye, elhomályosítsa. Ilyen értelemben az erő betegségre hasonlított. Ettől a szenvedélyes erőtől fertőzötten Omi teste egyetlen célból helyeződött a földre: hogy értelmetlen emberáldozat legyen, olyan, aki nem fél a fertőzéstől. A fertőzéstől rettegő emberek keserű szemrehányással tekinthetnek csak az ilyen testre… A fiúk tántorogva húzódtak hátra, minél távolabb.

Én is ugyanazt éreztem, mint a társaim – de fontos különbségekkel. Nekem erekcióm volt azon nyomban, hogy a burjánzó bozótot megpillantottam, s elvörösödtem szégyenemben. Könnyű szövetből készült nyári nadrág volt rajtam, és féltem, hogy a többiek észreveszik, mi történt. Aztán félelmemet sutba dobva, egy

másik érzés támadt a szívemben, s ez sem volt zavartalan elragadtatás, az biztos. Álltam, Omi meztelen testét néztem, amelyet annyiszor kívántam látni, s ez a látvány megdöbbentett, olyan érzést robbantott bennem, mely ellentétes az örömmel.

Féltékenység volt…

Omi a földre ugrott, olyan ember arckifejezésével, aki valami nemes cselekedetet hajtott végre. A földre érés tompa huppanását hallva lehunytam a szemem, s a fejem megráztam. Azt mondtam magamban, hogy ezután nem vagyok többé szerelmes Omiba.

Féltékenység volt. Elég vad ahhoz, hogy saját jószántamból megtagadjam Omi iránt érzett szerelmemet.

Ebben kétségtelenül közrejátszott az az igény, mely ekkoriban támadt fel bennem, hogy az önfegyelmezés spártai útját járjam. (E könyv írása ugyancsak ilyen irányú állandó erőfeszítéseim példája.) Gyenge egészségemnek és annak a majomszeretetnek köszönhetően, amellyel csecsemőkorom óta elhalmoztak, mindig olyan félénk voltam, hogy nem mertem nyíltan az emberek szemébe nézni. De most az lett a jelszavam: „Légy erős!”

Hogy ezt elérjem, kitaláltam egy gyakorlatot, mely abból állt, hogy fenyegető arckifejezéssel, mereven néztem egyik vagy másik utas szemébe a villamoson, hazafelé vagy iskolába menet. A vaktában kiválasztott utasok többnyire nem mutattak különösebb félelmet, amiért egy sápadt, vézna fiú komoran vizslatja őket, egyszerűen elfordították a fejüket; ritkán esett meg, hogy egyikük vagy másikuk mogorván visszabámult. Diadalnak könyveltem el, amikor elfordultak. Így szoktattam hozzá magam, hogy az emberek szemébe nézzek…

Miután elhatároztam, hogy lemondok a szerelemről, a szerelemmel kapcsolatos gondolatokat is elhessegettem a fejemből. Elhamarkodott döntés volt, hiányzott belőle a felismerés. Nem

vettem számításba a szexuális szerelem egyik legnyilvánvalóbb tényét – az erekció jelenségét. Hosszú ideig voltam kiszolgáltatva erekcióimnak, és amikor egyedül voltam, rossz szokásomnak is engedtem, ami megint csak erekciót váltott ki, de soha nem voltam a tudatában, mi cselekedetem értelme. S bár megkaptam a szokásos szexuális felvilágosítást, mégsem zavart az az érzés, hogy különbözöm másoktól.

Ez nem azt jelenti, hogy normálisnak és konvencionálisnak tartottam volna vágyaimat, melyek mások voltak, mint a bevett szokások; s azt sem, hogy tévesen úgy képzeltem, barátaim ugyanezeket a vágyakat érzik. Még meglepőbb az, hogy elmerültem a romantikus történetekben, s legpompásabb ábrándjaimat fiúk és lányok között áramló szerelmes gondolatoknak szenteltem, a házasságnak, pontosan úgy, mintha fiatal lány volnék, aki nem ismeri a világot. Omi iránt érzett szerelmemet a mellőzött talányok szemétdombjára hajítottam, soha nem járva utána, hogyan értelmezzem. Most, amikor a szerelem szót leírom, amikor leírom azt, hogy szeretet, merőben másképpen értelmezem a szavakat, mint annak idején. Soha meg se fordult a fejemben, hogy az Omi iránt érzett vágyak fontos kapcsolatba kerülhetnek „életem” tényeivel.

És mégis, a lelkem mélyén arra késztetett egy ösztön, hogy a magányt keressem, hogy félrehúzódjam, mintha bélyeget sütöttek volna rám. Rejtélyes és különös, rossz közérzetben nyilvánult meg ez a kényszer. Már leírtam, hogy gyermekkoromban nyomasztó rosszullét környékezett, ha arra gondoltam, egyszer én is felnőtt leszek, s ahogy nőttem, különös és sajgó nyugtalanság kísérte növekedésemet.

Amíg növőfélben voltam, széles hajtást hagytak minden nadrágom alján, így évente leengedhettek belőle, és akárcsak a többi családban, magasságom folyamatos növekedését ceruzavonásokkal jelölték a ház egyik ajtófélfáján. A meghitt szertartásra mindig a nappaliban került sor, az egész család szeme láttára, és minden egyes

alkalommal csipkelődtek, naiv örömmel állapították meg, hogy megint nőttem. Én kényszeredett mosollyal válaszoltam.

Az a gondolat, hogy egyszer én is elérhetem egy felnőtt magasságát, balsejtelemmel töltött el. A feszültség meghatározhatatlan érzése egyfelől kedvezett annak a képességemnek, hogy a valóságtól elszakadva álmodozzam, másfelől viszont rossz szokásomhoz űzött, s emiatt aztán megint ábrándjaimban találtam menedéket. A nyugtalanság volt a mentségem…

– Te biztos húszéves korod előtt fogsz meghalni – mondta egyszer tréfálkozva a barátom, törékeny egészségemre célozva.

– Milyen szörnyűségeket beszélsz!? – feleltem, és keserű mosolyba rándult az arcom. De jóslata valójában elbűvölt, romantikusan vonzott.

– Fogadjunk? – kérdezte a barátom.

– De ha te arra fogadsz, hogy meghalok, nekem nem maiad más választásom, mint hogy az életre fogadjak.

– Igazad van. Milyen kár, nem? – mondta a fiatalság kegyetlenségével a barátom. – Természetesen el fogod veszíteni a fogadást. Szó, ami szó, az én hónaljamban nem mutatkozott semmi, de a többi, velem egykorú fiú hónaljában sem, ami Omi érettségéhez lett volna hasonlítható.

A majd egyszer kizsendülő rügyeknek még az ígérete sem látszott. Ezért soha nem is szenteltem különösebb figyelmet testem eme részének. S minden bizonnyal az Omi karja alatt látott szőrzet tette attól a naptól fogva fétissé a hónaljat a szememben.

Ezután valahányszor fürödtem, sokáig elálldogáltam a tükör előtt, csupasz testem suta visszaverődését nézegetve. Újabb példája voltam a rút kiskacsának, amely meg van róla győződve, hogy hattyú lesz belőle; csakhogy a tündérmese ez egyszer fordítva végződött. Jóllehet nyiszlett vállam és szűk mellem egy cseppet sem hasonlított Omiéra, figyelmesen nézegettem a tükörben, és minden erőmmel

azon voltam, hogy okkal higgyem, egy nap az én mellkasom is olyan lesz, mint Omié, az én vállam is olyan lesz, mint az övé. Mégis a nyugtalanság vékony jéghártyája képződött itt-ott a szívemen. Nem is nyugtalanság volt, hanem önkínzó meggyőződés, olyan szilárd, mintha isteni kinyilatkoztatáson alapult volna, s ez a meggyőződés azt mondatta velem: „Soha az életben nem leszel olyan, mint Omi."

A Genroku-korszak fametszetein előszeretettel ábrázolnak egy szerelmespárt, ahol a férfi alig különbözik a nőtől, a két szerelmes meglepően egyforma. A szépség egyetemes ideálja a görög szobrászatban is nagy hasonlóságot mutat férfi és nő között. Nem lehetséges-e, hogy itt rejtőzik a szerelem egyik titka? Nem lehetséges-e, hogy a szerelem legbelső rejtekén ott az elérhetetlen vágy, melyben férfi és nő a másik pontos képévé szeretne válni? Nem lehetséges-e, hogy ez a vágy ragadja magával és juttatja el végül őket a tragikus reakcióig, melyben a lehetetlent akarják elérni, a másik végletet? Röviden, mivel kölcsönös szerelmük nem valósíthatja meg a kölcsönös azonosság tökéletességét, nem létezik-e egy szellemi folyamat, amelynek révén mindketten az eltérő pontokat próbálják hangsúlyozni – a férfi a férfiasságát, a nő a nőiességét –, és e lázadás nem alakul-e át már-már kacérsággá? Vagy ha sikerül is elérniük a hasonlóságot, ez sajnos csak az áltatás röpke pillanata. Mert, ahogy a leány merészebb lesz, és félénkebb a fiú, elérkezik az a pillanat, amikor keresztezik egymás útját, ellentétes irányba haladva túljutnak céljukon, addig követik saját útjukat, míg a cél már a semmibe vész.

Ebben a megvilágításban a féltékenységem – s ez a féltékenység elég vad volt ahhoz, hogy meggyőzzön, mondjak le szerelmemről – több volt, mint valaha is a szerelem. Megszerettem, ami Omira volt jellemző, s ami lassan, szerényen kisarjadt a hónom alatt, megnőtt, és egyre sötétedett…

Beköszöntött a nyári szünidő. Türelmetlenül vártam, mégis olyan felvonásköznek bizonyult, amikor az ember nem tud mit kezdeni önmagával: ámbár ki voltam rá éhezve, kínos lakoma lett belőle.

Egy kisgyermekkori enyhe tuberkulózis után az orvos megtiltotta, hogy erős ultraviola sugárzásnak tegyem ki magam. A tengerparton soha nem engedték meg, hogy egy huzamban harminc percnél hosszabb ideig tartózkodjam a napon. E szabály megszegése heves lázroham formájában mindig magában hordozta a büntetést. Még azt sem engedték meg, hogy részt vegyek az iskolai úszásoktatásban. Így soha nem tanultam meg úszni. Ez az úszni nem tudás a későbbiekben új jelentőséget kapott, közvetlenül kapcsolódott az örök varázshoz, amellyel elbűvölt a tenger, s azokhoz az alkalmakhoz, amikor féktelen erejével hatott rám.

Abban az időben, amelyről beszélek, még nem ismertem a tenger ellenállhatatlan kísértését. És mégis, el akartam valahogy ütni ezt az utálatosnak tartott időszakot, amely megmagyarázhatatlan vágyakat ébresztett bennem, a tengerparton töltöttem el a nyarat, anyámmal és a testvéreimmel…

Hirtelen ráeszméltem, hogy egyedül vagyok a sziklán.

Nem sokkal előtte az öcsémmel meg a húgommal sétáltam a strandon a szikla irányába, apró halakat keresve, melyek meg-megcsillantak a sziklák között kanyargó erecskékben. Horgászatunk nem járt a várt sikerrel, így kis húgom meg az öcsém hamar ráuntak. Egy cselédlány értünk jött, és a napernyő alá hívott bennünket, ahol anyám üldögélt. Morcosan hadakoztam, nem akartam az anyámhoz menni, így aztán a cselédlány magával vitte a kistestvéreimet, s engem egyedül hagyott.

Nyár délutáni nap záporozott a tenger felszínére, óriási, vakító fénymező volt a kikötő. Néhány nyári felhő állt némán a látóhatár peremén, nemes, gyászos, mintegy profetikus alakjuk félig elmerült

a tengerben. A felhők izmai fehérek voltak, akár az alabástrom.

Néhány vitorlás, jolle meg halászhajó indult útnak a homokos partról, és lomhán úszott a nyílt tenger felé. A hajókon lévő parányi figurákon kívül egyetlen emberi alak sem volt látható. Titokzatos csend terült szét. Könnyű szellő fújt a tenger felől, kacér nőként, aki kibeszéli apró titkait, gondtalan bogarak láthatatlan szárnycsapásaira emlékeztető, gyönge neszt hozva a fülemig. Lapos, könnyen megközelíthető sziklák formázták mellettem a vízbe hajló partot. Csak két vagy három kiszögellő kőszirt törte meg a part vonalát, ezek egyikére telepedtem.

A nyílt tengerről hullámok érkeztek, és zöld, nyugtalan habként siklottak a víz felszínén. Alacsony sziklabolyok húzódtak a tengerig, torlaszt emeltek a hullámok elé, s ezek segélykérő fehér karokként csaptak a magasba. A sziklák belemerültek a tenger mély gazdagságába, és mintha elszabaduló bójákról álmodoztak volna, melyekkel ők is tovasodródhatnának. De egy szemvillanás alatt átcsaptak rajtuk a habok, és változatlan sebességgel siklottak a part felé. Amint a parthoz közeledtek, valami föléledt és kiemelkedett zöld csuklyájuk alól. A hullám feltornyosult, szemmagasságig, fölfedte az óceán óriási fejszéjének borotvaélét, mely ott függött, lecsapásra készen. A sötétkék nyaktiló hirtelen lezuhant, fehér vért fröccsentve. A hullám teste buzogva hullt alá, levágott feje nyomában, s egy pillanatig visszaverte az ég tiszta kékjét, ugyanazt a mennyei kéket, mely az élőlények szemében tükröződik a halál küszöbén. A hullám támadásának röpke pillanatában a sima, lepusztított sziklabolyok elbújtak a fehér hab alatt, majd sorban előbukkanva a tengerből feltündököltek a visszahúzódó hullám barázdájában. A szikla tetejéről, ahol ültem, láttam a bolondul araszoló remeterákokat és a fényben mozdulatlanná dermedő rákokat a fénylő sziklákon.

Hirtelen rám tört a magányosság érzése. A következőképpen történt: az Omi életét kitöltő árvaság – s ez az árvaság abból

született, hogy rabszolgájává tette az élet – Omi emlékével kavarogva már régóta vonzott: kezdetben csak birtokba akartam venni ugyanezt a tulajdonságot, s most, hogy a visszahúzódó tenger elteltsége láttán, az üresség érzésében megérintett az elhagyatottság, mely az övére hasonlított, teljesen ki akartam élvezni, az ő szemével. Omi és jómagam kettős szerepét akartam eljátszani. De ehhez föl kellett volna fedeznem valami halvány hasonlóságot. Ily módon Omi hasonmása leszek, és tudatosan tehetek úgy, mintha nagy vidáman bennem is túlcsordulna ugyanaz az elhagyatottság, mely benne valószínűleg öntudatlan, és végre-valahára beteljesedne az az ábrándom, amelyben az Omi megpillantásakor érzett gyönyöröm az ő gyönyörévé válna.

Amióta Szent Sebestyén képe kísértett, öntudatlanul is felvettem azt a szokást, hogy a fejem fölött összekulcsoltam a kezemet, valahányszor ruhátlan voltam. Az én testem csenevész volt, Sebestyén buja szépségének visszfénye még halványan sem csillant fel rajta. De most megint, önkéntelenül, ugyanazt a testtartást vettem fel. Pillantásom a hónaljamra tévedt. S titokzatos vágy buzgott fel bennem…

Eljött a nyár, és vele együtt hónom alatt kisarjadt az első, fekete bozót, nem olyan dús, mint Omié, ez igaz, de kétségtelenül ott volt. Megvolt az Omival való hasonlóság, melyet szándékaim megköveteltek. Omi hozzátartozott szexuális vágyamhoz, ez nem volt kétséges, de azt sem lehetett letagadni, hogy ez a vágy elsősorban a hónaljamra irányult. A körülmények kombinációjának rajzása – az orrcimpámat megremegtető sós szellő, a rám ragyogó, fortyogó nyári nap, mely vállamat és mellemet égette, az emberi formák hiánya a szemhatárig – magával ragadott, és életemben először a szabadban engedtem rossz szokásomnak, a kék ég alatt. Tárgyául a hónom alját választottam…

Különös bánat rázta meg a testem. Az árvaság parazsát éreztem, forró volt, mint a nap. Sötétkék fürdőnadrágom utálatosan tapadt a

hasamra. Lassan lemásztam a szikláról, a part mentén kelepcébe esett tócsában lépkedtem. A vízben fehér, halott kagylóra emlékeztetett a lábam, s a tócsa mélyén tisztán láttam a fodrozódva csillogó, kagylókkal telehintett homokot. Letérdeltem a vízbe, és megadtam magam egy hullámnak, mely ebben a pillanatban zúdult felém, hangos morajlással rám vetette magát. Mellen ütött, és szinte eltemetett súlyos tarajával…

A hullám visszahúzódott, magával ragadta romlottságomat. A visszaömlő hullámmal, a benne élő megszámlálhatatlanul sok élő szervezettel – mikrobákkal, tengeri növények magvaival, ikrával – együtt spermám miriádjait is elnyelte, magával sodorta a tajtékos tenger.

Az ősz beköszöntével megkezdődött az új tanév, de Omi nem volt velünk. A hirdetőtáblára tűzték ki a kicsapásáról szóló értesítést.

Az osztálytársaim egytől egyig rögtön locsogni kezdtek Omi vétségeiről, akárcsak a csőcselék, ha meghal a zsarnok, aki kormányozta.

„…Egyszer tíz jent kért kölcsön, és nem adta meg soha… Ellopta a külföldi tollamat, és még ki is nevetett… Fojtogatott…”

Egymás után sorban elbeszélték, Omi hányszor tört borsot az orruk alá, s végül már úgy tetszett, én vagyok az egyetlen, aki soha nem tapasztalta haszontalanságát. Őrült irigy voltam. Kétségbeesésemet azonban egy kicsit csillapította az, hogy senki nem tudta pontosan, miért csapták ki Omit. Még a jó tanulók sem tudták, pedig nekik minden iskolában tudomásuk van mindenről, de ők se tudtak hihető, mindenki által elfogadható okot mondani. Amikor a tanárokat faggattuk, ők természetesen csak mosolyogtak, s annyit mondtak, „valami rosszat” tett.

Mintha egyedül én gyanítottam volna e „rossz” természetét. Biztos voltam benne, hogy Omi részt vett egy magam se tudom, miféle

nagy összeesküvésben, melyet ő maga sem látott át teljesen. A rossz, a démon vonzása értelmet adott az életének, és végzetévé lett. Legalábbis így hittem.

Mélyebben átgondolva azonban Omi „bűne” más jelentéssel telítődött. Úgy döntöttem, hogy a nagy összeesküvés, amelyben a démon ragadta magával, a bonyolultan szervezett titkos társaság, az aprólékosan kidolgozott földalatti praktikák bizonyára valami tiltott isten kedvére valók voltak.

Omi ezt az istent szolgálta, és megkísérelt másokat is áttéríteni a hitére, de elárulták, és titokban végeztek vele. Valamelyik este, az alkony szürkületében meztelenre vetkőztették, és a dombtetőre, a kis erdőbe hurcolták. Ott egy fához kötözték, magasan a feje fölött összefűzték a kezét. Az első nyíl a mellébe fúródott, a második a hónaljába...

(Minél élénkebben merült fel bennem az a kép, amikor megragadta a nyújtót, s hozzákészült, hogy felhúzza magát, annál mélyebb lett meggyőződésem Omi és Szent Sebestyén vérrokonságáról.)

A középiskola negyedik évében vérszegény lettem. A szokásosnál is sápadtabb voltam, s kezem színe az elszáradt levél színére hasonlított. Meredek lépcső megmászása után lekuporodva kellett megpihennem. Úgy éreztem, forgószél fehér, örvénylő köde száll rá a tarkómra, lyukat váj benne, s magával sodor szinte az önkívületig.

Szüleim orvoshoz vittek, aki kijelentette, hogy rosszulléteim oka a vérszegénység. Az orvos kellemes ember volt, családunk barátja. Amikor szüleim bajom részleteiről faggatták, azt mondta:

– Nézzük meg, mit mond a kézikönyv a vérszegénységről!

A vizsgálat befejeződött, a doktor mellett álltam, így bekukucskálhattam a könyvbe, amelyből felolvasott. Szüleim szemben ültek vele, nem láthatták a szöveget.

– Tehát, most jön az aetológia, a kóroktan. Gyakori ok a horogféreg. Valószínűleg a fiúnál is ez okozza. Székletvizsgálatot is csinálunk. Aztán ott a sápkórság. De ez ritka, és különben is női betegség.

Ennél a pontnál a könyv megadta a vérszegénység egy másik okát is, de a doktor nem olvasta fel hangosan. Átugrotta, és a könyvet becsukva motyogta a többit. De én megpillantottam a kihagyott szót. Az „önfertőzés” volt.

Szívem kalapált szégyenemben. A doktor fölfedezte titkomat.

De soha senki nem fedezte fel a különös kapcsolatot vérhiányom és vérvágyam között.

A véremben rejlő elégtelenség először is belém plántálta, hogy véráradatról álmodozzam. S e késztetés miatt egyre fogyott saját testem vérének szubsztanciája, így növelve vérvágyamat. Az elgyöngítő álomélet kiélesítette és pallérozta képzeletemet. Nem ismertem még Sade műveit, de a *Quo vadis*t olvasva mélyen belém vésődött a Colosseum leírása, és a vérengzés színházáról ábrándoztam.

Az én színházamban az ifjú gladiátorok az én szórakoztatásomra áldozták fel az életüket; s a beálló halál nemcsak hogy vértől patakzott, hanem megfelelő szertartás közepette ment végbe. A halálbüntetés minden válfaja és valamennyi kivégzési mód elgyönyörködtetett. De nem engedélyeztem kínzószerszámokat, akasztófát sem, mert nem nyújtották az ömlő vér látványát. Nem kedveltem a lőfegyvereket sem, például a pisztolyt vagy a puskát. Amennyire lehetett, kezdetleges és vad fegyvereket választottam – nyilat, tőrt, dárdát. És a hasra kellett célozni, hogy meghosszabbodjék a kín. Az áldozatul felkínált mártír elnyújtottan, gyászosan, szívszaggatóan kiáltozott, hogy aki hallja, a létezés kimondhatatlan magányosságát érezze. Ekkor a lelkem legtitkosabb mélyéről felfakadó életörömöm ujjongásba tört ki, kiáltásról kiáltásra felelt az áldozatnak. Vajon nem pontosan ugyanazt az

örömöt éreztem-e, mint a hajdani idők embere vadászat közben?

Képzeletem fegyvere sok görög katonát felkoncolt, sok arábiai fehér rabszolgát, vad törzsek hercegeit, szállodai liftesfiúkat, pincéreket, fiatal vagányokat, katonatiszteket, cirkuszi porondlegényeket... Azoknak a vad martalócoknak az egyike voltam, akik, nem tudván, miképpen fejezzék ki szerelmüket, csalárdul megölik azt, akit szeretnek. Én szájon csókoltam a földre zuhanót, a görcsösen rángatózót.

Magam se tudom, milyen ötlet szállt meg, de kivégző alkalmatosságot gondoltam ki, s úgy szerkesztettem meg, hogy vagy tucatnyi tőr állt ki egy függőleges, vastag deszkából emberalakban, s egy rúdon lecsúszva a rúd másik végére erősített keresztre zuhant. Kivégzőüzem volt ez, ahol az emberi test átdöfésére készült fúrógépek működtek szakadatlanul, ahol a felfogott vért megcukrozták, dobozolták, majd üzletekben árusították. A gimnazista fiú fejében megszámlálhatatlanul sok áldozatot kötöztek meg a hátukon összefűzött kézzel, és kísértek a Colosseumba.

A késztetés fokozatosan megerősödött bennem, s egy nap a legaljasabb fantaziálásba torkollott, amelyre ember csak képes. Akárcsak a többi fantaziálásomban, az áldozat ebben is az egyik, ügyesen úszó, feltűnően jó fizikumú osztálytársam volt.

Egy pincében zajlott le. Titkos lakoma kezdődött. Nemes vonalú gyertyatartók ragyogtak a makulátlan fehér abroszon, ezüst evőeszközök sorakoztak a tányérok mellett. Még a szokásos szegfűcsokrokról sem feledkeztem meg. De különös volt, hogy az asztal közepén feltűnően nagy hely tátongott üresen. Biztosan egy kivételes nagyságú tál helye.

– Még nem? – fordult hozzám az egyik vendég. Arca árnyékban volt, láthatatlan maradt. Ünnepélyes hangja idősebb férfira vallott.

Most, hogy visszagondolok rá, árnyék takarta el valamennyi vacsora vendég arcát. Csak fehér kezük feküdt a fényben, az ezüstösen csillogó késekkel és villákkal játszadoztak. Szakadatlan

mormogás szállt fel, mintha az emberek halkan társalogtak vagy magukban beszéltek volna. Tor volt, s nem hallatszott más, mint egy-egy szék recsegése vagy nyikorgása.

– Hamarosan elkészül – feleltem.

Gyászos csönd telepedett ránk, és világosan éreztem, hogy senkit nem elégített ki a válaszom.

– Nézzek utána?

Felálltam, és kinyitottam a konyhába vezető ajtót. Kőlépcső magasodott a helyiség egyik szegletében, az utcára vezetett.

– Még nem? – kérdeztem a szakácstól.

– Ó, már csak egy perc – válaszolta a szakács, tekintetét fel sem emelve a munkájáról, mintha ő is rosszkedvében volna. Zöld salátafélesége vagdalt. Méternyi széles és majdnem három és fél méter hosszú deszka feküdt a konyhaasztalon.

Nevetés harsant fel a lépcső magasából. Felnéztem, és egy másik szakácsot pillantottam meg; lejött a lépcsőn, karjánál fogva vezette azt az izmos osztálytársamat, akiről az imént beszéltem. Bő nadrág volt a fiún, és sötétkék, a mellét szabadon hagyó pólóing.

– Ó, hiszen ez B.! – vetettem oda foghegyről.

A lépcső aljára érve a fiú hanyagul megállt, kezét ki sem húzta a zsebéből. Felém fordulva csúfondáros nevetésben tört ki. A szakács épp ebben a pillanatban ugrott rá hátulról, és megszorította a nyakát.

A fiú vergődött.

Szánalmas küzdelmét látva azt gondoltam: „Ez egy cselgáncsfogás, igen, valamelyik cselgáncsfogás, de mi is a neve? Ez az, szorítsd meg a nyakát – még nem halhatott meg –, csak elájult.”

A fiú feje puhán csuklott a szakács erős karjának hajlatába. Ekkor a szakács gorombán felkapta a fiút, és az asztalra hajította. A másik szakács az asztalhoz lépett, és szakszerű mozdulatokkal munkához látott; levette a fiúról a pólóinget, lecsatolta a karóráját, lehúzta a nadrágját, és egy szempillantás alatt lemeztelenítette.

A meztelen fiatalember kissé szétnyílt szájjal ott feküdt, ahová hajították. Ajkaira csókot nyomtam, hosszan.

– Hogyan tegyük rá? Hanyatt vagy hason? – kérdezte a szakács.

– Gondolom, hanyatt – feleltem, arra gondolva, hogy ebben a testtartásban látható lesz a fiú ámbraszínű pajzshoz hasonlatos melle. A másik szakács külföldi stílusú, nagy tálat emelt le a polcról, és az asztalra tette. Épp akkora volt, hogy elfért rajta egy emberi test; és furcsamód öt kis lyuk volt a peremén.

– Emeld! – mondták egyszerre a szakácsok, és az eszméletlen fiút felemelték, és a hátára fektetve tették a tálra. Aztán vígan fütyörészve, kötelet húztak át a tál peremén lévő lyukakon, biztonságosan odaerősítették a fiú testét. Fürge kézzel ügyesen végezték feladatukat. A meztelen test körül néhány nagy salátalevelet rendeztek el művészien, és melléhelyeztek egy óriási acél trancsírozó kést meg egy villát.

– Emeld! – ismételték, vállukra véve a tálat. Kinyitottam előttük az ebédlőbe vezető ajtót.

Bensőséges csend fogadott. A tál az asztalra került, betöltve az üres teret, mely fehéren csillogott a fényben. Székemhez visszatérve kézbe fogtam a tálon fekvő nagy kést meg a villát, és föltettem a kérdést: – Hol kezdjem? Nem kaptam választ. A tál felé hajló sok arcot inkább éreztem, mint láttam.

– Ez valószínűleg nem rossz kezdet! – és egyenesen B. szívébe szúrtam a villát. Vérsugár fröccsent az arcomba. A kést jobb kezembe fogva finoman vágni kezdtem a mell húsát, vékony szeletekre…

A vérszegénységből kigyógyultam, de rossz szokásom elhatalmasodott rajtam. Tanáraim között a mértantanár volt a legfiatalabb. Óra alatt nem tudtam betelni arca nézésével. Tengerparti nap barnította le arcbőrét, zengő hangja volt, mint egy

halásznak. Azt rebesgették, hogy úszómester volt.

Egy téli nap, a mértanórán a táblára írt feladatot másoltam a füzetembe. Tekintetem csakhamar öntudatlanul elkalandozott a munkámról, a tanárt követte. A férfi a katedrán sétálgatott, miközben fiatal hangján elismételte a nehéz feladat magyarázatát.

A szexuális vágy gyötrelmei megmérgezték a mindennapjaimat. A fiatal tanár a szemem láttára apránként meztelen Herkules-szoborrá változott. Letörölte a táblát, bal kezében a rongyot, jobbjában a krétát tartva, majd tovább törölgetve kinyújtotta a jobb kezét, és belefogott egy egyenlet felírásába. A ráncok, melyeket zakója hátán vetett a szövet, elhomályosuló szememben az „Íját felajzó Herkules" kidomborodó izmaivá változtak át. S ott, az osztály kellős közepén, áldoztam rossz szokásomnak…

Felhangzott a szünetet jelző csengő. Lehajtottam bódult fejemet, és a többiek után én is kioldalogtam az udvarra. Odajött hozzám az a fiú, akibe szerelmes voltam – ez is boldogtalan szerelem volt, egy bukott tanulóba –, és megkérdezte:

– Mondd csak, elmentél végül Katakuráékhoz? Milyen volt?

Katakura az osztálytársunk volt, és tuberkulózisban halt meg. A temetési szertartás két nappal korábban ért véget. Egyik barátomtól azt hallottam, hogy Katakura arca teljesen elváltozott a halálban, gonosz szellemnek látszott, én meg addig halogattam a részvétlátogatást, míg biztos nem voltam benne, hogy elhamvasztották.

Hirtelenjében nem tudtam mit válaszolni a barátomnak, kurtán feleltem:

– Nem volt semmi érdekes. Már hamu volt. – Eszembe jutott az üzenet, mely hízelegni fog hiúságának. – Ó, igen, Katakura anyja a lelkemre kötötte, feltétlenül adjam át neked az üdvözletét. – Ostobán vihogtam. – Főleg arra kért, mondjam meg neked, látogasd meg, mert nagyon egyedül fogja érezni magát.

– Menj már!

Meglepetésként ért váratlan ökölcsapása a mellemen. Bár beleadta az erejét, baráti ütés volt. Kisgyerekként elvörösödött zavarában. Észrevettem, hogy szokatlan bizalmasság ragyog a szemében, s úgy éreztem, valamiféleképpen a cinkosának tart.

– Menj már! – ismételte. – Milyen ocsmány gondolataid vannak! S még nevetsz is!

Egy darabig fel se fogtam a célzást. Ostobán mosolyogtam, s legalább fél percig nem is értettem. Aztán rájöttem: Katakura anyja özvegy, fiatal, bájos, karcsú teremtés.

Boldogtalan voltam. Nem a bárgyúságom miatt, hanem sokkal inkább azért, mert ez az incidens világosan feltárta, miben különbözik barátom érdeklődése meg az enyém. Éreztem a minket elválasztó, tátongó szakadékot, és megdöbbenésem, hogy ilyen sokára jöttem rá arra, amit természetesen előre kellett volna látnom, sajgó keserűséggel töltött el. Átadtam Katakura anyjának az üzenetét, és még csak nem is latolgattam, milyen hatást tesz ez az üzenet a barátomra, öntudatlanul arra számítottam, hogy ezzel beférkőzöm a kegyeibe. Most lesújtott éretlenségem csúnya látványa, olyan csúnya volt, mint felszáradt könnycsíkok a gyermeki arcon.

Nagyon is elcsigázott voltam ahhoz, hogy föltegyem magamnak azt a kérdést, melyet a lelkem mélyén már ezerszer föltettem: miért rossz nekem, ha pontosan ugyanolyan maradok, mint amilyen most vagyok? Undorodtam magamtól; bar szűz voltam, megrontottam a testem. Arra gondoltam, hogy „komolysággal” (milyen megható gondolat!) én is megszabadulhatnék gyerekes állapotomtól. Még nem eszméltem rá, hogy amitől most megundorodtam, az az én igazi énem, ez tartozik igazi életemhez; épp ellenkezőleg, azt hittem, hogy ezek az álmodozás évei, s ezután következik el a „valódi életem”.

Ellenállhatatlan vágyat éreztem, hogy élni kezdjek. Igazi életemet kezdjem élni. Még ha merő komédiázás lesz is, és egyáltalán nem az én életem, eljött az ideje, hogy nekivágjak, tovább vonszolva magam.

HARMADIK FEJEZET

Azt mondják, hogy az élet színpad. De az emberek legtöbbjét mintha nem kínozná ez a gondolat, mindenesetre nem olyan korán, mint engem. Gyermekkorom múlásával már határozottan hittem, hogy színpad az élet, és nekem is meglesz a magam eljátszandó szerepe, de valódi énemet soha nem kell majd fölfednem. S mivel meggyőződésemet meglehetősen gyerekes tapasztalatlanság kísérte, s noha lelkem mélyén valahol ott motoszkált a halvány gyanú, hogy tévedhetek, úgyszólván biztosra vettem, hogy minden ember úgy vág neki az életnek, mint én. Derűlátón úgy képzeltem, hogy a színjáték befejeztével lehull majd a függöny, és a közönség soha nem pillantja meg a színész igazi arcát. Az a feltevésem, hogy fiatalon fogok meghalni, szintén ebből a hitből fakadt. Optimizmusomban vagy jobban mondva ebben az ábrándomban nagyot csalódtam az idők folyamán.

Óvatosságból hozzáteszem, hogy nem a szokásos „önismeretre” utalok itt. Egész egyszerűen a szexualitásra, arra a szerepre, amelyet azért játszunk, hogy palástolni próbáljuk, gyakran önmagunk előtt is, szexuális vágyaink igazi természetét. Másra pillanatnyilag nincs szándékomban utalni.

Meglehet, hogy egy fejlődésében állítólag megrekedt fiú nem egyéb, mint az öröklődés terméke. Mindazonáltal tovább akartam folytatni a tanulmányaimat, szabályosan, nemzedékemmel együtt, az élet iskolájában, és célom elérésére megtaláltam a szükségmegoldást. Trükköm röviden abból állt, hogy a barátom válaszait másoltam le a vizsgákon, mit sem értve a leírtakból, és kiszámított ártatlansággal adtam be a dolgozatomat. Megesik néha, hogy az inkább ostoba és szemérmetlen, mintsem ügyes módszer látványos sikert arat, és a tanuló átmegy a vizsgán. A felsőbb osztályban, ahová kerül, fölteszik róla, hogy ismeri az alsóbb

évfolyamokon tanultakat, ám ahogy a tananyag nehezedik, ő menthetetlenül lemarad. Hallja ugyan mit mond a tanár, de egy kukkot sem ért belőle. Aki ide jutott, az előtt két út kínálkozik: vagy elbukik, vagy lódítani kezd, s erőnek erejével azt állítja, hogy ért mindent. Hogy melyik utat választja, azt gyarlóságának és arcátlanságának természete fogja meghatározni, nem pedig a foka. Mindegyik út nagy adag arcátlanságot vagy gyarlóságot kíván, és a lustáig kielégíthetetlen, lírai és elpusztíthatatlan szükségletét.

Valamelyik nap az iskola körül sétálgató társaimhoz csatlakoztam, akik lármásan tárgyalták egyik távol levő osztálytársunk esetét. Ez a fiú beleszeretett annak az autóbusznak a vezetőnőjébe, amellyel az iskolába járt. A pletykálkodás csakhamar elméleti érvelésbe csapott át arról, hogy mi szeretnivalót lehet találni egy autóbusz-vezetőnőn.

Ekkor megszólaltam, szándékosan hidegen, nyersen vetettem oda a szavakat:

– Az egyenruhája miatt. Mert szorosan tapad a testére.

Az autóbusz-vezetőnők soha szikrányi érzéki vonzalmat se keltettek bennem, ezt talán mondanom se kell, ellentétben azzal, amit a szavaim sugalltak. A hasonlóság alapján beszéltem – tökéletes hasonlóság volt, ugyanazt az egyenruhát láttam feszülni két különböző testen –, s az a szenvedélyes vágy is hajtott, hogy érett, cinikus, érzéki lénynek mutassam magam.

A fiúk azonnal reagáltak. A „derék tanuló” típusa volt mind, egytől egyig, kifogástalan viselkedésű, és – az iskolámban szokásos módon – egyformán prűd. Szavaimon megbotránkoztak, s hogy elítélnek, az félig-meddig tréfás megjegyzéseiből is világosan kitűnt:

– Fúj, miket tud ez?

– Hogy jut ilyesmi az eszedbe? Miket művelsz?

– De szörnyű alak!

Ennyi naiv és izgatott kritikába ütközve már attól kezdtem tartani,

hogy nagyon is hatásos az orvosságom. Az is eszembe jutott, talán előnyösebb színben mutatkoztam volna, ha kevésbé mesterkélt és támadó a hangom, egyszóval tartózkodóbbnak kellett volna lennem.

Amikor egy tizennégy-tizenöt éves fiú fölfedezi, hogy a vele egykorú fiúknál jobban hajlik a befelé fordulásra és az önelemzésre, könnyen abba a tévedésbe esik, hogy azt hiszi, érettebb náluk. Ebbe a hibába estem én is. A többi fiú viszont nem érezte önmaga megértésének a szükségletét, természetes énjüket követhették, míg én szerepjátszásra kényszerültem, s ez nagy elmélyültséget és figyelmet követelt. Így nem az érettségem, hanem rossz közérzetem, bizonytalanságom bírt rá, hogy ellenőrzés alatt tartsam tudatos énemet. Mert ilyen fokú tudatosság az aberrációhoz vezető hágcsó, s akkori gondolkodásom nem volt egyéb bizonytalan és ötletszerű tapogatózásnál.

Ugyanazt a zavart éreztem, mint amelyről Stephan Zweig beszél: „amit bűnnek hívunk, az az emberiségtől elválaszthatatlan változandóság, mely önmagán kívülre, önmagán túlra sodorja az embert, valami kimeríthetetlen felé; mintha a természet testálta volna ránk az ősi káoszból fakadó, kiirthatatlan változandóságot”. A nyugtalanságnak ez az öröksége feszültséget vált ki, és „emberfeletti és érzékfeletti elemekben próbálja megfejteni önmagát”. Ez a bizonytalanság ragadott magával, míg a többi fiú, nem lévén önismeretre szüksége, jól megvolt anélkül, hogy befelé fordult volna.

Az autóbusz-vezetőnők szikrányi szexuális vonzást sem keltettek bennem, mégis látnom kellett, hogy odavetett szavaim, az analógia és más, már említett meggondolások miatt, nemcsak megbotránkoztatták és zavarba hozták a fiúkat, hanem sugalmazásaikkal kamaszérzékenységükre is hatottak, homályos szexuális izgalmat keltettek bennük. Ezt látva természetesen rosszindulatú felsőbbrendűségi érzés alakult ki bennem.

De érzéseim nem álltak itt meg. Most rajtam volt a sor, hogy rászedjenek. Felsőbbrendűségi érzésemből kijózanodtam, de

torzultan, egyoldalúan. A folyamat a következőképpen zajlott le:

Felsőbbrendűségi érzésem részben önhittséggé fajult, megittasodtam, úgy éreztem, egy fokkal az emberek fölött állok. Aztán amikor megittasult felem kijózanodott, s ez hamarabb bekövetkezett, mintsem gondoltam, kijózanodott tudatomon át ítéltem meg mindent, elhamarkodottan és hibásan, nem véve tekintetbe, hogy énem másik fele még mindig részeg. Következésképp az a részegítő gondolat, hogy „Megelőztem a többieket", túlzott szerénységgé zsugorodott: „Nem, én is ugyanolyan ember vagyok, mint a többi". A téves számítás miatt ez a felfogás tovább bővült: „Én is ugyanolyan ember vagyok, mint ők, *minden szempontból."* Énemnek még ki nem józanodott fele tette lehetővé ezt a kibővítést, és alá is támasztotta. Végül arra az önhitt következtetésre jutottam: „Mindenki olyan, mint én". Gondolkodásmódom, melyet az aberráció felé vezető útnak neveztem, igencsak belejátszott, hogy ezt a következtetést vonjam le...

Így sikerült hipnotizálnom magam. S e perctől fogva ez az önhipnózis kormányozta kilencven százalékban az életemet, ez az irracionális, bárgyú, hamis önáltatás, melyről én magam is tudtam, hogy csalóka. Eltűnődhetem, volt-e valaha is hiszékenyebb ember énnálam?

Vajon az olvasó megért-e? Nagyon egyszerű oka volt annak, hogy érzékiségre utaló kifejezéseket tudtam használni, még ha semmitmondókat is, a buszvezetőnőről beszélve. S ez volt az a pont, amelyet nem voltam hajlandó felismerni... Valóban egyszerű oka volt – a nőkkel kapcsolatban én nem éreztem azt a félénkséget, melyet a többi fiú a természettől fogva érez.

Az olvasó megvádolhat, hogy akkori énemet olyan ítélőerővel ruházom fel, mellyel tán mind a mai napig nem rendelkezem, ezért

egy szövegből idézek most, melyet tizenöt éves koromban írtam:

...Rjotaro habozás nélkül csapódott új barátaihoz. Biztosra vette, hogy egy kis vidámsággal – vagy vidámságot tettetve – leküzdheti esztelen mélabúját és unalmát. Az önmeggyőzés teteje, a hiszékenység az izzó nyugalom állapotában tartotta. Valahányszor valami szánalmas tréfálkozásba kezdett, mindig azt hajtogatta magában: „Most nem vagyok szomorú, most nem unatkozom." Ezt „gondűzésnek" nevezte.

Az emberek többsége mindig bizonytalan abban, hogy boldog-e vagy boldogtalan, vidám-e valójában. A boldogság normális állapotában természetes a kétely.

Egyedül Rjotaro jelentette ki: „Boldog vagyok", és meggyőzte magát rögtön, hogy ez igaz.

Az emberek hajlamosak rá, hogy higgyenek „kétségbevonhatatlan" boldogságukban. S végül valami összemorzsolható, ám valóságos szorult a roppant hazugsággépezetbe. A gép teljes gőzzel beindul. És az emberek még csak észre sem veszik, hogy Rjotaro az önámítás játékszere.

„A gép teljes gőzzel beindult." Vajon nem indult be teljes gőzzel az én esetemben is?

A gyermekkor szokványos tévedése, hogy azt hiszi, ha hőst farag a démonból, a démon elégedett.

Eljött hát az ősz, amikor, akár tetszik, akár nem, neki kellett vágnom az életnek. Ismeretekkel vérteztem fel magam az utazáshoz, s ezek az elolvasott sok-sok regényből álltak össze, egy szexuális kérdésekről írt enciklopédiából, családi használatra, a tanulók körében kézről kézre járó pornográfiából, és a trágár viccekből, melyeket barátaimtól hallottam a katonai kiképzés éjszakáin. S

mindennél fontosabb volt az az égő kíváncsiság, mely hűséges útitársamul szegődött. Hogy megkezdjem az utazást, meg kellett ragadnom a vándorbotot a kapuban, s ehhez elég volt úgy döntenem, hogy „hazugsággép” leszek.

Töviről hegyire áttanulmányoztam számos regényt, azt kutatva, miképpen tapogatóznak az életben a velem egykorú fiúk, hogyan beszélnek egymás között. A kollégium életétől elvágtak, nem vettem részt az iskolai atlétikában; a tetejébe az iskolámban nyüzsgött a sok kis sznob, s ezek attól a naptól fogva, hogy hátuk mögött hagyták az utálatosdi játékának a korát, amelyről beszámoltam, ritkán foglalkoztak közönséges dolgokkal, s mindezt tetézte iszonyú félénkségem, Ezért aztán nehéz volt megismernem pajtásaim lelkét. Végeredményben nem volt más forrásom, elméleti szabályok nyomán kényszerültem kikövetkeztetni, mit érezhet egy korombeli fiú, amikor egyedül van.

A kamaszkornak hívott időszak – engem égő kíváncsisággal töltött el jelentkezésekor úgy tetszett, beteglátogatóba érkezik. A pubertáskorba jutva a fiúknak mintha éjjel-nappal a nőkön járt volna az eszük, mással se foglalkoztak, pattanások rügyeztek ki rajtuk, és szirupos versek ömlöttek kótyagos fejükből. Először azt a szexualitással foglalkozó tanulmányt olvasták el, mely a maszturbálás kártékony hatásaira mutatott rá, utána meg azt is, amely megnyugtatóan beszélt a nem is annyira ártalmas hatásokról; végül buzgó híveivé váltak valamennyien. Ez a másik pont, mondogattam magamban, ebben is *teljesen olyan vagyok,* mint ők. S önámításomban szemet hunytam afölött, hogy a fizikai cselekvés azonos természete dacára a szellemi célok tekintetében nagy volt a különbség köztük meg énközöttem.

A fő különbség abban rejlett, hogy a többi fiú mintha már különleges izgalmat talált volna akkor is, ha csak kimondta a „nő” szót. Mindig elvörösödtek, valahányszor ez a szó átfutott rajtuk. Rám, épp ellenkezőleg, a „nő” szó nem tett több érzéki benyomást,

mint a „ceruza”, az „autó” vagy a „söprű”.

Amikor a barátaimmal beszélgettem, gyakran képtelennek mutatkoztam bizonyos képzetek társítására, mint például Katakura anyjának az esetében is, és összefüggéstelennek tűntek fel a megjegyzéseim. Barátaim, a saját megnyugtatásukra, megoldották a talányt, költőnek tartottak. De én gondolni se akartam rá, hogy költő legyek: azt hallottam, hogy az emberiség költőnek nevezett egyedeire rá se hederítenek a nők. Mivel társalgásomat összhangba akartam hozni a barátaiméval, mesterséges készséget fejlesztettem ki magamban, hogy hozzájuk hasonlóan társítsam a képzeteket.

Soha nem sejtettem, hogy társaim világosan megkülönböztethetők tőlem, nemcsak lelkileg, hanem palástolt külső jelekből is. Egyszóval nem voltam a tudatában, hogy nekik, amint egy meztelen nő képét megpillantották, erekciójuk van, s én vagyok az egyetlen, aki érzéketlen marad. Annak se voltam a tudatában, hogy azok a tárgyak, melyek erekciót váltottak ki nálam (különös, hogy eleinte ezek egytől egyig az inverzió tipikus szexuális tárgyainak osztályába voltak sorolhatók), például egy meztelen ifjú ión stílusú szobra, egy cseppet sem izgatta volna fel őket.

Az előző fejezetben több, részletes példán szemléltettem az erekciómat, arra törekedvén, hogy érthetőbbé tegyem saját magammal kapcsolatos tudatlanságomat. Mert a többi fiút izgató tárgyakról nekem fogalmam se volt, s ez a tudatlanság önámításomat erősítette, mely felbátorított, hogy hozzájuk hasonlónak tartsam magam. Hol világosíthattak volna fel? A regényekben a csókolódzó jeleneteknek se szeri, se száma, de az olvasottakban még csak célzás sem volt az erekcióra. Ez természetes is, erről bajos volna írni egy regényben. De a szexuális kérdésekkel foglalkozó enciklopédia sem mondott semmit az erekcióról mint a csók fiziológiai kísérőjéről, így aztán megmaradt az a benyomásom, hogy erekció csak a testi kapcsolatok előjátékaként jelentkezik, vagy az aktus gondolati megjelenítésekor. Azt gondoltam, majd ha itt lesz

az ideje, még ha nem érzek is vágyat, hirtelen, mintegy égi sugallatra, erekcióm lesz. A lelkem legmélyén valami továbbra is azt suttogta: „Nem, talán csak a te esetedben, de nem így fog történni.” S ez a halvány kétely érzéseim bizonytalanságaiban csapódott le.

De amikor rossz szokásomnak engedtem, vajon soha nem képzeltem magam elé, egyetlenegyszer sem női testrészt? Meg se próbáltam? Nem, soha. Azzal mentegettem furcsa feledékenységemet, hogy ez pusztán lustaságomnak köszönhető.

Nem tudtam tehát semmit a többi fiúról. Nem tudtam, hogy minden éjjel minden fiú nőkről álmodik, csak én nem – este az utca sarkán futólag megpillantott nőkről –, akik levetkőznek, és sorban elvonulnak az álmodó szeme előtt. Nem tudtam, hogy a fiúk álmaiban a nők keble az éjszaka óceánjából előbukkanó gyönyörű medúzaként lebeg. Nem tudtam, hogy ezekben az álmokban a nő drága része kitárja nedves ajkait, sziréndalt énekel, tízszer, százszor, ezerszer, az örökkévalóságig…

Lustaságból nem voltak ilyen álmaim? Lehetséges volt ez csupán lustaságból? Nem hagytam fel a faggatózással. Az a komolyság, amellyel az életet szemléltem, gyanúmból táplálkozott: vajon egyszerűen csak lusta volnék? S végül komolyságom ezen az egyetlen ponton fölemésztődött, hogy megvédjen a lustaság vádjától, biztosítson, hogy lustaságom nem más, mint lustaság.

Komolyságom először is arra késztetett, hogy számba vegyem valamennyi, a nőkkel kapcsolatos emlékemet, a legrégebbieken kezdve. Milyen sovány gyűjtemény kerekedett ki belőlük!

Eszembe jutott egy eset, tizenhárom vagy tizennégy éves koromból. Azon a napon történt, amikor apámat Oszakába helyezték át, és mi valamennyien kikísértük a tokiói pályaudvarra. Utána néhány rokon hazakísért minket. Közöttük volt egy húsz év körüli lány is, Szumiko, a másod-unokatestvérem.

Szumiko fogai egy kicsit előreálltak. Hófehérek voltak, szépek, amikor nevetett, olyan fényesen csillogtak, hogy az ember

eltűnődött, nem azért nevet-e, hogy mutogassa. Hogy enyhén előredőltek, még vonzóbbá tették a mosolyát; az ő esetében az előreálló fogak tökéletlensége volt a csipetnyi bors arc és alak összhangjának szépségében és bájában, kiemelve a harmóniát, és fűszerezve a szépséget.

A „szerelem” szó ugyan nem illett ide, de „kedveltem” ezt az unokatestvéremet. Gyermekkorom óta örömömet leltem nézésében. Órákig elüldögéltem mellette, miközben ő a hímzésén dolgozott, én meg azzal múlattam az időt, hogy elnézegettem, rezzenetlen arccal.

Egy kis idő múltán nagynénéim átmentek a belső szobába, Szumiko meg én magunkra maradtunk. Meg se moccantunk, tovább ültünk egymás mellett a díványon, szótlanul. A pályaudvar peronjának nyüzsgése még ott zúgott a fejünkben. Szokatlanul elcsigázottnak éreztem magam.

– Milyen fáradt vagyok! – mondta, ásítását elnyomva Szumiko. Fehér kezét bágyadtan fölemelte, és fehér ujjaival könnyedén megpaskolta a száját, mintha valami babonás rítust hajtott volna végre. – Maga is fáradt, Ko-csan?

Miközben ezt kérdezte, ki tudja, miért, kimonója két ujjával eltakarta az arcát, majd fejét az ölembe ejtette. A nadrágomon végiggörgetve felém fordította az arcát, és így maradt, mozdulatlanul.

Egyenruhám nadrágja remegett a megtiszteltetéstől, hogy párnájául szolgálhatok. Megzavarodtam parfümjének és púderének illatától. Elnéztem arcélét, amint ott nyugodott, tágra nyitott, fáradt, világos szemét; tanácstalan voltam…

Csak ennyi történt. De soha nem felejtettem el azt az érzést, amikor egy pillanatra a combomra nehezedett a kéjes súly. Nem volt ennek semmi köze a szexualitáshoz, de rendkívül kéjes érzés volt, ahhoz az érzéshez hasonlított, amelyet a mellre tűzött érdemrend súlya vált ki.

Iskolába menet az autóbuszon gyakran találkoztam egy vérszegény fiatal nővel. Érdekelt a viselkedése. Mindig közönyösen nézett ki az ablakon, mintha torkig volna mindennel, makacsul biggyesztett vékony szája vonzotta a tekintetem. Hiányérzetem volt, amikor nem utazott a buszon, és valahányszor buszra szálltam, öntudatlanul bár, de izgatottan reméltem, hogy viszontlátom.

Eltűnődtem, hogy vajon ezt hívják-e szerelemnek. Nem tudtam eldönteni. Semmi elképzelésem nem volt arról, hogy bármilyen kapcsolat is lehet szerelem és szexuális vágy között. Fölösleges mondanom, hogy amikor Omiba voltam belehabarodva, eszembe se jutott, hogy a szerelem szót használjam arra az ördögi varázslatra, amellyel elbűvölt. És még akkor is, amikor azon morfondíroztam, hogy az autóbuszon utazó lány iránt táplált bizonytalan érzés szerelem-e, a durva, fiatal buszvezető vonzott, vastagon pomádézott, fénylő hajával.

Tudatlanságom sötétségében nem érzékeltem az itt lappangó ellentmondást. Nem vettem észre, hogy valami végzetes, fullasztó, kínos, leigázó volt abban, ahogy a fiatal buszvezető profilját bámultam, a vérszegény fiatal lányra viszont kiszámítottan néztem, mesterkélten, lankadó figyelemmel. Amíg nem gyanítottam a kétféle nézőpont különbségét, egymás szomszédságában éltek bennem, egyik sem alkalmatlankodott a másiknak, megfértek egymással.

Egy velem egykorú fiú szemében úgy tűnök fel, mint akit egyáltalán nem érdekel az úgynevezett „erkölcsi tisztaság”, vagy más kifejezéssel élve, mint akiből hiányzik az „önkontroll” képessége. Megmagyaráztam volna ugyan a dolgot, azt bizonygattam volna, hogy mértéktelenül felfokozott kíváncsiságom természetszerűen nem tesz alkalmassá, hogy az erkölcs érdekeljen, de azért megmaradt volna a tény: kettős kívánságom egy ágyra kárhoztatott

beteg kétségbeesett sóvárgása volt a külvilág után, és kibogozhatatlanul összekuszálódott a lehetetlen lehetőségébe vetett hittel. Ez a kombináció – egyfelől az öntudatlan hit, másfelől az öntudatlan remény vesztettség – felajzotta vágyaimat, kétségbeesett becsvágyként tüntette fel őket.

Fiatal voltam, mégsem tudtam, milyen a plátói szerelem. Szerencsétlenség volt ez? Mit jelentett számomra ez a szerencsétlenség? A szexuális vágyaimat körülölelő bizonytalan nyugtalanság rögeszmémmé tette a test világát. Kíváncsiságom merőben intellektuális volt, de ügyesen meggyőztem magam, hogy ez a hús megtestesült vágya. Mi több, olyan mesterfokra emeltem a színlelés művészetét, hogy igazi züllött lelkű embernek tartottam magamat. Felnőttként próbáltam viselkedni, elegáns férfiként, aki ismeri az életet. Viselkedésemmel azt mímeltem, hogy már ráuntam a nőkre.

Rögeszmémmé vált például a csók gondolata. A csóknak nevezett aktus nem jelentett igazából semmit, menedék volt, ahol lelkem nyugalmat találhat. Ezt most már bevallhatom. De akkor, önmagam félrevezetéséül, azt mondtam, hogy ez a vágyam állati szenvedély. Gondosan álcáztam igazi lényemet. Az öntudatlan bűntudat eredményezte ezt a konok csalást, mely tudatos és megtévesztő szerep eljátszására kényszerített.

De föltehetjük a kérdést, képes-e az ember tökéletesen színlelni a valódi természetét? Akár egy percig is. Ha nemleges a válasz, semmiképpen nem tudjuk megmagyarázni azt a titokzatos lelki folyamatot, amellyel olyan dolgokért esedezünk, melyeket tulajdonképpen nem is kívánunk. Ha elfogadjuk, hogy én az ellentéte voltam az erkölcsi lénynek, aki elfojtja erkölcstelen vágyait, ez nem azt jelenti-e, hogy szívem a legerkölcstelenebb vágyakat táplálta? És nem voltak-e mindenképpen kisszerűek a vágyaim? Vagy önmagam csaltam volna lépre? Nem a konvenciók rabszolgája voltam, még az apróságokban is?... Már nem volt messze az a perc,

amikor nem köntörfalazhattam tovább, választ kellett adnom ezekre a kérdésekre.

A háború elején álszent sztoicizmus hulláma csapott át az egész országon. A főiskolákat sem kerülte el: a középiskolai évek alatt türelmetlenül vártuk a boldog napot, amikor felsőbb iskolákba léphetünk, ahol megnöveszthetjük a hajunkat, de most, e nap beköszöntével, nem engedték meg, hogy e vágyunkat kiéljük – hajunkat továbbra is le kellett borotváltatni. Mániánk, hogy feltűnő zoknit hordjunk, a múlté lett. Helyette hihetetlenül megszaporodtak a katonai gyakorlatok, és különböző nevetséges újításokat vezettek be.

Hála azonban az ügyes, de merőben külsődleges konformizmusnak, melyhez hosszú ideje hozzászoktattak minket, tovább élhettük iskolás éveinket, s az új megszorítások alig éreztették korlátaikat. A hadügyminisztériumtól egy ezredest neveztek ki az iskolánkba, ő megértő ember volt, és még az altisztre is, akit Zu úrnak hívtunk, mert parasztosan „zu”-t mondott „szu” helyett, meg a kollégáira, Tökfilkó úrra és a tömpe orrú Ormányosra is hatott iskolánk szelleme, és elég intelligensen alkalmazkodtak. Igazgatónk, egy öreg, elnőiesedett tengernagy a Császári Ház Minisztériumának támogatásával a helyén maradt, mindenben a mérséklet halogató és semleges álláspontját képviselte.

Ez idő tájt szoktam rá a dohányzásra meg az ivásra. Azaz megtanultam tettetni, hogy iszom és dohányzom. A háború különös, érzelmes érettséget sarjasztott ki bennünk. Abból az érzésből fakadt, hogy életünk húszéves korunkban egyszerre csak megszakad; soha nem is latolgattuk azt az esélyt, hogy az előttünk álló néhány éven túl is létezhet valami. Az élet furcsán illékonynak tűnt fel előttünk. Mintha sós tó lett volna, amelynek vize hirtelen szinte az utolsó cseppig elpárolog, olyan tömény sókoncentrátumot hagyva maga után, hogy testünk könnyedén lebeg a felszínén. Mivel nem volt messze az a perc, amikor a függöny leereszkedik, nekem még

buzgóbban kellett játszanom a komédiát, melyet saját használatomra kiagyaltam. Egyre-másra azt hajtogattam, hogy holnap majd útra kelek az életben, valójában viszont napról napra halogattam utazásomat; teltek-múltak a háború évei, s én jelét sem adtam az indulásnak.

Nem ez a korszak volt-e számomra a boldogság kivételes évada? Csöppnyi feszélyezettség ott kísértett halványan bennem, de nem lankadó reménnyel türelmetlenül vártam a holnap rám virradó ismeretlen kék eget. Eljövendő utazásokról szőttem fantasztikus álmokat, kalandjaimról látomásokat, elképzeltem azt a valakit, aki a világban leszek majd egyszer, az elragadó hitvest, akivel ezután hoz össze az élet, hírnévről álmodtam – ezekben a napokban, az indulás pillanatára készülődve gondosan elrendeztem mindent egy bőröndben, akárcsak az utazó az útikalauzt, a törülközőt, a fogkefét meg a fogkrémet. Gyermekes örömömet nem zavarta meg a háború, s a körülöttem dúló halál és pusztulás dacára semmi nem zavarhatta meg ábrándjaimat, amelyekben engem nem érhetett golyó. Különös gyönyörtől reszkettem, ha felötlött bennem halálom képe. Úgy éreztem, enyém az egész világ. Nincs mit csodálkozni ezen, hiszen soha nem élvezzük olyan mélyen, a legapróbb részletekbe menően az utazást, mint amikor felkészülünk rá. A továbbiakban már csak az utazás van hátra, s ez az a folyamat, amelyben elveszítjük. Ezért meddő minden utazás.

Beköszöntött az az idő, amikor a csók rögeszméje egyetlenegy ajakra összpontosult. Kétségtelenül ebben az esetben sem ösztönzött más, mint az a vágy, hogy nemesebb tőről fakasszam ábrándjaimat. Mint ahogy már érzékeltettem, noha valójában ez az ajak nem váltott ki belőlem sem érzelmet, sem vágyat, kétségbeesetten győzködtem magam, hogy sóvárgok utána. Elemi vágynak fogtam fel tehát azt, ami valójában irracionális és másodlagos vágy volt, hiszen mindenáron el akarta hitetni, hogy a csókot kívánom. Vadul, lehetetlenül vágytam rá; hogy ne önmagam legyek, s ezt a világfi

szexuális vágyának tartottam, olyan vágynak, amely akkor születik, ha az ember önmaga.

Volt ekkoriban egy barátom, akivel bizalmas viszonyban voltam, jóllehet nem volt semmi közös vonásunk, igazán még beszédtémánk sem. Nukadának hívták ezt a léha osztálytársamat. Úgy tetszett, azért esett rám a választása, mert mindig kellemes partnernek bizonyultam, akivel jól érezte magát, amikor a számára sok bajlódást jelentő első osztályos német anyagból kérdezgetett. Mivel én mindig lelkesedtem az új dolgokért, egészen addig, amíg szerte nem foszlott újdonságuk varázsa, kitűnő németesnek látszottam, legalábbis az első évben. Nukada valószínűleg ösztönösen megsejtette, hogy titokban utálom a rám kiosztott jó tanuló szerepét, s azt is, hogy „rossz hírnévre" áhítozom. Jó tanuló – azt hajtogattam magamban, hogy ez a címke jobban illene egy teológia szakosra, jobb álcát mégsem tudtam kitalálni magamnak. Nukada barátsága gyenge pontomra tapintott – iskolánk „kemény fiúi" irigyelték, s az ő barátsága révén hozzám is eljutott a nők világának elhaló visszhangja, pontosan úgy, mint ahogy a médium közvetítésével szellemekkel érintkezik az ember.

Köztem és a nők világa között Omi volt az első médium. De akkor még jobban önmagam voltam, így beértem azzal, hogy különleges médiumi tulajdonságait szépsége tartozékának tekintsem. Nukada médiumi szerepe azonban a természetest meghaladó kíváncsiságomnak váza lett. Valószínűleg azért, legalábbis részben, mert Nukada egyáltalán nem volt szép.

Az ajak, mely rögeszmémmé vált, Nukada nővérének ajka volt, akivel a házukban tett látogatások alkalmából találkoztam. Ennek a huszonhárom éves szép lánynak természetes volt, hogy gyermekként kezeljen. El-elnézegetve a körülötte nyüzsgő férfiakat, rájöttem, hogy nincs olyan vonásom, ami egy nő szemében vonzóvá tehetne. Így kénytelen-kelletlen bevallottam magamnak, hogy belőlem soha nem lesz Omi, és további megfontolások után azt is beismertem,

hogy az Omi iránti szerelmem voltaképpen vágy volt, hogy hozzá hasonló legyek.

Megrögződött bennem a hit, hogy szerelmes vagyok Nukada nővérébe. Pontosan úgy, ahogy bármelyik velem egyivású, tapasztalatlan főiskolás tette volna, ott ólálkodtam Nukadáék háza körül, hosszú órákat várakoztam türelmesen a szomszédos könyvesboltban, azt remélve, megszólíthatom Nukada nővérét, ha arra jár; párnát szorongattam a szívemen, és elképzeltem, mit éreznék, ha őt ölelném, megszámlálhatatlanul sokszor rajzoltam le az ajkát, magamban beszéltem, mint aki meghibbant. S mire volt jó mindez? Mesterkélt erőfeszítéseim különös ernyedtséget hoztak rám, elzsibbasztottak. A bennem rejlő realista érezte az örökös tiltakozások mesterkéltségét, amikkel meggyőztem magam, hogy szerelmes vagyok Nukada nővérébe, és harcolt a kártékony fáradtság ellen. Mintha szörnyű méreg itatta volna át a szellemi kimerültséget.

A mesterkéltség érdekében kifejtett szellemi erőfeszítések szünetében olykor bénító üresség öntött el, s hogy megszabaduljak tőle, szégyentelenül más ábrándok felé fordultam. Ilyenkor nyomban túlcsordult bennem az élet, önmagam lettem, és különös képektől lángoltam. Mi több, az így fellobbantott láng elvont érzésként megmaradt a lelkemben, a fellobbanást kiváltó kép valóságától elszakadva, én meg addig csűrtem-csavartam a magyarázatát, míg annak a szenvedélynek a bizonyítékát nem láttam benne, melyet a lány keltett… Így csaptam be újból és újból önmagam.

Ha valaki szemrehányást tenne, hogy az imént leírtak nagyon is általános jellegűek, nagyon is elvontak, csak azt válaszolnám, hogy nincs szándékomban egyhangú leírásokba bocsátkozni életem egyik olyan szakaszáról, amelynek külső jegyei semmiben nem különböztek egy normális serdülőéitől. Gondolataim szégyellni való felét kivéve, serdülőkorom még belső vonatkozásaiban is teljesen

közönséges volt, s életemnek ebben a korszakában pontosan olyan voltam, mint bármelyik fiú. Az olvasó képzeljen maga elé egy húsz év körüli, aránylag jól tanuló fiatalembert, közepes kíváncsisággal és közepes életvággyal megáldva; ez a fiatalember tartózkodó, s minden bizonnyal azért, mert túlságosan sok időt szentel az önelemzésre; minden szóra elpirul, és mivel nincs önbizalma, nem biztos benne, hogy jóképűnek tartják-e a lányok, ezért aztán a könyveit bújja. Képzeljük csak el, mennyire vágyik ez a diák a nőkre, hogy lángol a szíve, és mennyire hiábavalóak a gyötrelmei.

Lehetne-e prózaibbat elképzelni, ennél egyszerűbbet? Jobb, ha elhagyom az egyhangú részleteket, amelyek csak megismételnék azt, amit már mindenki ismer. Legyen elég annyi, hogy a félénk diák fakó életének ebben a szakaszában – kivéve azt az egyetlenegy, szégyenletes különbséget, amelyről beszélek – pontosan olyan volt, mint a többi fiú, és feltétel nélküli hűséget esküdött a serdülőkor című darab rendezőjének.

Az idősebb fiúk iránti vonzalmam ebben az időben lassacskán kiterjedt a fiatalabb fiúkra is. Természetes volt ez, hiszen ők voltak abban a korban, mint Omi volt akkor; amikor szerelmes lettem belé. De hogy szerelmem áttevődött egy másik korcsoportra, szerelmem természetének legfontosabb változásához is kapcsolódik. Éppúgy mint korábban, ezt az új érzelmet is elrejtettem a szívem mélyén, de most már nemcsak a vadhoz vonzódtam, hanem a bájoshoz, a szelídhez is. S ahogy nőttem, kifejlődött bennem valami gyámkodó szerelem, a diákszerelemhez hasonló érzés.

Hirschfeld két kategóriába sorolja a homoszexuálisokat: az andro*file*ket a felnőttek vonzzák; az *efebofil*ek a fiatalembereket szeretik, tizenöt évestől huszonegy évesig. Kezdtem megérteni az efebofilek érzéseit. Az ókori Görögországban a fiatalembert tizennyolc és húszéves kora között, mialatt katonai kiképzést kapott,

efébének hívták; az elnevezés abból a szóból ered, mely Zeusz és Héra lányának, Hébének a nevében is megtalálható, aki az olimposzi istenek pohárnoka volt, a halhatatlan Herkules hitvese, az élet tavaszának szimbóluma.

Egy szép, alig tizenhét éves fiú érkezett a főiskolánkra. Bőre világos, szelíd a szája, tökéletes vonalú a szemöldöke. Megtudtam, hogy Jakumónak hívják. Nagyon tetszett nekem.

Tudtán kívül többször megajándékozott, valamennyi ajándéka egy hétre eltöltött örömmel. A felsőbb osztály csoportvezetői, közöttük én is, egy álló hétig vezényeltek a reggeli sorakozónál, a reggeli tornán és a délutáni katonai gyakorlaton. (Ez utóbbi a főiskolán az akkori követelmények szerint mintegy félórás haditengerészeti tornából állt, utána fogtuk a szerszámokat, és légoltalmi árkokat ástunk, vagy füvet nyírtunk.) Négyhetenként került rám a vezénylés sora. Még a mi oly finnyás iskolánk is szemlátomást behódolt a korszak durvaságának, és a nyár beköszöntével parancsot kaptunk, hogy a reggeli gyakorlatokhoz és a délutáni tornához derékig meztelenre vetkőzzünk.

A sorrend a következő volt: a felügyelő a dobogóról először is kiadta a gyülekezésre szóló parancsot. Ha a gyülekezés megtörtént, új parancs harsant: „Zubbonyt le!” Amikor mindenki hozzálátott a vetkőzéshez, a felügyelő leszállt a dobogóról, és az alakzat szélére állt. Ekkor meghajlást vezényelt a tornatanár tiszteletére, aki elfoglalta az ő iménti helyét a dobogón. Ezzel a felügyelő tiszte véget ért, hiszen a tornatanár vezette a gyakorlatokat; ő meg hátrafutott, beállt a szakasz utolsó sorába, ő is derékig meztelenre vetkőzött, és bekapcsolódott a tornába.

Féltem a vezényléstől, már a gondolatára is hideg futkározott a hátamon, s mégis, a szertartás katonai jellege olyan ritka alkalommal ajándékozott meg, hogy türelmetlenül vártam azt a hetet, amikor rám kerül a sor; ennek köszönhetően Jakumo teste, Jakumo félmeztelen teste közvetlenül a szemem elé került, ő viszont

nem láthatta az én visszataszító csupaszságomat.

Jakumo rendszerint épp a dobogóval szemben állt, az első vagy a második sorban. Jácintvirág arca gyorsan felhevült, és én, amikor Jakumo a gyülekezőre futott, és beállt a sorba, elgyönyörködtem enyhén pufók arcában. Lihegve, nyers mozdulatokkal rántotta szét a kapcsokat zubbonyán. Majd nadrágjából hevesen kirántotta az ing szárnyait, mintha ronggyá akarná tépni.

Még amikor elhatároztam is, hogy nem nézek rá, onnan, ahol álltam, a dobogóról, lehetetlen volt elfordítanom a tekintetem fehér, sima testéről, és nem tudtam érzéketlen maradni a pillantások kereszttüzében. (Egyszer a barátom ártatlan kérdésére még a vér is megfagyott az ereimben: „Mindig lesütöd a szemed, amikor a dobogón vezényelsz – ennyire be vagy gyulladva?”) De soha nem volt szerencsém, nem tudtam közel férkőzni Jakumo rózsás meztelenségéhez.

Aztán nyáron valamennyi felsőbb osztály M. – be ment, egyhetes tanulmányútra, a tengerészeti hadimérnökképző iskolába. Egyszer uszodába vittek minket. Nem akaródzott bevallani, hogy nem tudok úszni, gyomorbántalmaimra hivatkozva felmentést kértem. Reméltem, hogy szerény néző maradhatok. De a kapitány kijelentette, a napfürdő gyógyír minden nyavalyára, s még azoknak is, akik állítólag nagyon betegek voltak az úszáshoz, rövidnadrágra kellett vetkőzniük.

Észrevettem, hogy Jakumo a mi csoportunkba került. Feküdt, fehér, izmos karjait keresztbe téve enyhén napbarnította mellét kitárta a szellőnek, alsó ajkát harapdálta, mintha fehér fogaival akarná ingerelni. Az állítólagos betegek a medence mellett álló fa árnyékába húzódtak, s én könnyen Jakumo közelébe férkőzhettem. Mellé ültem, s a szememmel méregettem vékony derekát, elnéztem szelíden emelkedő-süllyedő gyomrát. Whitman verssorai ötlöttek az eszembe:

Az ifjak háton úsznak,
fehér hasuk felivel a napra.[2]

De most se szóltam egy szót sem. Szégyelltem csenevész mellkasomat, fakó, csontos karomat…

1944 szeptemberében, egy évvel a háború vége előtt, befejeztem az iskolát, ahová gyermekkorom óta jártam, és beiratkoztam az egyetemre. Apám nem hagyott választást, így a jogi karra iratkoztam be. De nem nagyon bosszankodtam emiatt, mivel meggyőződésem volt, hogy haladéktalanul behívnak a hadseregbe és csatában halok meg, míg családom légitámadásban leli könyörületes halálát, s túlélő nem marad utána.

Az akkori szokások szerint én is egy negyedéves hallgatótól kértem kölcsön az egyetemi egyenruhát, aki akkor ment el a háborúba, amikor én beiratkoztam, és megígértem a családjának, hogy visszaadom, mihelyt rám kerül a katonáskodás sora. Bebújtam hát az egyenruhába, és látogatni kezdtem az előadásokat.

A légitámadások megszaporodtak. Rettenetesen féltem tőlük, és mégis, már-már türelmetlenül vártam a halált, édes reménykedéssel. Mint ahogy többször leírtam már, teherként nehezedett rám a jövő. A kötelességérzet súlyává már a kezdet kezdetén agyonnyomott az élet. Jóllehet nyilvánvalóan képtelen voltam teljesíteni feladatomat, az élet kötelességem elmulasztásáért is meggyötört. Ezért áhítoztam a nagy megkönnyebbülésre, melyet a halál hoz el biztosan, s én birkózóként vállaimról ledobhatnám az élet nehéz terhét. Élvezettel vallottam a halál krédóját, mely oly népszerű volt a háború alatt. Eljátszottam a gondolattal, hogyan is volna, ha véget érne ironikus életem, ha „hősi halált” halnék a csatatéren (de milyen beteggé tett volna a csata!), és a sírgödörből az örökkévalóságig hallatnám gúnyos nevetésemet… Aztán felvisítottak

a szirénák, s ugyanaz az énem nyakába szedte a lábát, és mindenkit megelőzve iszkolt az óvóhelyre…

Valaki ügyetlenül zongorázott.

A barátomnál voltam, aki úgy döntött, rövidesen hadapródnak áll. Kuszanónak hívták, s én igen sokra becsültem, az egyetlen olyan barátom volt a középiskolában, akivel hébe-hóba komoly dolgokról beszélgethettem. Egyébként ma is becsülöm a barátságát. Olyan ember vagyok, aki nem vágyódik különösebben barátokra, s valami nyaggat belül, arra kényszerít, hogy kimondjam, amit aztán kimondok, még ha azt kockáztatom is, hogy lerombolom az egyetlen barátságot, melyet a magaménak vallhatok.

– Tehetséges, aki zongorázik? Egy kicsit egyenetlen a játéka.

– A húgom zongorázik. Most ment el a tanára, átismétli a leckét.

Elnémultunk és figyelmesen hallgattuk a zongorajátékot. Minthogy küszöbön állt Kuszano indulásának a napja, valószínűleg nem a szomszéd szobából áradó zongoraszó visszhangzott a fülében, hanem valami meghitt, mindennapos dolog, ügyetlen és idegesítő szépség, amelyről hamarosan le kell mondania. A zongora hangszínében bensőségesség volt, akárcsak az otthoni receptből készített cukorkában, és nem tudtam megállni, hogy meg ne kérdezzem:

– Hány éves a húgod?

– Tizenhét – mondta Kuszano. – A legidősebb húgom.

Ahogy tovább hallgattam, kihallottam a zenéből, hogy valóban egy tizenhét éves leány játéka, akinek ábrándok zsonganak a fejében, még nincs tudatában a szépségének, és ujjbegyén őrzi gyermekkora nyomát. Fohászkodtam, hogy soha ne szakadjon félbe a zongoraszó.

Fohászom meghallgatásra talált. A zongora hangja mindmáig itt visszhangzik a szívemben, öt év múltán is. Hányszor próbáltam elhitetni magammal, hogy hallucinálok. Értelmem hányszor és

hányszor űzött csúfot ebből a káprázatból! Gyenge akaratom hányszor nevette ki önáltatásomat! De egyvalami biztos: birtokba vett a zongora hangja, és – ha figyelmen kívül hagyjuk a szó sötét jelentéseit – valóban a „végzetem” lett.

Emlékszem, milyen különös benyomást tett rám a végzet szó nem sokkal korábban. A középiskola záróünnepsége után egy autóba kerültem a vén tengernaggyal, az igazgatóval, hogy a Palotába hajtsunk, a hivatalos hálaünnepségre. Út közben ez a mogorva öregember, akinek csipa ragadt a szeme sarkába, kifogásolta azt a döntésemet, hogy nem hadapródnak állok be, hanem egyszerűen kivárom, amíg behívnak közönséges katonának. Erősködött, hogy az én fizikumom soha nem lesz képes kibírni a közlegényi életet.

– De én már határoztam!

– Azért beszél így, mert fogalma sincs róla, mivel jár a döntése. De az önkéntes jelentkezés határideje már lejárt. Így semmit sem tehet. Ez a *végzete*. – A végzetet angolul mondta, rossz kiejtéssel, ahogy hajdan volt szokás.

– Tessék? – kérdeztem.

– Végzet. Ez a végzete.

Szüntelenül ismételgette, az aggastyánok közönyös, ijedt hangján, mint aki attól fél, hogy akadékoskodó nagymamának fogják tartani.

Ahogy közeledett Kuszano bevonulásának a napja, mind többször találkoztunk, és alig tudtunk elválni. A húgával, amióta meghallottam a zongorajátékát, nagyon mereven viselkedtem. Amióta játszani hallottam, mintha kilestem volna a titkát, s azóta nem tudtam erőt venni magamon, hogy egyenesen a szemébe nézzek, vagy beszélgessek vele. Ha olykor teát hozott, lesütöttem a szemem, s csak fürge lábát meg a lábfejét láttam, amint könnyedén

járt-kelt. Elragadtatásba ejtett lábának szépsége, talán azért, mert még nem szoktam hozzá, hogy a parasztasszonyok nadrágját lássam városi nőn, vagy bő matróznadrágot, ami ezekben a veszélyes időkben jött divatba.

De hibát követnék el, ha olyan látszatot keltenék, mintha szexuális izgalmat keltett volna bennem a lába. Mint ahogy mondtam már, semmiféle érzéki vágyat nem éreztem a másik nem iránt. A legjobb bizonyíték erre, hogy soha nem kívántam látni egy nő meztelen testét. Előfordult, hogy komolyan azt képzeltem, szerelmes vagyok egy lányba, de az ártalmas fáradtság, amiről már beszéltem, elzsibbasztotta a lelkem, s ettől fogva élvezettel állapítottam meg magamról, hogy ész kormányozta lény vagyok. Fagyos és változó érzelmeimet hiú vágyam, hogy felnőttnek látszódjam, a nőknél elért sikerekbe belefáradt férfi érzelmeivel azonosította. Az ilyen lelki kibúvók gépiesekké váltak, mintha cukorkaautomata lettem volna, amely karamellát köpköd, mihelyt beledobnak egy pénzdarabot.

Eldöntöttem, szerethetek lányt anélkül is, hogy szikrányi vágyat éreznék iránta. Az emberiség történelmének kezdete óta aligha akadt ennél merészebb vállalkozás. Nem voltam ugyan a tudatában, de arra vállalkoztam, hogy – kérem, nézzék el hajlamomat a túlzásra! – a szerelem elméletének Kopernikusza legyek. S ezenközben akaratlanul is, hinni tudtam a szerelem plátói felfogásában. Jóllehet mindez valószínűleg ellentmondani látszik az előbb leírtaknak, becsületesen, töretlenül, tisztán hittem a plátói felfogásban. Vajon nem a tisztaságban hittem-e inkább, mintsem ebben az elgondolásban? Vajon nem a tisztaságnak esküdtem hűséget? De erre később visszatérek.

Ha időnként úgy tetszett is, nem hiszek a plátói szerelemben, ez az eszem hibájául róható fel, mely a szívemből hiányzó testi szerelem felé hajlott, s felróható a fáradtságnak is, amit mesterkéltségem okozott, s akkor lepett el, ha rögeszmém, hogy felnőttnek lássanak, kielégült. Vagyis nyugtalanságomban gyökeredzett.

Elérkezett a háború utolsó esztendeje, és én huszadik életévembe léptem. Az év elején az egyetem minden hallgatóját dolgozni küldték az n.-i repülőgépgyárba, M. város közelében. A hallgatók nyolcvan százaléka munkás lett, míg a törékeny egészségűek, a fennmaradó húsz százalék, hivatali munkát végzett. Köztük én is. Pedig az egy évvel korábbi alkalmassági vizsgálaton a 2 (b) osztályba soroltak. Mivel alkalmasnak bizonyultam a katonai szolgálatra, állandó félelemben éltem, hogy másnap, de lehet, hogy még aznap, megkapom a behívót.

A repülőgépgyár sivár, poros vidéken terpeszkedett, olyan nagy volt, hogy fél órába telt, míg az egyik végéből a másikba ért az ember, több ezer munkás munkájától zúgott. Egyike voltam a sok munkásnak, megjelölésem 953, 4409-es azonosítási számmal.

E nagy üzem titokzatos termelési rendszer alapján működött: számításon kívül hagyva azt a közgazdasági elvet, hogy a tőkebefektetésnek jövedelmet kell hajtania, a szörnyeteg semminek szánták. Nem csodálkoztam volna, ha reggelente titkos esküt kellett volna tenniük a munkásoknak. Soha nem láttam ilyen különös gyárat. Itt a modern tudomány és a vezetéstechnika, számos magasrendű szellem pontos és racionális gondolatával egyetlen célra törekedett: a halálra. A Nulla modell harci repülőt gyártva, melyet az öngyilkos repülősszázadok használtak, ez a nagy gyár titkos kultusz színhelyéül szolgált, mely mennydörgés közepette – zúgva, sivítva, harsogva – ment végbe. Nem értettem, hogy egy ilyen óriási szervezet hogyan létezhet vallásos fellengzősség nélkül. S valóban, megvolt a vallásos nagysága, ha másban nem, hát abban, hogy papsága, az igazgatók, hájat növesztettek a hasukra.

A légitámadást jelző szirénák hirdették meg az órát, amikor a perverz vallás bemutatta fekete miséjét.

Az irodában ilyenkor nagy ribillió támadt. A helyiségben nem volt

rádió, így nem tudhattuk, mi történik. Valaki durva, paraszti hangsúllyal megkérdezte: „Mi van már?” Az igazgatói iroda titkárságán dolgozó lány ezután megjelent, és bejelentette: „Több ellenséges repülőgépet jeleztek.” Nem sokra rá a hangszórók hangja megparancsolta a diáklányoknak és az elemi iskolás gyermekeknek, hogy vonuljanak a fedezékbe. A sebesültek ellátásával megbízott emberek ide-oda rohangáltak, piros cédulákat osztogatva, melyeken ez állt: „Vérzés elállítva: óra – perc – másodperc.” Akkor kellett kitölteni ezt a cédulát, ha valaki megsebesült, ezután a sebesült nyakába akasztották, hogy jelezzék az időt, amikor érleszorítót alkalmaztak nála. A szirénák után körülbelül tíz percre a hangszórók felharsantak: „Minden alkalmazott a fedezékbe!”

A fontos iratokat tartalmazó dossziékat szorongatva a tisztviselők szaporán biztonságba helyezték valamennyit a föld alatti páncélteremben, ahol az elsőrendűen fontos dokumentumokat tárolták. Majd visszarohantak, és csatlakoztak a munkások tömegéhez, akik futva vágtak át az udvaron, légoltalmi sisakkal vagy bélelt csuklyával a fejükön. A tömeg a főbejárat felé özönlött.

Lehangoló, csupasz, sárga mező terült el a gyár körül. A nagykaputól hét-nyolc méterre, a szelíd lejtőn a fenyőerdőben vájták ki a fedezékeket. A fedezékek felé igyekvő szótlan, türelmetlen és vak tömeg két elkülönülő folyama száguldott a porban – afelé iramodott, ami semmi esetre sem lehetett a halál; még ha a vörös földbe vájt, könnyen beomló pincék sora volt is, de legalább nem a halál.

Azokon a napokon, amikor nem voltam szolgálatban, hazautaztam, és otthon, egy este, tizenegy órakor kaptam kézhez a behívómat. Távirat volt, amely elrendelte, hogy február 15-én jelentkezzem az egységemnél.

Apámra hallgatva nem Tokióban jelentkeztem az alkalmassági vizsgálatra, hanem a családom állandó lakóhelyéhez közeli ezredhadiszálláson, az oszaka-kiotói körzet H elöljáróságán. Apám

úgy okoskodott, hogy fizikumom gyöngeségét sokkal inkább tekintetbe veszik egy falusi környezetben, mint városon, ahol nem ritka az efféle gyöngeség, következésképp valószínűleg nem fognak alkalmasnak tartani. Hogy őszinte legyek, a vizsgáló tiszteket harsány hahotára fakasztottam, amikor nem bírtam fölemelni – még mellmagasságba sem – a zsák rizst, amelyet a parasztfiúk könnyedén, akár tízszer is felhajítottak a fejük fölé. Végül mégis besoroltak a 2 (b) kategóriába.

Most aztán behívtak – egy durva vidéki egységhez. Anyám zokogott, s még apám is lesújtottnak látszott. Ami engem illet, én ugyan hősnek képzeltem magam, de a behívó nem lelkesített fel; másrészt viszont megmaradt a remény, hogy könnyű halállal múlok ki. Egészében úgy éreztem, hogy minden olyan, amilyennek lennie kell.

Miközben gőzhajón igyekeztem az egységemhez a szigetek között, a gyárban szerzett náthám egyre jobban elhatalmasodott rajtam. Amikor megérkeztem a család jó barátainak a házába, abba a faluba, ahol a rezidenciánk volt – nagyapám csődbe menetele óta egy talpalatnyi földet sem mondhattunk a magunkénak –, olyan magasra szökött a lázam, hogy ágynak estem. A figyelmes ápolásnak köszönhetően, melyet e házban kaptam, különösen a nagy adag lázcsillapító eredményeképpen végül átléphettem a kaszárnya küszöbét, barátaink istenhozzádjától kísérten.

Lázam, melyet a gyógyszerek csak megakasztottak, ekkor visszatért. A végleges besorozást megelőző orvosi vizsgálat alatt állva várakoztam, pucéron, mint valami állat, és megállás nélkül tüsszögtem. A vizsgálatot végző fiatal katonaorvos tüdőhörgésnek vélte légcsövem sípolását, és a kortörténetemre vonatkozó összefüggéstelen válaszaim megerősítették tévedésében. Ezután vért vett tőlem, és a vizsgálat eredményeképp, hozzászámítva a meghűlésemnek köszönhető magas lázat is, kezdő tüdőbajt állapított meg. Még aznap hazaküldtek mint katonai szolgálatra alkalmatlant.

Mihelyt magam mögött tudtam a kaszárnya kapuját, futva vágtam neki a téli szél söpörte lejtőnek, mely a faluba vezetett. S mint a repülőgépgyárban, lábam futva vitt valami felé, ami semmi esetre nem lehetett a halál – bármi más lehetett, de nem a halál…

Aznap este a vonatban kuporogtam, a szél átfújt a betört ablaküvegen, borzongtam, és fejfájás kínzott. Hová menjek most? – tűnődtem. Apám képtelen volt a végleges döntésre, s ennek köszönhetően családom még mindig nem hagyta el tokiói házunkat. Oda menjek, abba a házba, ahol mindenki kétségek között élt? Abba a városba, amely sötét nyugtalanságával vette körül a házat? A tömegbe, ahol az emberek szeme, mint az ököré, és mintha állandóan azt kérdezgetnék egymástól: „Jól van valóban? Jól van valóban?” Vagy a repülőgépgyár hálótermébe menjek vissza, a búbánatos arcú, tüdőbajos egyetemi hallgatók közé?

Hátam súlyától meglazultak a faülés deszkái, elmozdultak a helyükről a vonat rázkódásában. Le-lehunytam a szemem, és elképzeltem azt a jelenetet, amikor látogatásom alatt egész családomat elpusztítja egy légitámadás. A puszta gondolat is leírhatatlan undorai töltött el. Ez a különös érzés a mindennapi élet és a halál összefonódásától támadt. Hiszen még **a** macska is elbújik, ha megérzi a halál közeledtét, hogy senki se lássa haldoklását. Hogy végignézhetem családom tagjainak kegyetlen halálát, ők meg az enyémet, ettől a gondolattól öklendező hányingerem támadt. A halál megteheti, hogy meglep egy családot, meglepi az anyát, az apát, a testvéreket, akik megosztják egymással a haldoklás érzését, egymásra néznek, még egyszer utoljára – e képek merültek fel bennem a tökéletes családi boldogság és összhang jeleneteinek obszcén paródiájaként.

Én idegenek között akartam meghalni, békésen, felhőtlen ég alatt. De vágyam messze esett az ókori görög érzelmeitől, aki tündöklő ég

alatt áhította a halált. Én természetes, spontán öngyilkosságra vágytam. Úgy akartam meghalni, mint a róka, amely még nem ismeri a csalafintaságot, a hegyi ösvényt követi nagy könnyelműen, és butaságáért lakóit, amikor végez vele a vadász golyója...

Ha így állt a dolog, nem a hadsereg volt-e az ideális eszköz célom elérésére? Miért hittek őszintének, amikor hazudtam a katonaorvosnak? Miért mondtam, hogy több mint fél éve van hőemelkedésem, merev és fájós a vállam, vért köpök, s az előző éjszaka is verejtékemben fürödtem? (Ez utóbbi egyébként igaz volt, de semmi meglepő nem volt benne, ha arra **a** rengeteg aszpirinra gondolok, amit bevettem.) Amikor meg aznap hazatérésre ítéltek, miért húzódott mosolyra a szájam, ellenállhatatlanul, hogy alig tudtam palástolni? Miért futottam, amikor átléptem a kaszárnya kapuját? Nem dőltek-e romba a reményeim? Mi volt az oka, hogy nem a fejemet lógatva, lábamat vonszolva távoztam?

Világosan láttam, eljövendő életemben soha nem emelkedhettem a dicsőség olyan magaslatára, amely elégségesen igazolja majd, hogy a hadseregben elkerültem a halált, így érthetetlen volt, honnét fakad fel az erő, mely gyors futásra késztetett a katonaság kapujától. S az a gépies indíttatás, mely mindig arra ösztönzött, hogy kifulladva rohanjak a légoltalmi fedezékbe – mi egyéb volt ez, ha nem az élet vágya?

Ekkor hirtelen az a másik hang szólalt meg a lelkemben, s azt súgta, soha, egyetlenegyszer sem akartam igazán meghalni. E szavak mélyről törtek fel, s én elszégyelltem magam. Kínos volt bevallanom, de e pillanatban megértettem, önmagamnak hazudtam, amikor azt hajtogattam, hogy meghalni akarok a hadseregben. E pillanatban felfogtam, titokban azt reméltem, hogy a hadseregben végre alkalom kínálkozik különös érzéki vágyam kiélésére. És tudtam, hogy távolról sem a halált kívánom, más miatt örültem, amikor a hadseregben rám váró életre gondoltam, s ez szilárd – a mágia kezdetleges művészetébe vetett hitből született, minden emberre

jellemző – meggyőződés volt, hogy egyes-egyedül én nem halhatok meg…

De milyen kellemetlenek voltak ezek a gondolatok! Sokkal jobban szerettem egy olyan ember szerepében tetszelegni, akit még a halál is cserbenhagyott. Mint ahogy a belső szerven sebészeti beavatkozást végző orvos minden tudását latba veti, de közben személytelen marad, én is élvezettel képzeltem magam elé egy olyan ember érdekes haldoklását, aki meg akar halni, de a halál visszautasítja. Az így nyert intellektuális gyönyör már-már halhatatlannak tetszett.

Konfliktus támadt az egyetem meg a repülőgépgyár között, így február végén valamennyiünket visszahívtak a gyárból. Úgy tervezték, márciusban újból megkezdődnek az előadások, majd egy másik gyárba mozgósítanak bennünket áprilisban. De február végén mintegy ezer ellenséges repülőgép támadást indított, és nyilvánvaló lett, hogy a márciusra tervezett előadásokra csak névleg kerül sor.

Így aztán egy hónap vakációt engedélyeztek nekünk a háború legparázslóbb szakaszában. Mintha átázott petárdát kaptunk volna ajándékba. Mindenesetre szívesebben vettem volna az átázott petárdát, mint bármilyen más, ostobán hasznos ajándékot, például egy doboz szódás kekszet, amely jellemzőbb volt az egyetemre. A dolog esztelensége ragadta meg a képzeletemet? Az, hogy teljesen haszontalan volt, pompás ajándékká varázsolta azokban a napokban a szünidőt.

Néhány nappal azután, hogy kigyógyultam a náthámból, Kuszano anyja telefonált. Elmondta, hogy először március tizedikén fogják engedélyezni fia ezredének meglátogatását, M. város mellett, és megkérdezte, nem volna-e kedvem velük tartani.

Elfogadtam a meghívást, s nem sokkal ezután fölkerestem őket, hogy az utazást megbeszéljük. Akkoriban úgy véltük, hogy az

alkonyat és az este nyolc óra közötti idő a nap legbiztosabb szakasza. A család épp befejezte a vacsorát, amikor megérkeztem.

Kuszano apja meghalt, a család így az anyából, a nagyanyából és a három nővérből állt. Megkértek, foglaljak helyet a lábmelegítőnél, melyet valamennyien körülültek. Az anya bemutatta nekem Kuszano húgát, akit egyszer zongorázni hallottam.

Szonokónak hívták.

Mivel egy jól ismert zongoristának ugyanez volt a neve, megkockáztattam egy kissé csípős tréfát azzal kapcsolatban, hogy már hallottam játszani. A tizennyolc éves lány elpirult a légvédelmi lámpa gyönge világánál, és nem válaszolt. Piros bőrkabátka volt rajta.

Március kilencedikén reggel Kuszano családjára vártam a házunkhoz közeli megálló peronján. A vágány túlsó oldalán sorakozó bódékat lebontásra ítélte a kormány, helyükre tűzgátat terveztek, s már hozzáfogtak a bontáshoz. Friss recsegés-ropogás szaggatta darabokra a kora tavaszi áttetsző levegőeget. A bontott épületek között pőre fafelületek tárulkoztak fel, vakították a szemet.

Csípősek voltak még a reggelek. Több napja nem vijjogott fel a riadó szirénája. Időközben elevenen felfénylett a levegő, és olyan vékonyra feszült, hogy szinte félő volt, szétreped. Mintha szamiszen megfeszített húrja volna, mely átható hangon pendül meg az első érintésre. Azt a néhány csöndes, kiürült pillanatot idézte fel, mely a zene fölcsendülése előtt teljesedik ki. Még a néptelen peronra hulló hideg napfény is titkos előérzettől vibrált.

Megpillantottam Szonokót, kék kabátban, a húgaival jött lefelé a lépcsőn. A kisebbiket kézen fogta, óvatosan, egyenként vette a lépcsőfokokat. Másik húga tizennégy vagy tizenöt éves lehetett, türelmetlenkedett lassúságuk miatt, de nem hagyta le őket, hanem azzal szórakozott, hogy cikcakkban szaladt a lépcsőn.

Szonokón nem látszott, hogy észrevett volna. Onnét, ahol álltam, tisztán láttam. Életemben még soha nem ütött ennyire szíven egy nő szépsége. Vérem lüktetett, megtisztultnak éreztem magam.

Az olvasó, aki idáig követett, minden bizonnyal tamáskodni fog. Kételkedik majd, mert látszólag nincs semmi különbség a Nukada nővére iránt érzett mesterkélt és különben sem viszonzott szerelem és mellem mostani lüktetése között, és mert annak sincs látható oka, hogy ez alkalommal érzelmeimet nem vetettem alá a szokásos, kérlelhetetlen elemzésnek. Ha az olvasó kitart kételyei mellett, akkor az írás aktusa már a csírájában elvetélt: az olvasó azt gondolja, tetszésem szerint alakítom ezt a történetet, fittyet hányok az igazságnak, a hihetőség határain belül összehordok hetet-havat. Márpedig én határozottan emlékszem, és állítom, hogy lényeges különbség volt a korábban átélt érzelmek és aközött, melyet Szonoko megpillantása keltett bennem. Az volt a különbség, hogy bűntudatot éreztem.

Amikor a lépcső aljára ért, Szonoko észrevett, és rám mosolygott. Üde arcát kicsípte a hideg. Szeme – a nagy, sötét szembogár és a meglehetősen súlyos szemhéj álmos kifejezést kölcsönzött neki – fénylett, mintha beszélni próbálna.

Majd a kis húga kezét nagyobbik húgára bízva felém futott a peronon; mintha remegő fény közeledett volna.

Nem lány volt az, amit futni láttam, nem a test megszemélyesítője, nem az, akit gyermekkorom óta magam elé képzeltem, hanem valaki más, olyan, mint a reggeli hírek küldötte.

Ha nem így lett volna, szokásos csalárd reményeimmel környékeztem volna meg. De ösztönösen felismertem, mi Szonoko egyedisége, s ezen én lepődtem meg a legjobban. Azt is éreztem, hogy nem vagyok méltó hozzá, s ez mégsem keltett bennem alacsonyrendűséget. Míg Szonoko közeledtét néztem, kibírhatatlan bánat tört rám. Soha azelőtt nem ismertem ezt az érzést. A bánat mintha elásta, megingatta volna létezésem alapjait. Egészen addig

gyermeteg kíváncsiság és színlelt szexuális vágy mesterkélt elegyével tekintettem a nőkre. Ez a mély bánat, ez a megmagyarázhatatlan bánat még soha nem rendítette meg a szívemet, nem szerepelt komédiázásomban.

Tudtam, hogy amit érzek, az bűntudat. De milyen vétket követtem el, mi miatt furdal a lelkiismeret? Noha szembeszökő volt itt az ellentmondás, nem létezik-e olyan bűntudat, mely megelőzi a vétket? Pusztán létezésem ténye miatt lett volna bűntudatom? Szonoko látása hívta elő és élesztette fel bennem a bűntudatot? Vagy amit éreztem, a vétek megsejtése volt?...

Szonoko előttem állt, tartózkodóan. Üdvözölni akart, de látva, hogy elmélyedtem gondolataimba, elhallgatott, majd újrakezdte.

– Megvárakoztattam? Anyámasszony és nagyanyám – a tiszteletteljes formát használta családtagjai megjelölésére, de megállt, és elpirult, mert rájött, nem helyénvalók a szavai, amikor a családi körön kívül eső valakihez fordul. – Szóval, mama és nagyanyó nem fejezték még be a készülődést, egy kicsit késni fognak. Várnia kell még egy keveset. – Megint elhallgatott, aztán szerényen kijavította önmagát. – Tehát, ha volna olyan jó, várjon egy keveset, de abban az esetben, ha késlekednek, mi elindulunk a pályaudvarra – ha maga is úgy gondolja. – Hogy sikerült végigmondania a hosszú beszédet, szaggatottan és mereven, Szonoko megkönnyebbülten felsóhajtott.

Szonoko nyúlánk volt, a homlokomig ért. Teste szokatlanul kecses és arányos, s a lába gyönyörű. Kerek, gyerekes arcán nem volt festék, tiszta, kendőzetlen lélek tükre volt. Ajka egy kissé kicserepesedett, s ettől még pirosabbnak látszott.

Váltottunk néhány kényszeredett szót. Utáltam magam ebben a szerepben, de minden erőmet latba vetve gondtalannak és vidámnak igyekeztem mutatkozni, szellemességtől szikrázó fiatalembernek.

A magasvasút vonata többször csikorogva megállt, majd elindult. Egyre több le- és felszálló utas tolongott körülöttünk. Akárhányszor

befutott egy vonat, elvágta a napfényt, melynek kellemes melegében fürödtünk. És valahányszor kifutott a vonat, újból megrémített az arcomra hulló napfény szelídsége.

Baljós jelnek tekintettem, hogy áldásban gazdag napfény hull rám, és szívem így olyan pillanatokkal telítődik, melyekben nincs mit kívánnom. Biztos, hogy néhány perc múlva váratlan légitámadás indul, vagy valami más, végzetes esemény történik, és ott helyben megöl minket. Nem érdemeljük meg ezt a kis boldogságot, gondoltam. Vagy talán megszoktuk, hogy a legkisebb boldogságot is nagy kegynek tekintsük, amiért fizetni kell? Pontosan ezt éreztem, Szonokóval szemben állva. És úgy tetszett, Szonokót is valami hasonló érzés járja át.

Sokáig vártunk, de mivel Szonoko anyja és nagyanyja nem érkezett meg, végül felszálltunk az egyik szerelvényre, hogy U. állomásra utazzunk.

Az állomás nyüzsgésében egy bizonyos Obba úr köszönt ránk, a fiához ment látogatóba, aki Kuszanóval egy ezredben szolgált. Ez a középkorú bankár lenézte a khakiszínű polgári egyenruhát, mely akkor hivatalosan dívott, és makacsul ragaszkodott puhakalapjához meg a zakóhoz; egyik leánya kísérte, akit Szonoko meg én látásból ismertünk. Miért örültem, hogy ez a lány Szonoko nyomába sem léphet szépség dolgában? Mi volt ez az érzés? Szonoko ártatlan enyelgése, mely a szemem láttára zajlott – megfogta az Obba lány kezét, meghitten a magáéba kulcsolta megérttette, hogy Szonoko csodálatos nagylelkűséggel van megáldva, mely a szépség kiváltsága, s ettől látszik felnőttnek, néhány évvel idősebbnek a koránál.

A vonat üres volt, amikor felszálltunk. Szonoko meg én, mintegy véletlenül, az ablak mellé ültünk, egymással szemben.

Obba úrék, a cselédlányt is beleszámítva, aki elkísérte őket, hárman voltak. Mi, végre-valahára kiegészülve a későnjöttekkel,

hatan. Mivel ez összesen kilenc, eggyel többen voltunk a két sor ülésre.

Öntudatlanul végeztem el ezt a gyors számvetést. Lehetséges, hogy Szonoko is kiszámolta? Bárhogy volt is, amikor egymással szemben leültünk az ülésre, huncut mosolyt váltottunk.

Látva, hogy a két csoport létszáma fennakadást okoz, a többiek hallgatólagosan elfogadták, hogy Szonoko meg én elkülönülő kis szigetet alkotunk. Az udvariasság úgy kívánta, hogy Szonoko nagyanyja és anyja Obba úrral és a leányával szemben foglaljon helyet. A kis húg rögtön egy ablak melletti ülést választott, a közlekedőfolyosó másik oldalán, ahonnét az anyját is láthatta, és az ablakon is kinézhetett. Nővére követte, ülésük játszótér lett, Obbáék cselédje meg magára vállalta a két eleven leány felügyeletét. Szonokót és engem mindnyájuktól elválasztott egy elnyűtt ülés támlája.

A fecsegő Obba úr még a vonat indulása előtt magához ragadta a szót. Halk hangja, nőies szószátyársága csak az egyetértés kifejezését hagyta meg beszélgetőpartnereinek. Még a fiatalos szellemű nagymamának, a Kuszano család fecsegő elemének is elállt a szava. A nagymama és Szonoko anyja az „igen, igen” ismételgetésére szorítkozott, és nagyon elfoglalta őket az a feladat, hogy Obba úr monológja közben a kellő helyen nevessenek. Az Obba lány ki sem nyitotta a száját.

A vonat hamarosan elindult. Amikor elhagytuk az állomást, fény patakzott végig az ablak piszkos üvegén, lecsorgott az ütött-kopott szegélyre, amely mellett mi ültünk, Szonoko meg én, a térdünkre folyt. Hallgattunk mind a ketten, a mellettünk ülő Obba úr locsogását hallgattuk. Időnként mosoly lebegett Szonoko ajkán; jókedve fokozatosan rám is átragadt. Valahányszor összeakadt a tekintetünk, Szonoko élénk, csintalan, felhőtlen pillantással úgy tett, mintha a szomszédságunkból jövő hangot hallgatná, és elkapta a szemét.

– ...Ha meghalok, ragaszkodom hozzá, hogy a mostani ruhámba öltöztessenek fel. Polgári egyenruhában és lábszárvédőben meghalni nem is volna igazi halál, nem igaz? És azt sem engedem, hogy a leányom nadrágban járjon. Nem apai kötelességem-é, hogy ügyeljek, ha meghal, úgy legyen felöltözve, mint nőhöz illik?

– De igen, de igen.

– S ha már itt tartunk, ne mulasszák el tudatni velem, mikor akarják kimenekíteni a holmijukat a városból. Nehéz lehet a háztartás férfisegítség nélkül. Ha bármi adódik, kérem, tudassák velem.

– Milyen kedves öntől!

– Sikerült raktárt szereznünk az egyik fürdővárosban, T.-ben, oda küldjük bankunk valamennyi alkalmazottjának a holmiját. Biztosíthatom, hogy ott az önök holmija is biztonságban lesz. Bármit elküldhetnek, amit óhajtanak, a zongorát vagy bármi mást.

– Milyen kedves öntől!

– Ha már itt tartunk, szerencse, hogy az egység parancsnoka, ahol a fiuk szolgál, becsületes ember. Úgy hallottam, az én fiam parancsnoka leveszi a sápot minden élelemről, amit a látogatási napokon hoznak. Na, mit is várjunk azoktól az emberektől, akik a túlsó partról jöttek. Azt beszélik, hogy a parancsnoknak mindig hascsikarása van a látogatások után.

– Na de ilyet, na de ilyet...

Mosoly vonta szét újból Szonoko ajkát, idegesnek látszott. Végül a táskájából elővett egy könyvtári könyvet. Csalódott voltam, de úgy tettem, mintha érdekelne a könyv címe.

– Mit olvas? – kérdeztem.

Mosolyogva megmutatta a kinyitott könyv gerincét, legyezőként emelve az arca elé. Azt olvastam: *A víz szellemének meséje,* s utána, zárójelben az eredeti német cím állt: *Undine*.

Hallottuk, hogy a mögöttünk lévő ülésről valaki fölállt. Szonoko anyja volt. Azt hittem, Obba úr szóózöne elől menekül, kislányához

lépve csillapítgatta a szemben lévő ülésen ugrándozó, pajkoskodó húgocskát. De kiderült, hogy más célja is van. A lármás kislányt élénk nővérkéjével együtt mellénk ültette, és azt mondta:

– Hadd üljenek maguk mellé ezek a lármás gyerekek! Szonoko anyja szép volt, bájos. A mosoly, amely kedves beszédmódját kísérte, néha már-már megrendítő volt. Ahogy hozzánk szólt, inkább szomorú, zavart benyomást tett rám a mosolya. A két gyereket mellénk ültetve az anya visszament a helyére, Szonoko meg én újból elkaptuk egymásról a tekintetünket. Elővettem a zsebemből a noteszomat, kitéptem egy lapot, és ceruzával ráírtam:

– Az édesanyja óvatos.

– Mi ez? – kérdezte Szonoko, tartózkodó fejmozdulattal, amikor feléje nyújtottam a papírdarabot. Kisgyerekszaga volt a hajának. Amikor a papírra írt szavakat elolvasta, elpirult, még a nyaka is vörös lett, és lesütötte a szemét.

– Így van? – kérdeztem.

– Ó, én…

Tekintete megint az enyémbe akadt, megértettük egymást. Éreztem, lángol az arcom.

– Mi az, nővérkém? – Szonoko húga a papír felé nyújtotta a kezét.

Szonoko villámgyorsan eldugta a papirost. Húga elég idős volt ahhoz, hogy mozdulataink titkos jelentését megértse. Megsértődött, grimaszt vágott. Szidni kezdte a kis húgát, hevességéből is látszott, mennyire haragszik.

Ez az incidens nem lohasztotta le a kedvünket, inkább megkönnyítette a társalgást Szonoko meg énközöttem. Szonoko az iskolájáról mesélt, néhány olvasott regényről, s a bátyjáról is. Én általánosabb témák felé tereltem hamarosan a társalgást, így téve meg első lépéseimet a hódítás művészetében. Mivel bizalmasan tovább beszélgettünk, a kis testvérek elunták magukat, és csakhamar visszaültek korábbi helyükre. Szemlátomást nem voltak hatékony kémek, de anyjuk zavartan mosolyogva, újból mellénk

küldte őket.

Amikor mindannyian elhelyezkedtünk M. város szállodájában, Kuszano kaszárnyájának szomszédságában, már ideje volt lefeküdni. Obba úrnak és nekem egy szoba jutott.

Mihelyt magunkra maradtunk, Obba úrból ömleni kezdett a szó, s nem rejtette véka alá, hogy ellenzi a háború folytatását. 1945 tavaszán bárhol verődtek össze az emberek, unosuntalan háborúellenes nézeteiket hangoztatták, már elegem volt belőle. Obba úr megállás nélkül fecsegett, elviselhetetlennek éreztem dörmögését; elmesélte, hogy a nagy kerámiagyár, amelybe tőkét fektetett, már a békére készülődik; azzal az ürüggyel, hogy helyreütik a háborús károkat, háztartási használatra terveznek kerámiatárgyakat, s úgy hírlik, a Szovjetunió közvetítésével tettük meg a békeajánlatot.

Ami engem illet, egészen mással szerettem volna foglalkozni gondolatban. Végre kialudt a villany, és Obba úr arca, mely szemüveg nélkül különösen püffedtnek látszott, elmerült a sötétben. Két-három ártatlan sóhaja lassan szétterült az ágy fölött, majd mély lélegzete elárulta, hogy elaludt. A párnát borító tiszta huzat horzsolta égő arcomat, gondolataimba süppedtem.

Sötét izgatottság fenyegetett, valahányszor magamra maradtam. A bánat, amely megingatta létezésem alapjait ma reggel, amikor megpillantottam Szonokót, újból feléledt, erősebben markolt a szívembe. Azt hirdette, hogy valamennyi szó, amely a mai napon elhagyta a szájam, valamennyi mozdulatom hamis volt: mivel fölfedeztem, hogy kevésbé fáj, ha valamit teljes egészében hamisnak tartok, mint amikor annak latolgatásával gyötröm magam, mekkora része igaz vagy hamis, fokozatosan megbarátkoztam azzal a módszerrel, hogy önszántamból leplezzem le önmagam előtt hamisságomat. S még akkor is, amikor ezen töprengtem, makacsul

szorongtam az emberre mért sors miatt, pszichologizáltam, de ez sem segített rajtam, és én továbbra is az önmegfigyelés vég nélküli köreit róttam.

Mit éreznék egy másik fiú helyében? Mit éreznék, ha normális személyiség volnék? Ezek a kérdések mardostak. Meggyötörtek, s azonnal kiirtották lelkemből a boldogság csíráját, amelyről azt hittem, biztosan az enyém.

„Döntésem” végül is természetem elidegeníthetetlen rész**évé** vált, gondoltam. Már nem is döntés. Tudtam, hogy normális emberként komédiázom, de ez a tudás kikezdte eredeti szabályosságomat, s azt mondatta velem, újból és újból, hogy ez csak látszólagos normálisság. Másképp mondva olyan emberré lettem, aki, a képmutatást kivéve, semmiben nem tud hinni. De ha ez igaz, akkor talán az a maszk, hogy képmutatásnak tartom a vonzalmat, amelyet Szonoko keltett bennem, s ez a maszk arra van szánva, hogy elrejtse igazi vágyamat, azt, hogy hinni akarom, őszintén szerelmes vagyok Szonokóba. Talán olyan emberré leszek, aki képtelen erőszakot tenni a valódi természetén, s talán valóban szeretem Szonokót…

Ezek a gondolatok zsongtak a fejemben, és már elalvófélben voltam, amikor hirtelen felhangzott a mindig baljós, mégis valamiféleképpen igéző, jajongó hang az éjszakában.

– Riadó? – kérdezte azon nyomban a bankár. Meghökkentem, hogy ilyen könnyű az álma.

– Csodálkoznék – mondtam határozatlanul.

A szirénák hosszú ideig vijjogtak, elhalóan.

A látogatás kora reggel kezdődött, így már hat órakor talpon voltunk. Szonoko a mosdóban volt, amikor beléptem. Köszöntöttük egymást, majd megkérdeztem:

– Maga is hallotta éjjel a szirénákat?

– Nem – felelte nyíltan.

Amikor szobáinkba visszatértünk, amelyek közös ajtaja szélesre volt tárva, húgai csipkelődtek Szonokóval a nekem adott válasz ürügyén.

– Egyedül a nővérem nem hallotta a szirénákat! Nem mulatságos? – mondta a legkisebb.

A másik kislány megtoldta: – Én felébredtem, és hallottam, hogy horkol.

– Igaz, igaz. Én is hallottam. Olyan hangosan horkolt, hogy elnyomta a szirénákat.

– Csak a szád jár, de nem tudod bizonyítani. – Minthogy én is ott voltam, Szonoko mélyen elpirult, de merészen visszavágott: – Ha tovább hazudozol, megbánod!

Nekem csak egy húgom volt. Gyerekkorom óta mindig vidám családra vágytam, sok nővérrel. Ez a félig tréfás, zajos csetepaté a nővérek között a világi boldogság csodálatos és hiteles visszhangjaként vert a fülemben. De gyötrelmeimet is új életre támasztotta.

A reggelinél az éjszakai riadó körül forgott a társalgás, mely az első volt március óta. Mivel csak a riadót jelezték, és a légitámadás jelzése végül nem szólalt meg, mindenki megnyugodott, s azt a következtetést vonta le, hogy nem történhetett semmi komolyabb. Nekem mindegy volt. Arra gondoltam, hogy még ha leégett volna is az otthonom távollétemben, még ha anyámat, apámat, öcsémet, húgomat megölték volna is, az sem hozna ki a sodromból.

Abban az időben ez nem vallott különösebb érzéketlenségre. Azokban a napokban elszegényítette a képzelőerőt, hogy bármelyik fantasztikus esemény, korábban elképzelhetetlennek tartott dolog minden percben a lehető legtermészetesebben bekövetkezhetett. Könnyebb volt elgondolni egy egész család pusztulását, mint olyan, a távoli, lehetetlen múltba vesző dolgokat elképzelni, mint például a Ginza egyik kirakatában sorakozó külföldi italok, vagy a Ginza fölötti éjszakai égen villogó neonreklámok. Képzeletünk emiatt a

könnyebb utakat választotta. A legkisebb ellenállást követő képzeletnek nincs semmi köze a szív kegyetlennek tetsző hidegségéhez. Tunya, lagymatag lélek gyümölcse csupán.

Tragikus szerepben tetszelegtem az éjszaka, másnap reggel viszont, amikor a fogadót elhagytuk, nyomban a gondtalan lovagot játszottam, és én akartam vinni Szonoko táskáját. Előre megfontolt szándékkal, hogy feltűnést keltsek. Ha mindenáron én akarom vinni a táskáját – gondoltam –, Szonoko bizonyára tiltakozni fog, pusztán mert ezt diktálja természetes tartózkodása, de anyja és nagyanyja azt hiszik majd, hogy gyengéd szálak szövődtek közöttünk, és Szonoko tartózkodását azzal magyarázzák, hogy fél, ők mit gondolnak majd róla; így aztán Szonokónak erőt kell vennie önmagán, érzéseiről, melyek elég bensőségesek már, számot kell adnia önmagának is, így anyjának és nagyanyjának van mitől félniük.

Apró ravaszságomat siker koronázta. Szonoko az oldalamon maradt, mintha azzal, hogy rám bízta a táskáját, megtalálta volna az elfogadható mentséget. Az Obba lány egyidős volt vele, de Szonoko rá se hederített, velem beszélgetett egyfolytában. Különös érzésekkel pillantgattam Szonokóra. Szelíd volt a hangja, tiszta, nem tudom, miért szomorított el, s mintha darabokra szaggatta volna az arcunkba fúró kora tavaszi, port kavaró szél.

Vállammal méregettem táskája súlyát. Aligha igazolta a szívemben mélyen gyökeret vert érzést, amely az igazságszolgáltatás elől menekülő ember rossz lelkiismeretéhez hasonlított.

A külvárosba érve Szonoko nagyanyja panaszkodni kezdett a hosszú útra. A bankár visszafordult a pályaudvarra, ahol, ki tudja, miféle furfanggal, két – azokban az időkben ritka – kocsit bérelt, s velük tért vissza.

– Hú, de régen nem láttalak!

Megráztam Kuszano kezét, és mintha szívós homárba markoltam volna. – A kezed… Mi történt a kezeddel?

Kuszano nevetett.

– Csodálkozol, mi? Teste már fölvette az újoncokra jellemző, szánalmas, valamiképpen csüggedt tartást. Felém nyújtotta a kezét, hogy lássam. Csúnyán ki volt repedezve mindkettő, a repedésekbe, horzsolásokba, fagyás okozta sebekbe beszáradt olajjal, sárral valóban homár páncéljára hasonlított. Nedves volt, hideg.

Megijedtem a kezétől, ugyanúgy, akár a valóságtól. Keze ösztönös rettegést gyújtott bennem. Valójában attól a bennem rejtőző valamitől féltem, melyet ez a két könyörtelen kéz tárt fel, valamivel vádolt, és valami miatt elítélt. Féltem, hogy nem titkolhatok el semmit előlük, hiábavaló minden csalás. Szonoko azon nyomban új jelentéssel sugárzott fel – ő volt egyetlen pajzsom a Kuszano kezei ellen vívott harcban, törékeny lelkiismeretem egyetlen pajzsa. Okkal vagy ok nélkül – gondoltam –, így vagy úgy, *de feltétlenül* szeretned kell. Ez az érzés erkölcsi kényszerré lett nálam, a bűntudat érzésénél mélyebbre vájt a szívemben.

Kuszano, nem is gyanítva gondolataimat, ártatlanul mondta:

– Ilyen kézzel nincs szükség mosdókesztyűre a fürdésnél, anélkül is ledörzsölheted magad.

Anyja halkan felsóhajtott. Nem tudtam megszabadulni az érzéstől, hogy arcátlan, hívatlan vendég vagyok. Szonoko rám pillantott. Lehajtottam a fejem. Képtelenség volt, mégis azt súgta valami, kérjek bocsánatot tőle.

– Menjünk ki – mondta Kuszano, zavarában durván kifelé lökdösve az anyját meg a nagyanyját.

A családok letelepedtek a kiszáradt gyepen, a kietlen kaszárnyaudvaron, katonafiúkat etetve-itatva. Sajnálkozva mondom, de semmi szépet nem tudtam fölfedezni ebben a jelenetben.

Hamarosan mi is kört formáltunk, Kuszano középen ült, keresztbe

vetett lábbal. A száját teletömte nyugati édességgel, és a szemét forgatva hívta fel a figyelmemet az égre, Tokió irányában. A dimbes-dombos vidékről, ahol ültünk, tekintetem a száraz mezőkön át a medencére siklott, ahol M. város terült el. A városon túl, a két alacsony hegylánc találkozásánál a szoros fölött az eget láthattam, amely Kuszano szerint a Tokió fölötti ég. A kora tavaszi, vacogó felhők árnyékot vetettek a távoli tájra.

– Tegnap este ott vérvörös volt az ég. Szörnyű volt. Az ember eltűnődik, áll-e még a háza. Légitámadás után még soha nem vöröslött így az ég.

Mindenki hallgatott. Kuszano fontoskodva locsogni kezdett, siránkozott, hogy nem lesz egy nyugodt éjszakája sem, ha anyja meg a nagyanyja nem menekítik minél hamarabb vidékre a családot.

– Igazad van – mondta hevesen a nagyanyja. – Elmegyünk Tokióból. Megígérem. – Obijából noteszt vett elő, és egy fogpiszkálónál nem nagyobb ezüsttollal szorgalmas írásba fogott.

Hazafelé menet szomorúság telepedett a vonatra. Még Obba urat is, akivel megállapodásunk szerint az állomáson találkoztunk, mintha teljesen kicserélték volna; szavát se lehetett venni. Mintha mindenkit az az érzés ejtett volna rabul, melyet a „húsomból-véremből valók iránti szeretet”-nek hívunk közönségesen, mintha azok az érzelmek, melyeket normális körülmények között a szívünk mélyén rejtegetünk, előtörtek volna, és nyílt sebként égtek. Az emberek találkoztak a fiukkal, a fivérükkel, az unokájukkal, felmutatva nekik csupasz szívüket – más megmutatnivalójuk nem lévén –, és most rá kellett döbbenniük, hogy vérük hiábavalóan áradt a másik felé. Engem még mindig kísértett Kuszano szánalmas kezének a látomása. Majdnem besötétedett, elérkezett a villanygyújtás ideje, amikor vonatunk Tokió egyik külvárosában befutott az állomásra, ahol a magasvasútra át kellett szállnunk.

Ott szembesültünk először az elmúlt éjszaka okozta károk nyilvánvaló tényével. A vágányok fölötti átjárókon egymás hegyén-hátán hevertek a támadás áldozatai. Az embereket takarókba csavarták, csak a szemük látszott ki, vagyis a szemgolyójuk, hiszen ezek a szemek nem láttak többé, nem gondolkoztak többé. Volt egy anya is, az ölében mintha az örökkévalóságig akarta volna ringatni a gyermekét, hajszálnyit sem változtatva hintázó mozdulata ívén, előre-hátra, előre-hátra. Egy fiatal lány vesszőből font bőröndjére támaszkodva aludt, hajában megpörkölődött művirág.

Miközben elhaladtunk mellettük, nem néztek ránk, nem küldtek felénk szemrehányást. Nem vettek tudomást rólunk. Létezésünket megsemmisítette, hogy nem osztoztunk szenvedésükben; az ő szemükben árnyak voltunk csupán.

A jelenet valamit lángra lobbantott bennem. Felbátorított, megerősített a szemem előtt kitárulkozó boldogtalanság. Forradalomba torkolló izgalmat szított fel bennem. A tűzben ezek a szerencsétlenek tanúi lettek, amint emberi lényként való létezésük minden bizonyossága elpusztul. A saját szemükkel látták, amint a lángok martalékává válik minden emberi kapcsolat, szeretet és gyűlölet, ésszerűség, vagyon. S azokban a percekben nem a lángok, hanem az emberi kapcsolatok ellen kellett harcolniuk, szerelem és gyűlölet ellen, ésszerűség ellen, a vagyon ellen. Azokban a percekben, akár a süllyedő hajó legénysége, olyan helyzetben találták magukat, amelyben bárkit szabad volt megölni az életben maradásért. Egy férfi azonközben halt meg, hogy menteni próbálta a szerelmesét, s nem a lángok ölték meg, hanem a szerelmese; és gyermeke gyilkolta meg az anyát, amikor ez a megmentésére sietett. Olyan helyzettel kellett szembeszállniuk, olyan helyzet ellen kellett harcolniuk – életet életért –, amely valószínűleg a legáltalánosabb és a legelemibb, mellyel az emberiség valaha is szembesülni kényszerült.

Arcukon, látványos dráma tanúján, ott volt a kimerültség nyoma.

Az elbizakodottság forró érzése járt át. Néhány pillanatig tartott csupán, de éreztem, hogy az utolsó szálig eloszlott az emberiség lényeges szükségleteire vonatkozó minden kételyem. Mellkasomat már-már szétfeszítette a kiáltás vágya. Talán ha egy kicsit gazdagabb lettem volna önismeretben, ha egy kicsit több okosság sebzett volna meg, közelebbről is szemügyre vettem volna ezt a szükségletet, és sikerült volna megértenem önmagamnak mint emberi lénynek az igazi értelmét. Ehelyett, meglehetősen komikusan, valami szeszély forrósága életemben először Szonoko dereka köré fonta a karomat. E mozdulat és a testvéries, oltalmazó kedv, mely kiváltotta, talán megmutatta nekem, hogy az, amit szerelemnek hívnak, nekem semmit nem jelent. Az igazság váratlan megsejtése volt ez, s olyan gyorsan elfelejtődött, amilyen gyorsan támadt…

A többiek előtt mentem, Szonoko derekára csúsztatott karral; lépteinket meggyorsítottuk a gyászos átjárón. Szonoko hallgatott.

Felszálltunk a magasvasútra, fényei szokatlanul csillogtak. Szonoko engem nézett merően. Mindig fekete, szelíd szempárja mintha sürgető könyörgést küldött volna felém.

Átszálltunk, és kiderült, hogy az utasok mintegy kilencven százaléka a bombázás áldozata volt. Égés szaga terjengett a levegőben. Az utasok lármásan és kérkedve mesélték egymásnak az átélt rémségeket. Ha úgy vesszük, zendülő csőcselék volt a sok utas: sugárzó békétlenségét, túláradó, diadalmas, rettenthetetlen ingerültségét takargató csőcselék.

S. állomásra érkezve, ahol elbúcsúztam, visszaadtam Szonoko táskáját, és leszálltam. A koromsötétbe merült utcákon hazafelé tartva egy pillanatra sem felejtettem el, hogy nincs már a kezemben a táskája. Felismertem, hogy kapcsolatunkban milyen fontos szerepet játszik a táska. Apró kötelességet jelentett, márpedig nekem szükségem volt rá, hogy a kötelesség súlyát érezzem, így nem

ágaskodott túlontúl magasra a lelkiismeretem.

Otthon családom úgy fogadott, mintha semmi nem történt volna. Végül is Tokió nagy területen fekszik, és még a múlt éjjelihez hasonló légitámadás sem érinthette teljes egészében.

Néhány nap múlva látogatóba mentem Kuszanóékhoz, könyveket vittem magammal, amelyeket Szonokónak ígértem. Fölösleges volna megadnom a címüket, elég annyi, hogy olyan regények voltak, amelyeket egy húszéves fiatalember szán egy tizennyolc éves lánynak. Szokatlan öröm környékezett, amiért ennyire szokványosan viselkedem. Szonoko nem volt otthon, de már hazavárták. A nappaliban ültem le.

Várakozás közben befelhősödött a kora tavaszi ég, mintha kilúgozták volna, eleredt az eső. Szonokót szemlátomást útközben lepte meg, mert amikor belépett a sötét nappaliba, vízcseppek csillogtak itt is, ott is a haján. Vállát magasra húzva leült a sötétben, az öblös dívány túlsó felén. Újból mosoly vonta szét a száját. Karmazsinszínű kabátkát viselt, keblének kerekdedsége átderengett a félhomályon.

Milyen félénken beszélgettünk, milyen kevés szóval! Első ízben maradtunk magunkra. Nyilvánvaló lett, hogy a rövid vonatúton azért beszélgettünk elfogulatlanul, mert magunk mögött éreztük a fecsegő Obba urat meg Szonoko két húgát. Aznap nyoma se volt annak a merészségnek, amely alig néhány napja arra vitt, hogy papírdarabkára írt egysoros szerelmes levelet csenjek a kezébe.

Még megalázottabbnak éreztem magam, mint máskor. Olyan ember voltam, aki mihelyt nincs résen, nem tudja megállni, hogy komoly legyen, de előtte szégyelltem viselkedésemet. Elfelejtettem volna, mit határoztam? Elfelejtettem volna, hogy én is fülig szerelmes leszek, úgy, mint más? Bárhogy volt is, nem éreztem, hogy szerelmes volnék ebbe az üdítő lányba. Mégis jó volt vele.

Elállt a zápor, a lenyugvó nap fénye megvilágította a szobát. Megcsillant Szonoko szeme meg a szája. Szépsége elbátortalanított,

gyámoltalanságomat juttatta az eszembe. E fájó érzés még törékenyebbnek mutatta Szonokót.

– És vajon mi meddig élünk, ki tudja? – csúszott ki a számon. – Tételezzük fel, hogy ebben a pillanatban indul a légitámadás. Egy bomba valószínűleg egyenesen ránk esne.

– Nem volna csodálatos? – Szonoko komoly volt. Már nem játszott skót kockás szoknyájának a berakásával, nem hajtogatta ide-oda a szövetet, s amikor megszólalt, fölemelte az arcát, bőre gyönge pihéin megcsillant a fény. – Ó, ha egy repülőgép érkezne csendesen, ahogy itt ülünk, és ránk dobna egy bombát... Nem volna jó? – Szonoko maga se tudta, hogy szerelmet vall.

– Hm... Igen, szép volna – feleltem társalgási hangon. Szonoko nem is gyaníthatta, válaszom milyen mélyen gyökeredzett titkos vágyamban. Most visszagondolva párbeszédünk mélységesen humorosnak tetszik. Békeidőben csakis két, egymásba fülig szerelmes ember között kerekedett volna ki hasonló beszélgetés.

– Már torkig vagyok vele, hogy állandóan olyan emberekről hallok, akiket örökre elválasztott a halál – mondtam cinikusan, hogy zavaromat leplezzem. – Az olyan időkben, mint amilyeneket most élünk, vajon nem az elválás a normális, s a találkozás a csoda?... S ha belegondolunk, hogy nekünk megadatott a találkozás, és beszélgethetünk egymással, mint például most is, hát kétségtelen, hogy ez csoda.

– Igen, én is... – Szonoko tétovázó hangon szólalt meg. Majd komolyan, de barátságosan, nyugodtan folytatta. – De alighogy összetalálkoztunk, máris el kell válnunk. Nagyanyámnak sürgős az elutazás. Ahogy hazaérkeztünk a minap, táviratozott a nagynénémnek, N. tartományba, N. faluba, s arra kérte, keressen nekünk egy házat. Ma reggel a nagynénám felhívta telefonon, és közölte, hogy minden fáradozása dacára lehetetlen volt házat találnia. Így meghívott minket, lakjunk nála. Boldog lenne, mondta, ha hozzá költöznénk, mert elevenséget vinnénk a házba. Nagyanyám

azonnal elfogadta a meghívást, és megígérte, hogy két-három nap múlva érkezünk.

Nem tudtam közömbös hangon válaszolni. Magam is meglepődtem, milyen éles fájdalom hasított a szívembe. Jól éreztem magam Szonokéval, s azzal áltattam magam, azt hittem, hogy együtt fogjuk tölteni minden napunkat, és minden változatlan marad. Őszintén szólva duplán áltattam magam: a szavak, melyekkel kihirdette elválásunk ítéletét, kinyilatkoztatták mostani találkozásunk értelmetlenségét, és fölfedték, hogy pillanatnyi érzésem múló boldogság csupán; ugyanakkor szétzúzták gyermeteg ábrándjaimat, melyek elhitették velem, hogy ez a boldogság örökké fog tartani, felnyitották a szemem, hogy egy fiú meg egy lány között a kapcsolat soha nem lehet változatlan.

Fájdalmas ébredés volt. Miért olyan rossz minden? A gyermekkorom óta számtalanszor föltett kérdések tolultak a nyelvemre. Miért nehezedik ránk a mindent lerombolás, a mindent megváltoztatás feladata, miért bízunk a múlékonyra mindent? Ezt a kellemetlen feladatot hívja életnek a világ? Vagy én volnék az egyetlen, akinek ez feladata? Kétségtelenül én voltam az egyetlen, aki ezt a feladatot súlyos teherként hordozta.

Végül megszólaltam:

– Így hát elutazik… De persze, ha maga maradna is, nekem hamarosan akkor is el kellene mennem…

– Hová?

– Megint gyárba küldenek minket dolgozni, vagy a hónap elején, vagy áprilisban.

– De a gyár… a gyár veszélyes, a légitámadásokkal… meg minden.

– Igen, veszélyes – feleltem kétségbeesetten.

Elbúcsúztam, amilyen gyorsan csak tudtam.

A következő nap könnyű volt a szívem arra a gondolatra, hogy

máris felszabadultam a kötelezettség alól, nem kell szeretnem Szonokót. Vidám voltam, torkom szakadtából énekeltem, az utálatos törvénykönyvet a sarokba vágtam.

Ez a különös, derűlátó hangulat egész nap eltartott. Este úgy aludtam el, mint egy kisgyermek. A szirénák hangja riasztott fel, az éjszaka közepén vijjogtak fel mindenfelől. Az egész háznép zsörtölődve ment az óvóhelyre, – de egyetlenegy repülőgép sem tűnt fel, és a riadót hamarosan lefújták. Az óvóhelyen elszunyókáltam, így én kerültem elő utoljára, acélsisakom meg a csajkám a vállamon himbálózott.

1945 tele igen hosszúra nyúlt. Jóllehet a tavasz, lopva, leopárd módjára beosont már, acélketrecként zárta körül a tél, sötét makacssággal torlaszolta el az útját. Jég villogott a csillagok fényében.

Az egyik örökzöld fa lombján át éles szemem több csillagot fedezett fel, melyeket mintha forróság maszatolt volna szét. A metsző éjszakai levegő elvegyült lélegzetemmel. Hirtelen rám tört a gondolat, hogy szerelmes vagyok Szonokóba, s egy fityinget se érne az olyan világ, amelyben Szonoko meg én nem élnénk. Valami azt suttogta a lelkem mélyén, jobban tenném, ha elfeledném ezt az érzést. És rögtön, mintha csak az árnyékban húzódott volna meg, újból elárasztott a létezésem alapjait aláaknázó bánat, mint azon a napon, amikor megpillantottam Szonokót, amint lefelé lépkedett az állomás peronjára vezető lépcsőn.

Elviselhetetlen volt a fájdalom. Toporzékoltam.

De azért kitartottam még egy napig.

Aztán nem bírtam tovább, és elmentem hozzájuk. A csomagoló munkások a kapuban serénykedtek. A kavicson kötöztek össze szalmakötelekkel egy gyékényekbe takart hosszúkás alakú ládát. A látvány nyugtalansággal töltött el.

A nagyanya jött elém a bejárathoz. Háta mögött már becsomagolt tárgyak halmozódtak fel, arra várva, hogy kivigyék őket. Az

előszobában szalmahulladék mindenütt. Észrevévé a nagyanya egy kissé zavart arckifejezését, elhatároztam, rögtön távozom, anélkül, hogy Szonokót látnám.

– Volna szíves ezeket a könyveket átadni Szonoko kisasszonynak? – Mint egy könyvesbolti kifutófiú, néhány könyvet nyújtottam a nagyanya felé.

– Nagyon köszönök mindent, amit értünk tett – mondta a nagyanya, s nem moccant, hogy hívja Szonokót. – Úgy döntöttünk, holnap este N. faluba utazunk. Minden simán elrendeződött, így a tervezettnél hamarabb indulhatunk. T. úr kibérelte a házat, az alkalmazottainak lesz a szállása. Milyen szomorú, hogy el kell búcsúznunk! A gyerekek mind nagyon boldogok, hogy megismerhették magát, így arra kérem, látogasson meg minket N.-ben. Mihelyt berendezkedtünk, írunk magának, ez biztos, és jöjjön, látogasson meg minket.

Örömmel hallgattam a nagyanya világos és nyájas meghívását. De, akárcsak tökéletes műfogsorában a fogak, szavai is tökéletesen, élettelen anyagként sorjáztak.

– Remélem, mindannyian jól vannak – csak ennyit tudtam kipréselni magamból. Nem bírtam kiejteni Szonoko nevét.

Ekkor, mintha csak tétovázásom hívta volna elő, Szonoko bukkant fel az előszobában, a lépcső aljában. Nagy kalapdobozt cipelt az egyik kezében, a másikban könyveket. A feje fölötti ablakon beáradó fényben lángolt a haja. Engem megpillantva felkiáltott, a nagyanyja összerezzent.

– Várjon egy percet!

Kopogó léptekkel felfutott a lépcsőn. El voltam ragadtatva a nagyanya elképedését látva, ebből értettem meg, mennyire szerethet Szonoko. Az idős hölgy bocsánatot kért a házban uralkodó összevisszaságért, s amiért nincs olyan szobája, ahová bevezethetne. Aztán serénykedve eltűnt a belső szobákban.

Szonoko kisvártatva futva visszajött. Égett az arca. Szótlanul

felhúzta a cipőjét, mialatt én kővé meredten várakoztam az előtér egyik szegletében. Majd fölegyenesedett, és bejelentette, elkísér az állomásig. Meghatott a magas, parancsoló hangból áradó erő. Tovább fürkésztem az arcát, egyensapkámat gyerekesen forgattam közben a kezemben, de lelkem mélyén úgy éreztem, hirtelen mozdulatlanná dermedt minden. Együtt mentünk ki a házból, és a kavicsos sétányon szótlanul lépkedtünk a kert kapujáig.

Szonoko megtorpant, újrakötözte a cipője fűzőjét. Hosszú ideig bíbelődött vele, így én továbbsétáltam a kapuig, és az utcán nézelődve vártam be. Fogalmam se volt róla, hogy az ő akaratát követve mentem egy kicsit előre, Szonoko egy tizennyolc éves lány elbűvölő praktikájával élt, hogy célját elérje.

Majd mögöttem termett, keze megrántotta egyenruhám ujját. Úgy megrémisztett, mint amikor autó lök fel egy gondolataiba süppedt, sétálgató járókelőt.

– Kérem… ez…

Külföldi formájú boríték sarkát éreztem a tenyeremben. Olyan gyorsan csuktam rá a kezem, hogy majdnem összepréseltem, mintha madárfiókát fojtogatnék. Valahogy nem tudtam hinni az érzékeimnek, miközben a borítékot ott éreztem a kezemben. Mégis ott volt, a kezemben szorongattam a kislányos borítékot; úgy pislogtam rá, mintha olyasvalami volna, amit senkinek nem szabad látni.

– Ne most… otthon olvassa el! – suttogta Szonoko fulladozva, mintha csiklandoznák.

– Hová küldjem a választ? – kérdeztem.

– Leírtam… benne van… az n.-i cím. Oda írjon!

Mulatságos, de az elválás hirtelen gyönyörűséggé változott. Annak a pillanatnak az örömére hasonlított, mint amikor a bújócskában a hunyó hangosan számol, és mindenki fut, amerre lát. Páratlan képességem volt rá, hogy bármiből gyönyört csiholjak. E perverz adottságnak köszönhetően gyávaságom gyakran, még saját

szememben is, bátorságnak tűnt fel.

Az állomáson a jegyellenőrzőnél elváltunk, kezet se fogva egymással.

Örömmámorban úsztam, életem első szerelmes levelét tartottam a kezemben. Nem tudtam kivárni, amíg hazaérek, a magasvasút kocsijában bontottam fel, nem törődtem vele, ki látja. A levél tartalma szanaszét hullott. Több árnykép volt benne, és egy köteg színes külföldi képeslap, a missziós iskolák tanulói örülnek az ilyesminek. Közöttük kék, dupla levélpapír, egy Walt Disney-rajzfilm reprodukciójával, Piroskával meg a farkassal díszítve. A rajz alatt a takaros írásjegyek igyekezetről árulkodtak.

„Igazán hálás vagyok, amiért oly jó volt, és kölcsönadta nekem a könyveket Hála magának, mély érdeklődéssel elolvastam valamennyit. Teljes szívemből imádkozom, hogy ne érje baj a légitámadások alatt. Amint megérkeztem, újból írok. A címem itt alul található. A mellékelt dolgok csekélységek, de kérem, fogadja őket hálám jeléül…”

Ez aztán szerelmes levél a javából! Kipukkasztotta örömmámorom buborékját. Halálsápadt lettem, nevetés tört rám. Ki válaszolna egy ilyen levélre? Olyan ostobaságról tanúskodna, mintha egy nyomtatott köszönőlevélre válaszolnék.

De már az elején ott motoszkált bennem a válaszküldés vágya, s most, a hazaérkezésig rendelkezésemre álló harminc vagy negyven percben ez a vágy fokozatosan az addig soha nem ismert „örömmámor” oltalmára sietett. A családjában kapott nevelés, gondoltam, aligha tette jártassá szerelmes levelek írogatásában. Hiszen természetes, hogy mindenféle kétség, habozás, félelem bénítsa meg a kezét, amikor első levelét írja egy fiúnak. Mert minden mozdulat, amelyet ma délután tett, igazabb történetet tárt fel, mint ennek az üres levélnek bármelyik szava.

Hazaérkezve harag lobbant fel bennem, de más volt az oka. A Törvénytár ellen acsarogtam új fent, és megint szobám falához vágtam. Milyen semmirekellő vagy! – gondoltam szemrehányóan. Amikor szemtől szemben állsz egy tizennyolc éves lánnyal, mohón lesed, mikor esik beléd. Miért nem te támadsz? Tudom, amiatt a gyanús, nyugtalanító érzés miatt, mely ki tudja, honnét ered. De ha így van, miért látogattad meg újból? Emlékezz! – tizennégy éves lehettél, és ugyanolyan fiú voltál, mint a többi. Még tizenhat éves korodban sem különböztél nagyon tőlük. Most, hogy húszéves vagy, mi a helyzet? Egyik barátod azt mondta, tizenkilenc évesen meghalsz, de jóslata nem vált valóra, s a harcmezőn te magad is felhagytál halálvágyaddal. S most, hogy húszéves vagy, nem tudod, mitévő légy, mert kamaszszerelmet érzel egy tizennyolc éves lány iránt, aki az égvilágon nem ismer semmit? Fuj, micsoda pompás fejlődés! Húszéves korodban azt tervezgeted, hogy életedben először, szerelmes leveleket fogsz írogatni – nem tévesztetted el véletlenül a korodat? Hiszen még soha életedben nem csókoltál meg lányt! Milyen szánalmas csodabogár vagy!

Majd egy másik, titkos és makacs hang csúfolt ki. Ez a hang már-már lázas becsületességgel volt átitatva, soha nem tapasztalt, emberi érzéssel. Gyors iramban bombázott kérdéseivel: Szerelem az, amit érzel? Ha igen, nagyszerű. De kívánod-e a nőket? Nem önmagadat áltatod-e, amikor azt mondod, nem éreztél iránta még soha „érzéki vágyat”? Nem azt próbálod-e leplezni, önmagad előtt is, hogy valójában soha, egyetlen nő iránt sem éreztél „érzéki vágyat”? Mi jogon használod az „érzéki” szót? Kívántál-e valaha is meztelen nőt látni? Magad elé képzelted-e, akár egyszer is, Szonokót meztelenül? Te, az analógiák felállításának különleges rögeszméivel, biztosan kitaláltad már azt a magától értetődő tényt, hogy egy korodbeli fiú nem tud anélkül ránézni egy lányra, hogy ne képzelné el meztelenül.

Kérdezd meg önmagadtól, becsületesen, miért juttatom mindezt az eszedbe. Aztán folytasd, térj vissza az analógiáidhoz – egyetlen icipici részletet kell megváltoztatnod annak megértésére, mit érez a többi fiú. Múlt este is, vajon nem engedtél-e kis szokásodnak elalvás előtt? Nevezd imádságfélének, ha úgy tetszik. Mondd, hogy pogány szertartás, amelynek mindenki áldoz – rendben van.

A pótlék nem visszatetsző, mihelyt rászoktunk, s észrevesszük, hogy rögtön ható altató. De emlékezz, nem Szonoko képe merült fel benned tegnap este. Akárhogy is, fantaziálásod különös volt és természetellenes, még engem is meglepett, aki pedig hozzászoktam, hogy figyellek.

Napközben jársz-kelsz az utcán, s a matrózokon meg a katonákon kívül senkire nincs szemed. Ezek a fiatalemberek vannak az ínyedre – fiatalságuk tetszik neked, napbarnítottak, ajkuk ártatlan, szikrája sincs bennük az értelemnek. Akárhányszor megpillantod egyiküket, mértéket veszel róluk a szemeddel. Szemlátomást valami szabóféleségnek készülsz, mihelyt elvégezted a jogi kart, ugye? Előszeretettel nézegeted az egyszerű, húsz év körüli fiatalemberek hajlékony testét, az oroszlánkölyöktesteket, ugye? Hány fiatalemberről nem vetted le tegnap gondolatban a ruhát? Képzeleted ahhoz a zsákhoz hasonlít, amelybe a magmintákat szedik. Ide gyűjtöd a nap folyamán látott fiatalemberek meztelen testét, majd odahaza, az ágyban gyűjteményedből kiválasztod pogány szertartásodhoz a rituális áldozatot, azok között válogatva, akik megragadták különös képzeletedet. S ami ezután következik, visszataszító.

Furcsa, hatszögletű oszlophoz vezeted áldozatodat, kötelet rejtegetsz a hátad mögött. Majd meztelen testét a kötéllel az oszlophoz kötözöd, a feje fölött kinyújtod a karját. Megköveteled, hogy hevesen ellenálljon, és hangosan jajongjon. Az áldozatnak aprólékosan lefested, milyen halállal fog kimúlni, s ezenközben furcsa, ártatlan mosoly játszadozik az ajkadon. Élesre fent kést

húzol elő a zsebedből, szorosan áldozatod elé állsz, és megfeszült melle bőrét a kés hegyével csiklandozod, könnyedén, mintha simogatnád. Ő kétségbeesetten felkiált, vonaglik, hogy a kés hegyét elkerülje; zihál, liheg rémületében, remeg a lába, hallhatóan összekoccan a térde. A kés lassan az oldalába hatol. (Ezt a gyalázatot követed el.) Az áldozat megfeszíti a testét, szívet tépően felsikolt elhagyatottságában, izmai rángatóznak a seb körül. A kés mélyen belefúródik a reszkető húsba, akadálytalanul, mintha kard csúszna a hüvelyébe. Vérforrás tör elő, elárasztja sima combját.

A gyönyör, amit e pillanatban érzel, hiteles emberi érzés. Ezt azért mondom, mert pontosan ebben a pillanatban birtokolod a rögeszméddé vált normálisságot. Bármi lett légyen is képzeleted formája, szexuálisan fizikai lényed mélyéig fel vagy ajzva, s az efféle izgatottság teljesen normális, szemernyit sem különbözik a többi férfiétól. Az elemi, titokzatos izgalomba belereszket a lelked. Mellkasodban újjászületik a vadember mély öröme. Csillog a szemed, egész testedben parázslik a vér, túlárad benned a vad törzsek bálványozta élet megnyilvánulása. Még az ejakuláció után is lázas, vad ujjongás tölt el, nem vagy a szomorúság prédája, mint azután, hogy nővel ölelkezik a férfiember. Szikrát vetsz züllött magányosságodban. Egy darabig hatalmas, öreg folyam emlékezetén ringatózol. Szexuális tevékenységedet és gyönyöreidet, talán valami véletlen folytán, vad őseid életerejéből fakadó, mély megindultság emléke keríti hatalmába. De téged nagyon is leköt, hogy úgy tégy, mintha megfigyelő volnál, ugye? Nem tudom megérteni, hogy te, aki olykor képes vagy átélni az emberi létezés legmélyebb gyönyörét, miért tartod fontosnak, hogy badarságokat hordj össze szerelemről meg lélekről.

Mondok neked valamit – mi a véleményed ötletemről? Mi volna, ha nagy művedet, egy különös doktori disszertációt mutatnád be Szonoko jelenlétében? A magvas gondolatokban bővelkedő disszertáció címe: „Funkcionális kapcsolatok egy felserdült ifjú

törzsének görbületei és vére patakzása között”. Röviden, az ábrándjaidul kiválasztott törzs sima, hajlékony, feszes, s mindenekfelett fiatal, amelyen a vér a legkörmönfontabb görbületeket rajzolja ki a kés okozta sebből ömölve. Vagy nem így van? Nem azt a törzset választod-e majd, amely az ömlő vér legszebb, legtermészetesebb rajzolatait mutatja föl, rajzolatokat, melyek olyanok, mint a síkságon kanyargó patakéi, vagy mint egy vén fa keresztmetszetének erezete? Tagadod?...

Nem tagadhattam le.

S mégis, önelemző képességem úgy volt megszerkesztve, hogy szembeszegült minden meghatározásnak, akárcsak azok a karikák, melyek egy papírdarab puszta megcsavarásából keletkeznek, s két végüket egymáshoz ragasztják. Amiről azt hittük, belül van, kívül volt, és ami látszólag kívül van, az van belül. Az eljövendő években önelemzésem lassabban jutott túl a karika peremén, de húszéves koromban vakon keringett érzelmeim pályáján, izgalom korbácsolta, melyet a háború katasztrofális végső szakasza keltett, forradalmainak sebessége elég volt, hogy szinte teljesen megfosszon egyensúlyérzetemtől. Nem volt idő az okok és a következmények figyelmes tanulmányozására, az ellentmondások és az összefüggések megkülönböztetésére. Az ellentmondások összevissza tovább keringtek a pályán, olyan sebesen csúsztak egymásba, hogy szem nem foghatta fel.

Közel egy óráig tanakodtam, s egyetlen gondolat maradt a fejemben: hogyan szerkesszek ügyes választ Szonoko levelére.

Virágba borultak a cseresznyefák. De mintha senkinek nem lett volna ideje a virágokban gyönyörködni; iskolám diákjai voltak valószínűleg Tokió egyedüli lakói, akik megnézték a cseresznyevirágzást. Az egyetemről hazafelé menet, akár egyedül, akár két-három barátom társaságában, gyakran bolyongtam az S. tó

körüli cseresznyefák alatt.

Abban az évben pompáztak a virágok. Nem voltak ott a piros-fehér csíkos függönyök, melyeket, a szokásnak engedelmeskedve, a virágzó fák közé függesztettek, hogy végül azt gondolhatta volna az ember, a cseresznyevirágzás részei; nem voltak teázóbódék, sem körülöttük a nyüzsgés, sem a virágnézők vasárnapi tömege, nem árultak léggömböt, forgót; háborítatlanul virágzó cseresznyefák voltak csak ott, az örökzöldek között, s az embernek az az érzése támadt, hogy a virágok meztelen testét látja. A természet kimeríthetetlen bőkezűsége és pazarló szertelensége soha nem jelent meg ilyen fantasztikus szépségében, mint azon a tavaszon. Nyomasztó gyanúm támadt, hogy a természet vissza akarja hódítani magának a világot. A tavasz ragyogásában kétségtelenül volt valami szokatlan. A repce virágának sárgája, a zsenge fű zöldje, a cseresznyefák üde, fekete törzse, az ágakat meghajlító súlyos virágok sátra eleven színeket sugárzott, de rosszindulat sejlett fel mögöttük. Tűzként lángoltak a színek.

Egy nap néhány barátommal a cseresznyefasorok közötti pázsiton és a tó partján sétáltunk, valami képtelen jogi elméleten vitatkozva. Ebben az időben nagyra becsültem Y. professzor iróniáját, mely a nemzetközi jogról tartott előadásain nyilvánult meg. A légitámadások kellős közepén a professzor felvilágosultan tovább fejtegette szemlátomást se vége se hossza elmélkedését a Népszövetségről. Úgy éreztem, a madzsongról vagy a sakkról beszél. Béke! béke! – Nem tudtam elhinni, hogy a távolban örökösen zengő harangszó nem a fülem csengése.

– Nem a feltétel nélküli ingatlanigényekről van szó? – kockáztatta meg A. a vitában. Ennek a falusias diáknak tagbaszakadt külseje, pirospozsgás arca dacára súlyos tüdőfertőzése volt, s ez mentette meg a behívástól.

– Hagyjuk abba ezt az őrült beszélgetést! – vágott közbe B. Sápadt volt, s elég volt egy pillantást vetni rá, hogy lássa az ember,

tuberkulózisa van.

– Ellenséges gépek a levegőben, jog a földön, hm – gúnyosan fölnevettem. – Így érted azt, hogy dicsőség a mennyben, és békesség a földön?

Én voltam az egyetlen, akinek nem volt komoly tüdőfertőzése. Én rossz szívemre hivatkoztam. Azokban az időkben vagy kitüntetéssel kellett rendelkezni, vagy betegséggel.

Megtorpantunk, valaki járkált a közelünkben, a füvön, a cseresznyefák alatt. A járkáló is megállt közeledtünkre. Fiatalember volt, piszkos munkaruhában, facipőben. Hogy fiatal, azt rövidre nyírt hajának színéből lehetett kitalálni, mely az ellenzős sapka alól kandikált elő; fakó arcszíne, gyér szőrzete, olajfoltos keze és lába, mocskos nyaka nyomorult fáradtságra utalt, mely nem illett a korához.

A fiatalember háta mögött, kissé oldalt, egy leány állt, földre szegezett pillantással, mintha duzzogna. Praktikus frizurája volt, haját hevenyészve hátrasimította, s az akkor divatos khakiszínű blúzt viselte. A pár külsejében egyetlen, csodálatosan üdének és újnak tetsző dolog volt, a leány bő munkanadrágja.

Könnyű volt kitalálni, hogy mozgósított munkások, ugyanabból a gyárból, s egy napra ellógtak a műhelyből, hogy megcsodálják a cseresznyevirágzást. Meghallva minket valószínűleg megriadtak, hogy esetleg csendőrök vagyunk.

Rosszindulatú pillantást vetettek ránk, amint odébbálltak. A mi beszélgetőkedvünk meg elszállt.

Mielőtt elhervadt volna a cseresznyefa virága, az Igazságügyi Minisztérium újból felfüggesztette a jogi kar előadásait, minket meg egyetemi hallgatóként mozgósított; egy hadihajó-építő gyárba küldtek bennünket, néhány kilométerre S. öböltől. Anyám, nagyanyám, az öcsém meg a húgom innen nem messze, anyai

nagyapám házában találtak menedékre. Fiatal háziszolgánk, egy középiskolás, aki apró termete dacára komolyság dolgában túltett kortársain, tokiói házunkban maradt, és gondját viselte az apámnak. A rizstelen napokon szójaszemeket tört össze a mozsárban, és kását főzött apámnak meg magának, amely hányadékhoz hasonlított. Pácban eltett, kicsiny zöldségkészletünket titokban dézsmálta, amikor apám nem volt odahaza.

A hadihajó-építő gyárban nem volt szigorú az élet. Fél napot a könyvtárban dolgoztam, a többi időt fiatal tajvani munkásokkal töltöttem, nagy alagutat ástunk, a félkész gépek menekítésére. Ezek a tizenkét-tizenhárom éves apró démonok voltak egyedüli társaim. Nyelvleckéket adtak nekem, én meg cserébe tündérmesékkel szórakoztattam őket. Mélységesen hitték, hogy tajvani isteneik megoltalmazzák őket a légitámadások alatt, és egy szép nap épségben hazavezérlik valamennyiüket. Étvágyuk már-már erkölcstelen méreteket öltött. Egyikük különösen agyafúrt volt, és a konyha őrének szeme láttára csente el a rizst meg a zöldséget; a rizst megfőzték, gazdagon adagolva hozzá a gépolajat. Én nem vettem részt a lakomán, mely fogaskerékszagot árasztott.

Augusztusban levelezésem Szonokóval különös fordulatot vett. Leveleimben határtalan merészséget mutattam. Egyik reggel, amikor a riadó végét jelző szirénázás után gyárbéli íróasztalom elé ültem, Szonoko levelét pillantottam meg, reám várt. Kezem reszketett olvasása közben, s testem mintha megrészegült volna. Levelében volt egy sor, amelyet félhangosan újból és újból elismételtem:

„…Nagyon hiányzik…”

Hogy nem volt jelen, felbátorított. A távolság lehetővé tette, hogy kikövetelje „normálisságomat”. Hogy úgy mondjam, elfogadtam a „normálisságot” mint holmi ideiglenes hivatalnokot testem

hivatalában. Akitől idő és tér választ el, az elvonttá válik. Talán ezért olvadt most bennem össze egyetlen, tagolatlan tömeggé a Szonoko iránt érzett vak odaadásom, meg soha nem tágító természetellenes érzéki vágyam, és lecövekelt, mozdulatlanná dermesztett, mintha olyan ember volnék, aki nincs ellentmondásban önmagával, miközben pillanat torlódott pillanatra.

Szabad voltam. Mindennapjaim élete kimondhatatlan boldogsággal töltődött fel. Azt rebesgették, hogy az ellenség hamarosan partra száll S. öbölben, s a területet, ahol a hajógyár emelkedik, megsemmisíti. Újból, a korábbinál mélyebben, belevetettem magam a halálvágyba. A halálban fedeztem fel igazi „életcélomat”.

Április közepén egy szombati napon megkaptam a régóta ígérgetett első kimenőt. Úgy terveztem, tokiói házunkba megyek először, és könyvtáramból magamhoz veszek néhány könyvet, hogy legyen olvasnivalóm a hajógyárban; utána rögtön nagyapámhoz akartam utazni, az elővárosba, ahol az anyám élt akkoriban a család többi tagjával. De útközben, amikor a vonat elindult, majd újból megállt, a légitámadások jelzésének engedelmeskedve, borzongás jött rám. Szédülés környékezett, forró bágyadtság lepett el. Mivel gyakran megtapasztalhattam, rögtön felismertem a torokgyulladás tüneteit. Tokiói házunkba érkezvén megkértem a fiatal háziszolgadiákot, hogy terítse le a takarókat, és azonnal lefeküdtem.

Élénk női hang szárnyalt fel a földszintről, lázas homlokomat hasogatta. Hallottam, valaki fölfelé tart a lépcsőn, könnyed léptekkel közeledik a folyosón. Szemem résén át megpillantottam egy nagy mintás kimonó alját.

– Mit jelentsen ez? Micsoda lusta alak!

– Ó – mondtam –, szervusz, Csako.

– Mi ütött beléd, hogy csak egy szervuszt mondasz, amikor pedig

öt éve nem láttuk egymást?

Távoli rokonok leánya volt. Csiekónak hívták, ez a név torzult Csakóvá. Öt évvel volt idősebb nálam. Utoljára az esküvőjén találkoztunk. De tavaly a fronton elesett a férje, és az emberek fecsegni kezdtek, hogy Csako furcsamód majd kicsattan a vidámságtól. Most én is tanúja lehettem, hogy igaz a szóbeszéd, és elevensége láttán nem tudtam részvétet nyilvánítani. Megütődve hallgattam, arra gondolva, jobban tenné, ha nem tűzné a hajába a gyász jelét, az óriási fehér művirágot.

– Ta-csant keresem, vele akarok megbeszélni valamit – mondta, becézve apámat, akit Tacuónak hívtak. – Azért jöttem, hogy a holmink megmentéséről beszéljek vele. Mert a minap papa és Ta-csan összefutottak valahol, és Ta-csan azt mondta, tud egy biztos helyet, oda küldhetjük a holminkat.

– Az öreg azt mondta, ma este egy kicsit később jön haza. De nem számít! – Bíborvörösre festett ajkára tévedt a tekintetem, még betegebbnek éreztem magam, és elhallgattam. Talán a láz tette, de ez a bíborszín mintha a szemembe vájt volna, a fejembe nyilallt. – Túl sokat kensz magadra! Hogy tudsz ennyi festéket magadra kenni, nem félsz, hogy az utcán megjegyzéseket tesznek rád az emberek?

– Ni csak, hogy kinyílt a csipád, már észreveszed a festéket a nőkön? Ahogy itt fekszel, csecsszopónak nézne az ember, akit most választottak el az anyjától.

– Mit kötekedsz? Menj innen!

Egyre közelebb jött, ráérősen. Nem akartam, hogy hálóingben lásson, ezért az államig húztam fel a takarót. Hirtelen kinyújtotta a kezét, és tenyerét a homlokomra szorította. Jéghideg kezének érintésére mintha tőrszúrás érte volna a bőrömet, valahogy mégis jólesett.

– Lázas vagy. Megmérted a lázad?

– 39,4.

– Jégtömlő kellene neked.

– Nincs jég.

– Majd én utánanézek.

Csieko vidáman kiugrándozott a szobából. Kimonójának ujjai egymáshoz csapódtak. Lement a földszintre. Kisvártatva visszajött, és nyugodtan leült.

– Elküldtem jégért a szolgát.

– Köszönöm.

A mennyezetet bámultam. Csieko elvette az ágyam mellől a könyvet, a hűvös selyemujj végigsúrolta az arcomat.

Vágytam ezekre a hűvös ujjakra. Már-már megkértem Csiekót, hogy helyezze a homlokomra, de mégse szóltam. Alkonyi szürkület borult a szobára.

– Milyen lassú ez a fiú! – mondta Csieko.

A lázas beteg halálos pontossággal érzékeli az idő múlását, s én tudtam, korai még Csieko türelmetlensége a fiú lassúsága miatt. Néhány perc múlva újrakezdte:

– Milyen lassú! Hol késik?

– *Nem* lassú, hidd el! – kiáltottam idegesen.

– Ó, szegénykém, milyen zaklatott vagy! Kérlek, hunyd le a szemed. Ne bámulj ilyen rémes arccal a mennyezetre!

Lehunytam a szemem, és szemhéjam forrósága mély fájdalomba csapott át. Valami a homlokomhoz ért, ugyanakkor gyönge leheletet éreztem a bőrömön. Elfordítottam a fejem, és felsóhajtottam, magam se tudtam, miért. Ebben a pillanatban lázas lélegzetem összekeveredett az övével. Valami nehéz és zsíros tapadt a számra. Fogaink zajosan verődtek egymáshoz. Féltem kinyitni a szemem, féltem nézni. Csieko határozott mozdulattal két hideg kezébe fogta az arcomat.

Aztán Csieko visszahúzódott, s én felemelkedtem az ágyon. A félhomályban sokáig, fenyegetően bámultunk egymásra. Nyílt titok volt, hogy Csieko nővérei könnyűvérűek. Most én is láthattam, neki se folyik víz az ereiben. Mégis, a benne lángoló szenvedély és a

betegségem okozta láz megmagyarázhatatlan és különös rokonságban volt egymással. Felültem a fekhelyemen, és azt mondtam:

– Még!

Így folytattuk véget nem érő csókolózásunkat mindaddig, míg a szolga haza nem érkezett. Csieko azt hajtogatta:

– Csak csókot, semmi mást…

Nem tudtam, csókolózás közben tapasztaltam-e érzéki vágyat. Lehet, hogy igen, hiszen az első tapasztalat valamiképpen a szexuális érzésre hasonlít már önmagában is, fölösleges volna épp itt különbséget tenni. E pillanat megittasult érzelmeiben hiábavalóan törekedtem volna arra, hogy megragadjam a csók szokásos szexuális elemét. Az a fontos, hogy olyan ember lettem, „aki ismeri a csókot”. És csókolózás közben egyfolytában Szonokóra gondoltam, akár az a fiú, aki elé finom ételt tálalnak valahol, neki meg az jár a fejében, hogyan oszthatná meg a kis húgával. Attól fogva másról se ábrándoztam, mint hogy megcsókoljam Szonokót. Az első és a legsúlyosabb hiba itt csúszott számításaimba.

Mindenesetre, minél többet gondoltam Szonokóra, annál rútabbnak láttam első tapasztalatomat. Amikor Csieko másnap telefonált, hazudtam, azt mondtam neki, hogy haladéktalanul vissza kell térnem a hajógyárba. A megbeszélt találkára se mentem el. Homokba dugtam a fejem a valóság elől, s elhitettem magammal, hogy azért éreztem természetellenes hidegséget Csiekóval szemben, mert semmi gyönyörűségem nem telt a csókokban; meggyőztem magam, hogy csakis azért látom csúnyának Csiekót, mert Szonokóba vagyok szerelmes. Ekkor történt meg először, hogy Szonoko iránt érzett szerelmemre hivatkozva igazoltam valódi érzelmeimet.

Szonokóval mi is fényképet cseréltünk, mint annyi fiú meg lány, amikor először szerelmes. Szonoko megírta, hogy fényképemet egy medalionban hordja a mellén. De az ő nekem küldött fényképe olyan nagy volt, hogy épp csak belefért volna egy aktatáskába. Mivel

nem tarthattam a zsebemben, egy négyszögletes kelmébe hajtogattam. Attól félve, hogy a gyár fényképestül porig ég, Szonoko fényképét mindig magammal vittem, valahányszor hazautaztam.

Egy este a vonaton ültem, a hajógyárba visszatérőben, amikor váratlanul fölvijjogtak a szirénák, és koromsötét borult ránk. Néhány perc múlva felhangzott a jel: fedezékbe! Vaktában tapogatóztam a csomagtartóban, de a nagy csomagot ellopták, s eltűnt a négyszögletes kelme is Szonoko fényképével. Babonás lévén attól a pillanattól fogva nem hagyott nyugton a gondolat, hogy minél hamarabb találkoznom kell Szonokóval.

Május 24-ének éjjelén olyan gyilkos volt a légitámadás, mint március 9-én éjfélkor, s ez gyors döntésre buzdított. Talán Szonokóhoz fűződő barátságom igényelte a feltornyosuló, baljós helyzetek kilélegezte miazmás levegőt; ez a barátság talán olyan kémiai elegy volt, mely csakis a kénsav közvetítésével jöhetett létre.

Leszálltunk a vonatról, és a síkságot szegélyező alacsony dombok vonala mentén ásott üregekben találtunk menedéket. Láttuk, amint Tokió fölött fölparázslik az ég. Időnként valami robbant, fénycsóvát hasítva az égen, és a felhők között ekkor kísértetiesen, mint délidőben, feltündökölt az ég kékje. A kék ég egy keskeny szelete felvillant egy pillanatra az éjszaka sötétjében.

A haszontalan fénykévék valóságos jelzőtűzként hívogatták az ellenséges repülőgépeket. Rákúsztak az ellenséges gép csillogó szárnyára, a két fénynyaláb egy pillanatra keresztezte egymást, majd udvariasan intettek a repülőnek, s a fénysugarak egymásnak adogatták, mind közelebb sodorva Tokióhoz. A légvédelmi tűz gyér volt ezekben a napokban. A B 29-esek kényelmesen elérték a Tokió fölötti eget.

Onnan, ahol megbújtunk, bajosan lehetett megkülönböztetni a barátot az ellenségtől a Tokió fölött zajló légi ütközetben. Mégis, hurrá kiáltás szakadt fel a nézőseregből, valahányszor a háttér bíbor vásznán megjelent egy-egy eltalált repülőgép zuhanó árnya.

Különösen a fiatal munkások ujjongtak. A taps meg a hurrázás visszhangot vert az itt-ott tátongó alagutak torkában, akárcsak valami színházteremben. Ebből a távolságból nézve az előadást, nem volt lényeges, hogy a lelőtt repülőgép a miénk-e, vagy az ellenségé. Ilyen a háború természete…

Nem utaztam tovább a hajógyárba, hanem mihelyt felkelt a nap, hazamentem. Az egyik elpusztított külvárosi vasútvonal felét gyalogszerrel tettem meg, a még füstölgő talpfákon lépegetve, s a hidak keskeny, félig elszenesedett átjáróin keltem át. A ház felé közeledve láttam, hogy negyedünkben minden a tűz martaléka lett, kivéve a tőszomszédságunkat, s a mi házunk is ép. Anyám, az öcsém meg a húgom történetesen otthon töltötték az éjszakát, és a bombázás dacára meglepően vidámak voltak. Jó sorsukat ünnepelték, a tartalékból elővarázsolt babkocsonyával.

Még aznap, valamivel később, tizenhat éves pajkos kishúgom beóvakodott a szobámba, és megkérdezte:

– Bátyám fülig szerelmes valakibe, igaz?

– Ki mondta ezt neked?

– Tudom, amit tudok.

– Na és, baj az, ha szerelmes az ember?

– Dehogyis… Mikor házasodsz meg?

Szavai hideg zuhanyként értek. Úgy éreztem, mint az igazságszolgáltatás elől megszökött bujdosó, ha összetalálkozik valakivel, aki nem tudván bűnösségéről, elkövetett bűnéről kezd beszélni.

– Hogy mikor házasodom meg? Eszem ágában sincs megházasodni!

– De ez gonoszság! Bele vagy bolondulva valakibe, és nincs szándékodban feleségül venni? Ez undorító! Tényleg gonoszak a férfiak!

– Ha nem tűnsz el, hozzád vágom a tintásüveget!

De miután kiment, szavai továbbra is ott zakatoltak a fejemben.

Okoskodni kezdtem: való igaz, a világon létezik a házasság – s a gyermekek is léteznek. Csodálkoztam, miért feledkeztem meg erről, vagy miért tettem úgy, mintha megfeledkeznék. Áltattam magam, azt gondolva, hogy a házasság létezésünk gyéren csordogáló boldogsága akkor, amikor a háború egyre közelebb hozza a végső katasztrófát. A házasság igazából súlyos boldogság volna a számomra. Olyan súlyos, hogy – lássuk csak! – nos, minden hajam szála égnek mered tőle…

Ezek a gondolatok arra az eltévelyedett döntésre sarkalltak, hogy minél hamarabb elmenjek meglátogatni Szonokót. Lehetséges, hogy szerelem volt ez az érzés? Nem ahhoz a különös és szenvedélyes kíváncsisághoz hasonlított-e inkább, amellyel az ember ország-világ elé tárja a benne lakozó félelmet, mintha játszani akarna a tűzzel?

Számtalan meghívást kaptam, hogy látogassam meg Szonokóékat. S nemcsak Szonoko hívott, hanem az anyja és a nagyanyja is. Mivel nem akartam a nagynénjénél megszállni, levélben kértem Szonokót, hogy foglaljon szállodai szobát. Szonoko a falu valamennyi szállodájában érdeklődött, de hiába. Vagy valamelyik kormányhivatal kirendeltségei működtek bennük, vagy olyan külföldiek őrzésére szolgáltak, akiknek a hazája megadta magát az ellenségnek.

Szálloda… Különszoba… kulcs… behúzott függöny… szelíd ellenkezés… kölcsönös egyetértés a csatározásra… Biztos, hogy akkor, abban a pillanatban meg tudnám tenni. A „normálisság” biztos föllángolna bennem, isteni kinyilatkoztatás gyanánt. Biztosan más emberként születnék újjá, teljes emberként, levetném balsorsomat, melyet egy gonosz szellem szabott ki rám. E pillanatban képes volnék, tétovázás nélkül, minden erőmből megölelni Szonokót, és képes volnék őszintén szeretni. Eloszlana minden félelem, minden kétség, s én így szólhatnék hozzá:

„Szeretlek, teljes szívemből!” Onnantól fogva a légitámadások alatt is nyugodtan járkálhatnék az utcákon, teli torokból kiáltozva: „Ő az én szerelmesem!”

A romantikus egyéniség hajlamos rá, hogy az értelmet ravaszul megvesse, s ez gyakran az álmodozásnak nevezett erkölcstelen tettre ragadtatja. A hiedelmeimmel ellentétben az álmodozás nem értelmi folyamat, sokkal inkább menekülés az értelem elől…

De a szállodáról szövögetett ábrándjaim már eleve arra voltak ítélve, hogy ne váljanak valóra. Amikor Szonoko egyetlen szállodában sem talált számomra szobát, többször írt és unszolt, lakjam náluk. Végül beleegyeztem, s rögtön elöntött a megkönnyebbülés, de inkább elcsigázottságra hasonlított. Hiába igyekeztem meggyőzni magam, hogy csalódott beletörődés az, amit érzek, alig palástolhattam fellélegzésemet.

Június 2-án utaztam N. faluba. Abban az időben laza volt a fegyelem a hajógyárban, bármilyen átlátszó ürüggyel kimenőt lehetett szerezni.

A vonat piszkos volt és üres. Eltűnődtem, hogy egyetlen, boldog esetet leszámítva, miért olyan elkeserítő valamennyi vonaton tett utazásom emléke a háború alatti időkből. Miközben N. falu felé zakatolt a vonat, minden döccenésre meggyötört a gyermeteg és fellengzős rögeszme: elszántam magam, addig nem utazom vissza, míg meg nem csókoltam Szonokót Elhatározásom azonban meglehetősen különbözött annak az embernek a büszkeségétől, aki félénkségét leküzdve valósítja meg a vágyát: engem olyan érzések kerülgettek, mintha lopni indultam volna. Nyúlszívű bűnözőtanoncnak éreztem magam, akit a bandafőnök kényszerít rá, hogy tolvaj legyen. Lelkemet meggyötörte a boldogság, hogy szeretnek. Meglehet, parancsolóbb boldogtalanságra áhítoztam.

Szonoko bemutatott a nagynénjének. Igyekeztem, hogy jó

benyomást keltsek. Mintha mindenki azt kérdezgette volna hangtalanul: „Hogy szerethetett bele Szonoko ebbe az alakba? Micsoda sápadt könyvmoly! Mit szerethet rajta Szonoko?”

Dicséretes igyekezetemben, hogy mindenki előtt jó színben tűnjek fel, nem vonultam félre Szonokóval, mint akkor, amikor együtt utaztunk a vonaton. Húgainak segítettem megírni az angolleckét, és odaadóan hallgattam a nagymama visszaemlékezését a Berlinben töltött időkről, valamikor az ősmúltban. Különös, hogy ezekben a pillanatokban közelebb éreztem magamhoz Szonokót. Nagyanyja vagy anyja jelenlétében vakmerő pillantásokat vetettünk egymásra. Étkezések közben az asztal alatt össze-összeért a lábunk. Lassacskán Szonoko is belement a játékba. Egyszer, amikor a nagymama históriáin unatkoztam éppen, Szonoko az egyik ablaknak támaszkodva, amelyen túl a zöld leveleket láttam az esős évszak felhős ege alatt, s a nagymama mögött, úgy, hogy csak én vehettem észre, fölemelte a mellén függő medaliont, és a szemem előtt hintáztatta.

Milyen hófehér volt a keble ruhája kivágásának félholdjában! Megrendítően fehér! Amikor mosolygott, az ablaknak támaszkodva, megértettem a célzást a „huncut vér”-re, amely Júlia arcába szökkent. Van egy olyan szemérmetlenség, amely csak a szűzhöz illik, más, mint az érett asszonyoké, és könnyű szellőként megittasítja azt, aki látja. Van benne valami közönséges, de kedvesség is, s ez arra hasonlít, mint amikor például az embernek kedve támad megcsiklandozni egy kisbabát.

Az ilyen pillanatokban lelkem készen állt, hogy megrészegedjen a váratlan boldogságtól. Hosszú időn át nem közeledtem a boldogságnak nevezett tiltott gyümölcshöz, de ezekben a pillanatokban mélabús állhatatossággal meg-megkísér tett. Úgy éreztem, Szonoko szakadék, amely fölött üggyel-bajjal egyensúlyozok.

Így telt-múlt az idő, s már csak két napom volt a hajógyárba való visszautazásig. Még nem teljesítettem a csók magamra vállalt kötelezettségét.

A felföld az esős évszak páráiba burkolózott. Kölcsön kerékpárral igyekeztem a postára, feladni egy levelet. Szonoko egy minisztérium irodájában dolgozott, így elejét vehette, hogy önkéntes munkásként elküldjék valahová messze, de megígérte, hogy a postán találkozunk, engedélyez egy kis munkakerülést magának. Útközben elhagyatott telek mellett hajtottam el; árván terült el a rozsdás vaskerítés mögött, melyről füstölögve csorgott az eső. Egy német fiú kerékpározott el mellettem, szőke haja és fehér keze nedvesen fénylett.

Néhány percig várakoztam a régimódi, öreg postahivatalban, s ezalatt kivilágosodott az ég. Az eső elállt. Időlegesen csendesedett le; nem szakadtak föl a felhők, és platinaszínű volt a fény.

Szonoko az üvegajtókon túl támasztotta le a kerékpárját. Szaporán lélegzett, pihegve emelkedett és süllyedt a melle, de pirospozsgás arca mosolygott. „Most vagy soha!” – suttogta valami a szívem mélyén, és felajzott vadászkutyának éreztem magam, a zsákmány üldözése előtt. Mintha valami erkölcsi kötelezettség ösztökélt volna, amelyet démon szabott ki rám. Felpattantam a kerékpárra, és Szonoko mellett végigkarikáztam a főutcán.

Úgy szorongtam, mint egy újonc. Ott áll néhány fa – mondogattam magamban. Árnyékuk éppen megfelelő. Mintegy ötven lépés. Még húsz lépés, és megszólalok, hogy a feszültséget megtörjem. S a hátralevő harminc lépés alatt elégséges lesz életben tartani a banális társalgást. Az ötvenedik lépésnél letámasztjuk a kerékpárokat, megállunk majd, hogy elgyönyörködjünk a hegyek látványában. Akkor a vállára teszem a kezem. Azt is mondhatom, halkan: „Gyakran álmodtam arról, hogy itt vagyunk, mint most.” Akkor ő néhány ártatlan mondattal válaszolni fog, én megszorítom a

vállát, és magam felé fordítom. Utána pontosan azt a technikát kell alkalmaznom, mint a minap, Csiekóval…

Megesküdtem, hűen fogom eljátszani a szerepem. Mindennek semmi köze nem volt szerelemhez vagy vágyhoz…

Szonoko a karjaimban volt. Szaporán lélegzett, tűzpiros volt az arca, behunyta a szemét. Ajka szép volt, akár egy gyermeké. De semmi vágyat nem támasztott bennem. Mégis, egyfolytában reméltem, hogy egyik pillanatról a másikra történik bennem valami – amikor megcsókolom, biztosan akkor fogom fölfedezni „normálisságomat”, valódi szerelmemet.

A gépezet beindult. Semmi nem állíthatta meg.

Szájára tapasztottam a szájam. Eltelt egy másodperc. Semmi gyönyör. Két másodperc. Megint semmi. Három másodperc… Megértettem mindent. Eltávolodtam Szonokótól, és egy pillanatig szomorúan néztem. Ha ekkor a szemembe mélyeszti a tekintetét, biztosan feltámadt volna benne a gyanú iránta érzett szerelmem megfoghatatlan természetét illetően. Bármilyen volt is e szerelem, senki nem tudta volna határozottan állítani, emberileg lehetséges-e ilyen érzés. De Szonokót letaglózta a bátortalanság, az ártatlan öröm, lesütötte a szemét, mint egy baba.

Szótlanul karon fogtam Szonokót, mintha lábadozna, s elindultunk a kerékpárokhoz.

El kell menekülnöm, hajtogattam magamban. Egy pillanatot sem szabad elvesztegetnem, el kell menekülnöm. S hogy ne támasszak gyanút gyászos arckifejezésemmel, a szokásosnál is nagyobb vidámságot színleltem. Apró ravaszságom még nehezebb helyzetbe sodort: vacsora közben boldog arcom olyan jól összevágott Szonoko komolyságával és révedezésével, hogy bárki levonhatta a megfelelő következtetést.

Szonoko még fiatalabb és üdébb volt, mint máskor. Arcában és

alakjában mindig volt valami mesekönyveket idéző. Most tündérmesék szerelembe esett hősnőjére emlékeztetett a viselkedése meg az arca. Szűzi, ártatlan szívét látva, elém terítve, ráébredtem, hogy egyáltalán nincs jogom a karjaim között tartani egy ilyen szép lelket, s bár erőnek erejével tovább próbáltam tettetni a vidámságot, lanyhult a társalgásom. Ezt észrevéve Szonoko anyja nyugtalanságát fejezte ki az egészségem miatt. Szonoko, talán elhamarkodottan, arra a következtetésre jutott, hogy pontosan tudja, mit gondolok, s hogy megnyugtasson, meglengette felém a medaliont, mintha azt jelezné: „Ne aggódjék!” Válaszképp akarva-akaratlanul rámosolyogtam.

Az asztalnál ülő felnőttek félig elképedve, félig bosszankodva nézték, ahogy merészen egymásra mosolygunk. Rádöbbentem, hogy az arcok mögött elképzelések kavarognak, Szonokéval közös jövőnket festik, és megint rám tört a rettegés.

Másnap visszamentünk a telekhez. Bokornyi vadvirág ötlött a szemembe, amelyet távozásunk közben tapostunk le, sárga kamillát, tegnapunk emlékét. Ma száraz volt a fű.

Iszonyú a megszokás. Megismételtem a csókot, amelyet annyira megbántam. De ez olyan csók volt, mint amilyent a kis húgunknak adunk. S épp emiatt még több volt benne a halhatatlanság zamatából.

– Jó volna tudni, mikor látom újra – mondta Szonoko.

– Ha az amerikaiak nem a hajógyár közelében hajtják végre a partraszállást – feleltem –, akkor körülbelül egy hónap múlva megint kapok eltávozást. Azt reméltem – nem, nem is puszta reménység volt, hanem babonás bizonyosság –, hogy ez alatt az egy hónap alatt az amerikaiak biztosan partra szállnak az öbölben, s ezután mint egyetemista haderőt csatába küldenek minket, hogy elhulljunk mind egy szálig, vagy pedig egy soha senki által el nem

képzelt, szörnyű bomba fog végezni velem, valahol, ahol menedéket találtam… Lehet, hogy a nemsokára ledobott atombomba megsejtése volt ez?

Továbbmentünk, egy napfürdette lejtőig. Két fehér nyírfa – két szerető nővér – vetett rá árnyékot. Szonoko, aki lesütött szemmel sétált, megtörte a csendet:

– A következő találkozásunkra milyen ajándékot hoz majd nekem?

– Ajándék gyanánt mit is hozhatnék mást mostanában – válaszoltam elkeseredetten, úgy téve, mintha nem érteném, mire céloz –, mint egy repülőgépproncsot vagy egy sáros ásót.

– Nem olyasmire gondoltam, aminek formája volna.

– Hm, lássuk, mi lehet az? – Minél jobban színleltem, hogy fogalmam sincs róla, mire gondol, annál inkább úgy éreztem, sarokba szorítottak. – Igazi talány, nem? A vonaton majd lesz időm meglelni a nyitját.

– Igen, kérem. – Hangja színében különösen keveredett méltóság és önuralom. – Kérem, ígérje meg, hogy elhozza nekem ezt az ajándékot. Szonoko megnyomta az „ígérje meg” szavakat, s én mit tehettem mást, merő önvédelemből nagy vidáman tovább blöfföltem.

– Jó – mondtam atyáskodóan. – Kulcsoljuk össze az ujjainkat!

Összekulcsoltuk az ujjainkat, mint a gyerekek, ígéretük megpecsételésére. A mozdulat fölöttébb ártatlannak tetszett, de engem a gyermekkoromból jól ismert félelem szállt meg. Eszembe jutott, hogy a gyerekek azt mondták, lerohad annak az ujja, aki megszegi az összekulcsolt ujjakkal tett ígéretet. És nyomosabb oka is volt a félelmemnek: nem mondta ki ugyan, de világos volt, hogy az ajándék, amelyről Szonoko beszélt, a leánykérés. Rémületem annak a gyereknek a rémületéhez hasonlított, aki fél nekivágni a sötét folyosónak, ott érzi maga körül ólálkodni az éjszakát.

Aznap este, lefekvéskor Szonoko a szobáin ajtajához jött, s félig a függöny mögé rejtőzve duzzogva könyörgött, maradjak még egy napig. Megdöbbenve fürkésztem az arcát. Minden, oly pontosnak hitt számításom kudarcot vallott, amint rájöttem a kezdet kezdetén elkövetett hibára; következésképpen fogalmam se volt róla, hogyan elemezzem az érzelmeimet, amelyeket Szonoko láttán éreztem.

– Igazán el kell utaznia?

– Igen, muszáj.

Már-már boldog voltam, amikor így feleltem. Egyelőre lagymatagon, de újból működésbe lendült bennem a megtévesztés gépezete. Boldogságérzetem valójában felindultság volt, amelyet akkor érez az ember, ha nagy veszély hárult el a feje fölött, de én ezt az érzést a Szonokóval szembeni felsőbbrendűségemmel magyaráztam, azzal a bizonyossággal, hogy hatalmamban áll meggyötörni.

Utolsó reménysugaram most már az önáltatás volt. Aki súlyosan megsebesül, nem igényli, hogy az életét megmentő kötszerek patyolattiszták legyenek. Vérzésemet az önáltatás pólyáival állítottam el, mellyel meghitt viszonyban voltam, s más se járt a fejemben, mint hogy hanyatt-homlok kórházba rohanjak. A hadihajógyárat, ahol hanyagság uralkodott, eltökélten úgy festettem le Szonokónak, mint a legszigorúbb kaszárnyát, hangsúlyozva, hogy minden bizonnyal katonai börtönbe kerülök, ha másnap nem térek vissza…

Felvirradt az elutazásom reggele, és azon kaptam magam, hogy nem bírom levenni Szonokóról a szemem – mint az az utazó, aki utoljára gyönyörködik el a tájban, melyet nem lát többé. Felocsúdtam, hogy mindennek vége, miközben a körülöttem sürgő-forgó emberek azt hitték, most kezdődik minden, de én is megpróbáltam áltatni magam, és lubickoltam a nyájas figyelmességben, mellyel körülvett a család.

Szonoko nyugodtsága azonban feszélyezett. Segített összecsomagolni a táskámat, átkutatva a szobát, nem felejtettem-e ott valamit. Néhány perc múlva megállt az ablak előtt, és merően kifelé nézett, moccanatlanul. Most sem volt semmi különös látnivaló odakinn, csupán a felhős ég, s az üde, zöld levelek. Mókus láthatatlan ugrándozásától hintázott egy fa ága. Amint elnéztem Szonoko hátát, a testtartásából kitaláltam, hogy békésen, gyermekként valamire vár. Tervszerű eljárásaimból kiindulva nem áltathattam magam azzal, hogy kimehetek egy szobából anélkül, hogy becsuknám a szekrények ajtaját. Szonoko mögé léptem, és gyöngéden átöleltem.

– Ugye, okvetlenül visszajön?

Könnyed volt a hangja, határtalan bizalom csengett benne. Azt lehetett volna mondani, hogy nem is bennem bízik, hanem valami mélyebben, valamiben, ami túl van énrajtam. Nem remegett a válla. Blúzának csipkéje büszkén emelkedett és süllyedt.

– Hm… ha életben maradok, talán.

Undorodtam magamtól, amikor meghallottam a hangom. Értelmemből kiindulva jobban szerettem volna azt mondani: „Természetesen visszajövök! Semmi nem gátolja meg, hogy hozzád jöjjek. Ez nem kétséges. Hiszen te vagy az a lány, akit feleségül veszek!”

Értelmem és érzelmeim között minden alkalommal felágaskodott ez a különös ellentmondás. Tudtam, ha lagymatagnak mutatkozom, s olyasmit dünnyögök, hogy „hm, talán”, ez nem egy legyőzhető jellemhiba következménye, hanem valami olyasminek a végeredménye, ami megvolt bennem, jóval azelőtt, hogy bármit is kezdeményeztem volna. Egyszóval tudtam, s ehhez nem fért kétség, hogy nem az én hibám.

De éppen emiatt szokásommá vált, hogy természetemnek ahhoz a feléhez forduljak, amelynek már-már komikusan pontos és ésszerű buzdításaiért én vagyok felelős. A gyermekkoromból való

önfegyelmezés módszerének megfelelően, egyfolytában azt mondogattam, többet ér meghalni, mint lagymatag embernek lenni, férfiatlannak, olyan valakinek, aki nem tudja világosan megkülönböztetni, mi van az ínyére, és mit gyűlöl, olyan lény, aki csak azt kéri, hogy szeressék, de nem tudja, hogyan kell szeretni. Ez a buzdítás természetesen jellemem azon felére hatott, amelyért felelős vagyok, de ami a másik felét illeti, azt, amiért nem terhel felelősség, ott már csírájában elfojtódott a kívánság. Jelen esetben például Sámson ereje sem lett volna elég, hogy férfias és egyértelmű viselkedést öltsek magamra Szonoko előtt.

Szonoko egy lagymatag lényt látott most maga előtt, s az, ami valódi természetemnek tetszett, csömörrel töltött el, létezésem elértéktelenedett, rongyokká foszlott szét az önbizalmam. Kételkedni kezdtem az akaratomban, egyszersmind a jellememben, s az akaratomról nem hihettem mást, mint hogy hamisítvány. Másrészt az akaratot oly erősen hangsúlyozó gondolkodásmód önmagában túlzás volt, már-már a fantazmagóriát súrolta. Még a normális ember sem tudja pusztán az akaratával kormányozni a viselkedését. Amilyen normális én voltam, biztos akadt volna ok, hogy kételkedjem, vajon Szonoko meg én tökéletesen összeillünk-e, házaséletünkben képesek leszünk-e a boldogságra, s ez az ok igazolta volna, hogy ez a normális én így válaszoljon: „Hm, talán igen. De én tudatosan rászoktam, hogy még a nyilvánvaló színlelés elől is behunyjam a szemem, mintha egyetlenegy alkalmat se akarnék elszalasztani önmagam kínzására… Elcsépelt fogás ez, s olyan emberek élnek vele gyakran, akik megfosztván a menekülés egyéb módjaitól, biztonságos kikötőbe rejtőznek, ahol tragikus szereplőként tekinthetnek önmagukra…

– Ne kínozza magát! – mondta csöndesen. Szonoko. – Nem fogják megölni. Még csak a haja szála se görbül meg. Minden este az Úrjézushoz imádkozom magáért, és az én imám mindig meghallgatásra talál.

– Maga nagyon vallásos, ugye? Valószínűleg ezért van béke a lelkében. S ez elég, hogy megijesszen.

– Miért? – kérdezte Szonoko, rám emelve komoly, fekete pillantását.

Megfogott a tekintete, és ártatlan kérdése, sem az egyikben, sem a másikban nyoma se volt a kételynek, mint ahogy a harmatcseppben sincs, és zavarba jöttem. Egészen addig hevesen vágytam felrázni ezt a lányt, aki aludni látszott lelki békéjében, addig rázni, míg fel nem riad. De szemének pillantásától bennem ébredt fel valami, ami lelkem mélyén szunnyadt…

Szonoko húgainak indulniuk kellett az iskolába, s bejöttek elbúcsúzni. A kisebbik végigsimított a tenyeremen, istenhozzádot mondva, majd futva távozott, aranyozott csatos, élénkpiros uzsonnásdobozával. A fákon át ekkor csillant fel a nap, s én láttam, amint a kislány a feje fölött lóbálja az uzsonnásdobozt.

A nagyanya és az anya is elkísért, így közömbösen és ártatlanul búcsúztam el Szonokótól az állomáson. Tréfálkoztunk, játszottuk a közönyöst. Csakhamar befutott a vonat, s én helyet foglaltam az ablak mellett. Egyetlen dolog járt a fejemben: imádkoztam, hogy a vonat minél hamarabb elinduljon…

Tiszta hang szólított a nevemen, váratlan irányból. Szonoko hangja volt, ez kétségtelen, de mivel hozzászoktam, összerezzentem, mert üde, távoli kiáltásként csapódott a fülembe. Rádöbbenve, hogy ez Szonoko hangja, mintha reggeli napfény patakzott volna végig a szívemen. A hang irányába néztem. Szonoko átcsúszott a hordároknak fenntartott kapun, és a peront szegélyező fekete fakorlátba kapaszkodott. A blúzát díszítő csipkefelhő előbuggyant pöttyös bolerójából, lebegett a szélben. Élénk, tágra nyitott szeme merően nézett rám. Megrándult a vonat. Szonoko telt ajkai mintha szóra nyíltak volna, s így tűnt el a szemem elől.

Szonoko! Szonoko! Ezt a nevet mondogattam magamban, akárhányszor megzökkent a vonat. Kimondhatatlanul titokzatosan csengett. Szonoko! Szonoko! Valahányszor megismételtem, egyre nehezebb lett a szívem, neve minden lüktetésére metsző, kimerítő kín hasított belém, egyre mélyebben. Fájdalmam kristálytiszta volt, de páratlan és érthetetlen. A szokványos emberi érzelmek kitaposta ösvényektől oly távol esett, hogy bajosan tudtam felismerni benne a fájdalmat. Ha megkísérlem leírni, annyit mondhatok csupán, hogy annak az embernek a fájdalmához volt mérhető, aki tűző napsütésben várja a déli ágyúlövést, és amikor csendben elmúlik a dörej pillanata, valahol a kék égen próbálja föllelni a várakozás ürességét. Marcangoló türelmetlenséggel várja a hőn vágyott valamit, ami késlekedik; szörnyű kétség martaléka, hogy soha nem is következik be az, amire vár. A világon ő az egyetlen, aki tudja, hogy a déli ágyú nem szólalt meg délben.

– Mindennek vége, mindennek vége! – dünnyögtem. Bánatom a nyúlszívű diákéhoz hasonlított, aki megbukott a vizsgán: hibáztam! Hibáztam! Egyszerűen azért, mert nem oldottam meg azt a bizonyos x-et, minden hamis. Ha az elején megoldottam volna, minden másképp történik. Bárcsak a következtetéshez folyamodtam volna, mint mindenki más, hogy megoldjam az élet matematikáját. Félig értelmesnek lenni, ez volt a legrosszabb, ami csak megtörténhetett velem. Egyedül én voltam alárendelve a rávezető módszernek, s ezért buktam meg.

Lelkem háborgása leolvasható volt az arcomon, s a velem szemben ülő két nő gyanakodva kezdett méregetni. Egyikük a Vöröskereszt ápolónője volt, sötétkék egyenruhában, másikuk, egy szegény parasztasszony, talán az anyja. Tolakodó pillantásaikat észrevéve az ápolónő arcába néztem, s egy kövér, cseresznyepiros arcú lányt láttam. Elkaptam reám szegezett tekintetét; hogy zavarát leplezze, kérincsélni kezdte az anyját.

– Éhes vagyok!

– Még nagyon korán van.
– De én éhes vagyok, ha mondom.
– Ne követelőzz!

De végül az anya beletörődött, és elővette az elemózsiás dobozt. A benne lévő étel még gyatrább volt, mint az, amit a hajógyárban ettünk. Főtt rizs volt, sok tarógyökérrel, és két főtt retekszelet, de a lány mohón nekilátott.

Nem tudom, miért, de az evés szokása még soha nem tetszett ennyire nevetségesnek, és megdörzsöltem a szemem. Kisvártatva rájöttem, hogy azért vélekedem így, mert minden életkedvem elhagyott.

Amikor aznap este megérkeztem városszéli házunkba, életemben először komolyan fontolgattam az öngyilkosság gondolatát. De némi tépelődés után rájöttem, milyen lapos ez az ötlet, mennyire nevetséges. Természettől fogva idegenkedtem a vereségtől. A tetejébe, gondoltam, semmi szükség rá, hogy én magam tegyem meg ezt a döntő lépést, amikor az élet a legkülönfélébb halálnemekben bővelkedik körülöttem – meghalhatok a légitámadás alatt, meghalhatok a munkahelyemen, meghalhatok katonai szolgálat közben, meghalhatok a harcmezőn, meghalhatok autóbaleset következtében, meghalhatok betegségben – a nevem már biztosan ott szerepel valamelyik listán: a halálraítélt nem követ el öngyilkosságot. Nem – bárhonnét vizsgáltam is a kérdést, az évad nem kedvezett az öngyilkosságnak. Megvárom inkább, amíg valami nagy kegyesen végez velem. S ez, valljuk be, felér azzal, mintha azt mondanám: megvárom, amíg valami nagy kegyesen életben tart.

Két napra rá, hogy visszatértem a hajógyárba, szenvedélyes hangú levelet kaptam Szonokótól. Bizonyos volt, hogy őszintén szerelmes. Féltékeny voltam. Tűrhetetlen féltékenység volt ez, ahhoz hasonlítható, amilyent a tenyésztett gyöngy érez a valódi gyöngy

láttán. Volt-e rajtam kívül a nagyvilágban olyan férfi, aki féltékeny a nőre, aki szereti, s pontosan a szerelme miatt?...

Szonoko azt írta, hogy miután elváltunk a pályaudvaron, fogta a kerékpárját, és dolgozni ment. De olyan szórakozott volt, hogy a munkatársai megkérdezték, nem beteg-e. Többször tévedett az iratok osztályozása közben. Aztán hazament ebédelni, de étkezés után, munkába menet egy kis kitérőt tett az üres telek felé, ahol megállt. Körülnézett, és látta azt a helyet, ahol a letaposott sárga kamillák bokra épp olyan volt, mint ahogy mi otthagytuk. Aztán, mivel felszállt a köd, megpillantotta a vulkán ragyogó fényben tündöklő, égett sárga lankáit, mintha frissen mosták volna a hegyet. Látta a hegy torkából fölszálló sötét köd nyomait, és a két szerető nővért, a két fehér nyírfát, mintha távoli balsejtelemtől zizegtek volna a leveleik...

Én meg, ugyanebben az időben, a vonaton ültem, és azon törtem a fejem, hogyan szökhetnék meg e szerelem elől, amelyet én magam plántáltam Szonokóba!... Néha, egy-egy pillanatra, megnyugvást éreztem, kifogást találtam a viselkedésemre, önigazolást, s ez bármilyen szánalmas volt is, közel esett az igazsághoz. Azt a kifogást hoztam fel, hogy azért kell menekülnöm előle, mert szeretem.

Tovább írogattam Szonokónak, rendszeresen, s miközben gondom volt rá, hogy semmi olyat ne mondjak, ami a dolgok elébe menne, olyan hangot ütöttem meg, mely nem vallott elhidegülésre. Nem egészen egy hónap múlva Szonoko azt írta, hogy mindannyian meglátogatják Kuszanót a Tokió mellett állomásozó ezrednél, ahová áthelyezték. Gyengeségem sarkallt, hogy velük menjek. Különös – noha szilárdan eltökéltem, hogy kerülöm, ellenállhatatlanul vonzott az új találkozás lehetősége.

Amikor találkoztunk, észrevettem, hogy én teljesen megváltoztam, miközben Szonoko pontosan ugyanaz maradt. Most már lehetetlen volt tréfálkoznom. Szonoko, Kuszano, de még az anya és a nagyanya is fölfigyeltek a bennem végbement változásra, de szándékaim

őszinteségének tulajdonították. A látogatás alatt Kuszano a következő szavakat intézte hozzám, amelyektől, noha a tőle megszokott kedvességgel mondta, balsejtelem tört rám, és belereszkettem.

– Néhány nap múlva küldök neked egy fontos levelet. Legyen rá gondod, jó?

Egy hét múlva hazamentem a családomhoz, és ott találtam Kuszano levelét. A reá oly jellemző kézírással írta, éretlenségében is barátsága őszinteségéről árulkodott:

„…Az egész család feje fő miattad és Szonoko miatt. Engem neveztek ki az ügy teljhatalmú miniszterévé. Rövid leszek. Csak azt szeretném tudni, te mit érzel. Szonoko és mindenki természetesen számít rád. Az anyám, úgy veszem észre, már azt fontolgatja, mikor kerülhet sor az eljegyzésre. Mindez talán korai még, de úgy vélem, jobb a dolgok elébe menni, és már most kitűzni az eljegyzés napját. De részünkről ezek csak találgatások. Ezért szeretném tudni, hogyan érzel. Mihelyt hallottunk felőled, a család majd elrendez mindent, beleértve az egyezkedést a családoddal. De nem akarlak arra kényszeríteni, hogy olyan lépést tegyél, amelyre nem készültél fel. Csak annyit mondj nekem, mit érzel valójában, s nem zaklatlak többé. Még ha nemleges lesz is a válaszod, soha nem vetem a szemedre, nem fogok haragudni rád, és a barátságunk se fogja megsínyleni. Ha igent mondasz, természetesen el leszek ragadtatva, de ha nemet, akkor sem sértődöm meg. Semmi mást nem akarok, csak őszinte, szabad akaratodból adott válaszodat. Őszintén remélem, hogy a kényszer vagy az elkötelezettség érzése nélkül válaszolsz majd. Válaszodat várom, jó barátod…”

Le voltam sújtva. Körülnéztem, mintha valaki figyelt volna, miközben a levelet olvastam.

Soha nem álmodtam, hogy ez megtörténhet. Nem vettem számításba, hogy Szonoko és családja másképp vélekedhet a háborúról, mint én. Egyetemi hallgató voltam, még nem töltöttem

be a huszonegyedik életévemet, s egy repülőgépgyárban dolgoztam; a tetejébe, háborúk közepette cseperedtem fel, nagy fontosságot tulajdonítottam a háború romantikájának. Az igazság meg az, hogy még a jelenlegi háború szörnyű csapásai idején is az emberek között zajló ügyek mágneses mutatója ugyanabba az irányba mutatott, mint máskor. S egészen mostanáig azt hittem én is, hogy szerelmes vagyok. Akkor miért nem tudtam megérteni, hogy a mindennapok dolgai és az élet felelőssége tovább él, a háborúban is?

Újraolvasva Kuszano levelét, különös, halvány mosoly játszadozott az ajkamon, s végül közönséges felsőbbrendűségi érzés támadt bennem. Hódító vagyok, gondoltam. Nincs joga lebecsülni a boldogságot annak, aki soha nem is ismerte. De én olyan képét nyújtom a boldogságnak, amelynek semmi híját nem láthatja senki, így aztán ugyanolyan jogom van megvetni, mint bárki másnak.

S habár szívem szorongással és kifejezhetetlen bánattal telítődött, szemérmetlen, gúnyos mosoly lebegett az arcomon. Arra gondoltam, nincs semmi más dolgom, mint hogy elhárítsak az utamból egy kis akadályt. Csak annyit kell kimondanom, hogy ostobaság volt az eltelt néhány hónap, elhatároznom, hogy soha, még a legelején se voltam szerelmes a Szonoko nevű lányba, nem, az biztos, hogy ebbe a csitribe nem; kimondanom, hogy felszínes szenvedély (te hazug!) sarkallt, és hitegettem Szonokót. S ekkor már minden okom megvan rá, hogy visszautasítsam a házasságot. Az a kis csók bizonyára nem kötelez semmire!...

Felajzott a végeredmény, amelyre gondolataim kilyukadtak: „Nem vagyok szerelmes Szonokóba!”

Hisz ez csodálatos! Olyan emberré váltam, aki képes elcsavarni egy nő fejét, s még csak nem is szereti, s aztán, amikor a szerelem fellángol a nőben, faképnél hagyom, rá se hederítek többé. Milyen messzire vagyok attól a tisztességes és őszinte diáktól, akinek mutatkozom... Ám nem tehettem úgy, mintha nem tudnám, hogy egy erkölcstelen ember soha nem hagyja faképnél a nőt, anélkül,

hogy célját el ne érte volna. De én sutba dobtam ezeket a megfontolásokat. Megszoktam már, hogy bedugjam a fülem, konok vénasszonyként, aki süketnek tetteti magát, ha nem akar meghallani valamit.

Nem volt más hátra, mint megtalálni a módját, hogyan keveredjem ki ebből a házasságból. Pontosan úgy vetettem rá magam e feladatra, mint egy féltékeny szerelmes, aki azért ármánykodik, hogy megakadályozza a szeretett lány férjhez menését valaki máshoz.

Kinyitottam az ablakot, és az anyámat szólítottam.

Nyári verőfényben fénylett a nagy veteményeskert. Paradicsom- és padlizsánsorok keserű daccal emelték elszáradt leveleiket a nap felé. A nap forró sugaraival öntözte a vastag erű leveleket. Amerre csak ellátott a szem, a növényi élet komor bőségét agyonnyomta a kertre hulló csillogó fényözön.

A veteményesen túl bokorban álló fák vetettek árnyékot a szentélyre, mely felém fordította borús arcát. S még távolabb síkság terült el, láthatatlan villanyvonatok szelték át időnként, rezgésük betöltötte a vidéket. Minden egyes alkalommal, hogy a trolibusz égnek szegezett áramszedője láthatatlanul elsuhant, a vezeték tunyán himbálózott, fel-felvillanva a napfényben.

Hívásomra nagy szalmakalap emelkedett fel a veteményeskert közepén, kéken lebegő szalaggal. Az anyám. Az a szalmakalap, amelyet a nagybátyám – anyám bátyja – hordott, meg se rezdült, levágott fejű napraforgóként még csak felém se fordult.

Anyám arcát, új életmódja miatt, egy kissé megbarnította a nap, fehér fogai megcsillantak, ahogy közeledett. Amikor már elég közel ért, hogy halljam, átható, gyerekes hangon odakiáltott:

– Mi történt? Ha mondani akarsz valamit, gyere ide!

– Nagyon fontos. Jöjj ide egy percre!

Anyám lassan közeledett, mintha tiltakozna. Kezében érett paradicsommal teli kosár. A házhoz érve az ablakpárkányra tette a

kosarat, és megkérdezte, mit akarok.

Nem mutattam meg a levelet, csak röviden összefoglaltam a tartalmát. Mialatt beszéltem, elfelejtettem, miért is hívtam ide; meglehet, azért fecsegtem, hogy meggyőzzem magam. Azt mondtam az anyámnak, hogy a feleségemnek bizonyára nehéz lesz az élete, hiszen egy olyan ideges és akadékoskodó emberrel kellene egy fedél alatt élnie, mint az apám, arra meg gondolni se lehet, hogy a mai világban önálló lakásra tegyünk szert. A tetejébe bizonyára óriási lesz a szakadék a mi kissé régimódi gondolkozásunk és Szonoko eleven, vidám családjának szokásai között. Ami engem illet, nem akarok gondot venni a vállamra, ilyen korán magamra vállalni a házasság felelősségét... A legnagyobb hidegvérrel fogalmaztam meg ezeket az elcsépelt ellenvetéseket, azt remélve, hogy anyám igazat ad nekem, és makacsul ellene szegül házasságom gondolatának. De ő nyugodt és engedékeny volt, mint mindig.

– Furcsán beszélsz – szakított félbe, mintha nem tulajdonítana fontosságot az érveimnek. – De mit érzel valójában? Szereted, vagy nem szereted?

– Persze, én... nos – makogtam. – De én nem vettem komolyan az egészet. Félig játék volt. Aztán ő komolyan vette, én meg nyakig vagyok a pácban.

– De akkor nincs semmi baj! Minél hamarabb vetsz véget a dolognak, annál jobb mindkettőtöknek. Ebben a levélben elvégre csak azt akarják megtudni, mit érzel. Okosan tennéd, ha világos választ küldenél. Akkor én visszamegyek. Minden rendben van, ugye?

– Hm – motyogtam, felsóhajtva.

Anyám a bambuszkerítésig ment, amely körül kukorica nőtt. Majd idegesen visszafutott az ablakhoz, ahol álltam. Megváltozott az arckifejezése.

– Figyelj, azzal kapcsolatban, amiről beszéltünk – furcsán nézett rám, mintha vadidegen volnék, akit először lát életében. –

Szonokóval kapcsolatban. Te… ő… ha te… hogy is mondjam…

Kitalálva, mire céloz, fölnevettem.

– Ne légy nevetséges, mama! – Tán soha nem nevettem ilyen keserűen. – Tényleg azt gondolod, hogy képes volnék ilyesmire? Ennyire nem bízol meg bennem?

– Ó, tudtam. Csak biztos akartam lenni a dolgomban. – Vidám arcot vágott, zavarát leplezve. – Erre jók az anyák, hogy gyötrődjenek. De ne aggódj. Bízom benned…

Aznap este megírtam a levelet, kerülő utakon fejezve ki visszautasításomat, de még én is mesterkéltnek tartottam. Azt írtam, hogy váratlanul ért a dolog, s hogy pillanatnyilag még nem kiforrottak az érzelmeim.

Másnap reggel a hajógyárba visszatérőben, megálltam a postánál, hogy föladjam a levelet. Az expresszküldemények ablaka mögött ülő nő gyanakodva figyelte kezem reszketését. Szememmel kísértem a levél útját, amint durva, piszkos kezével megragadta, és ráütötte a pecsétet. Megnyugodtam, látva milyen hatékonyan, mekkora szakértelemmel kezelik boldogtalanságomat.

Az ellenséges repülőgépek célpontot változtattak, kisebb helységekre és városokra támadtak. Az élet pillanatnyilag veszélytelennek tetszett. A megadás gondolatának egyre több híve támadt az egyetemisták körében. Az egyik fiatal tanársegéd nyíltan célozgatott a békére, így próbálván a diákok kegyeibe férkőzni. El-elnézegetve orrának önelégült dudorát, miközben szkeptikus nézeteit hangoztatta, arra gondoltam: „Engem nem teszel lóvá!” De a fanatikusokat is megvetettem, akik kitartóan hittek a győzelemben. Nem érdekelt, megnyerjük-e a háborút, vagy elveszítjük. Nem akartam mást, csak új életet kezdeni.

Otthon voltam városszéli házunkban, amikor magasra szökött a lázam, s nem lehetett tudni az okát. Ott feküdtem, mereven bámulva

a mennyezetet, amely mintha keringett volna, s mint valami szent szót, egyre Szonoko nevét dünnyögtem. Amikor végre-valahára erőre kaptam, tudomást szereztem Hirosima elpusztításáról.

Ez volt az utolsó esélyünk. Azt rebesgették, hogy Tokió következik. Ingujjban, fehér sortban járkáltam az utcákon. Az emberek túljutottak a kétségbeesés végső pontján, és vidám arccal lótottak-futottak a dolguk után. Egyik pillanatra másik pillanat következett, és nem történt semmi. Vidám izgatottságtól pezsgett minden. Éppúgy, mint amikor egyre gömbölyödő léggömböt fúj az ember, csodálkozva: „Most fog kipukkadni? Ki fog pukkadni?" S teltek-múltak a percek, és még mindig nem történt semmi. A dolgok ilyetén állapota mintegy tíz napig tartott. Ha tovább tart, mindenki megbolondul.

Aztán egy nap takaros repülőgépek surrantak át a légelhárítók ostoba lövegei között, és röplapokat szórtak a nyári égből. A röplapok a megadással kapcsolatos híreket közölték.

Este apám a hivatalból egyenesen hazajött. Átvágott a kerten, leült a verandán, és így szólt:

– Hallgass rám! A propaganda igazat beszél. – S megmutatta az eredeti angol szöveg másolatát, amelyet biztos forrásból szerzett.

Kezembe vettem a papírt, de még mielőtt időm lett volna elolvasni, már felfogtam e hírek valódiságát. Nem a vereség valósága volt. Az én szememben – és csakis egyedül az én szememben – mindez azt jelentette, hogy rettenetes napok következnek. Azt jelentette, hogy ezentúl, akár tetszik, akár nem, mindannak dacára, amivel eddig áltattam magam, hogy elhitettem önmagammal, ez a nap nem virrad fel soha, már másnap el kell kezdenem az emberi társadalom tagjainak „mindennapos életét". S hogy beleremegtem e néhány szóba!

NEGYEDIK FEJEZET

Várakozásommal ellentétben semmi jele nem mutatkozott a rettegett mindennapok bekövetkeztének. Épp ellenkezőleg, az ország mintha valami polgárháborúba keveredett volna, az emberek még kevesebbet törődtek a „holnappal”, mint az igazi háború idején.

Azt a diáktársamat, akitől annak idején kölcsönkaptam az egyetemi egyenruhát, leszerelték, és én visszaadtam a holmiját. Ekkor, egy pillanatra, az a csalóka érzésem támadt, hogy megszabadultam az emlékeimtől, múltam emlékétől.

Meghalt a kis húgom. Felszínes béke öntötte el a lelkem, fölfedezvén, hogy képes vagyok könnyet ontani.

Szonokót hivatalosan eljegyezték, és nem sokkal a kis húgom halála után megvolt az esküvője. S hogy én mit éreztem ezt hallván – igazat mondok-e, ha azt állítom, nagy kő esett le a szívemről? Örömöt színleltem. Azzal hencegtem önmagamnak, hogy ez természetes, hiszen én szakítottam, nem pedig ő.

Hosszú ideig erősködtem, s úgy értelmeztem a dolgokat, hogy a Sors kényszerít rá akaratom és értelmem győzelmére, s most ez a hiedelem eszeveszett dölyffé fajult. Amit értelemnek neveztem, annak a természetében volt egy csöppnyi rendellenesség, ami a véletlen szeszélyéből a trón magasába került trónkövetelőre hasonlított. A bitorló fajankóságában nem látja előre a bosszút, amely elháríthatatlanul visszaüt buta önkényuralmára.

A következő évet bizonytalan és derűlátó érzelmek prédájaként éltem. Ott voltak a hanyagul összecsapott jogi tanulmányaim, aztán gépies ide-oda utazgatásom az egyetem és az otthonom között... Nem figyeltem fel semmire, és senki nem figyelt fel rám. Az életet ismerő ember mosolyával mosolyogtam, akár egy fiatal káplán. Úgy éreztem, nem vagyok élő, de halott se vagyok. Régi vágyam a természetes és spontán öngyilkosságra a háborúban mintha

gyökerestül kiirtódott volna belőlem, elfelejtődött volna.

A valódi fájdalom csak apránként veszi birtokába az embert. Akár a tüdőbaj, olyan értelemben, hogy a betegség már elérte kritikus pontját, s a beteg még nem döbbent rá a tüneteire.

Egy nap benéztem egy könyvesboltba, ahol új kiadványok jelentek meg lassacskán, s találomra belenéztem egy durva papírba kötött fordításba. Esszékötet volt, egy szószátyár francia szerzőtől. Vaktában fellapoztam a könyvet, és az egyik oldalon egy soron akadt meg a tekintetem. Kényelmetlen érzés lepett meg, becsukatta velem a könyvet, és visszatétette a polcra.

Másnap, az előadásokra menve, valami hirtelen arra buzdított, hogy szakítsam meg az utam ennél a könyvesboltnál, az egyetem főbejáratának közelében, s vegyem meg a könyvet, amelybe előző este belepillantottam. A polgári törvénykönyvről szóló előadás alatt titokban elővettem szerzeményemet, nyitott jegyzetfüzetem mellé csúsztattam, és kikerestem a sort. Olvastán még hevesebb szorongás tört rám, mint az előző nap:

...Egy nő hatalmát azon lehet lemérni, hogy mekkora fájdalommal képes büntetni a szerelmesét...

Volt egy barátom az egyetemen, bizalmas viszony alakult ki közöttünk. Szüleinek patinás cukrászüzletük volt. Rögtön látszott, hogy önzetlen és szorgalmas fiú; cinizmusa, ahogy az életről meg az emberekről nyilatkozott, meg az is, hogy vékony volt, törékeny, akárcsak én, rokonszenvet ébresztett bennem. De míg az én cinizmusom abból a vágyból fakadt, hogy felfigyeljenek rám az emberek, s az önvédelem eszköze volt, nála határozott önbizalomból táplálkozott ugyanez a viselkedés. El-eltűnődtem, honnét veszi nagy önbizalmát. Barátom hamar rájött, hogy még szűz vagyok, és megsemmisítő fölénnyel, amelybe önmegvetés is vegyült, bevallotta, többször járt már bordélyházban. Majd azt igyekezett kipuhatolni,

mit gondolok a dologról.

– Ha kedved van eljönni, csak telefonálj. Elviszlek, amikor akarod.

– Hm… majd ha úgy adódik, rendben van… talán… majd meglátom – feleltem.

Barátom pironkodó volt, de egyúttal diadalmas is. Arckifejezése visszatükrözte szégyenemet, mintha tökéletesen megértette volna jelenlegi lelkiállapotomat, amely arra az időre emlékeztette, amikor ő is pontosan ugyanezeket az érzelmeket élte át. Zaklatott voltam. Az a nyugtalan érzés vert bennem gyökeret, hogy magamnak is akarnom kell, hogy a nekem tulajdonított érzéseket érezzem.

A túlhajtott prüdéria az önzés egyik formája, az önvédelem eszköze, melyet vágyaink ereje tesz szükségessé. Az én valódi vágyaim azonban olyan titkosak voltak, hogy nem tették lehetővé a kielégülést. Képzeletbeli vágyaim – vagyis a nők iránt érzett egyszerű és absztrakt kíváncsiságom – fagyos szabadsággal ajándékoztak meg, s e vágyakban már-már nem jutott hely az önzésnek. A kíváncsiságban nincs erény. Valójában a legerkölcstelenebb vágy, amit ember csak érezhet.

Képzeletben kidolgoztam egy ünnepélyes, titkos tréninget. Az volt a lényege, hogy meztelen nők képeit nézegettem kitartóan, próbára téve vágyamat. Könnyű elképzelni, hogy vágyam nem mondott sem igent, sem nemet. Néha, rossz szokásomnak engedve, megpróbáltam fegyelmezni vágyamat, először úgy, hogy elfojtottam szokásos ábrándjaimat, majd nők képeit idéztem fel, a legszemérmetlenebb pózokban. Néha úgy tetszett, erőfeszítésem sikerrel jár. De önámítás volt e sikerben, valósággal összetörte, porrá omlasztotta szívemet.

Végül is elhatároztam, hogy mindent felteszek egy lapra. Telefonáltam a barátomnak, s megkértem, találkozzunk vasárnap délután öt órakor az egyik teaházban. Január derekán jártunk, a háború befejezése után két évvel.

– Végre rászántad magad – barátom boldogan nevetgélt a

telefonba. – Rendben van, ott leszek. Ide figyelj, egész biztosan ott leszek, de soha nem bocsátom meg, ha cserbenhagysz…

Letettem a kagylót, de nevetése sokáig visszhangzott a fülemben. Jól tudtam, hogy csak görcsös mosollyal válaszolhatnék, láthatatlanul. Mégis úgy éreztem, kigyullad bennem a reménysugár, jobban mondva a babonás hit. Egyébként veszélyes babona volt. Csak a hiúság sarkallja kockázatvállalásra az embert. Az én esetemben a legközönségesebb hiúság nem tűrte, hogy kitudódjon: szűz vagyok, huszonkét éves koromban.

Most, hogy visszagondolok rá, eszembe jut: a születésnapomon vérteztem fel magam, hogy elszenvedjem a próbatételt.

Úgy fürkésztük egymás arcát, mintha azt igyekeztünk volna kideríteni, mi jár a másik fejében. Aznap a barátom is megértette, mindegy, hogy komoly arcot vágunk, vagy szélesen vigyorgunk, egyformán abszurd mindkettő, és kifejezéstelenül eregette cigarettája füstjét. A rövid üdvözlés után személytelen megjegyzéseket tett a felszolgált édességek rossz minőségére. Alig figyeltem rá, és a szavába vágtam:

– Csak azt szeretném tudni, vajon te is elszántad-e magad. Szeretném tudni, hogy az, aki valakit életében először elvisz egy olyan helyre, tűzön-vízen át barát lesz-e, vagy halálos ellenség.

– Megijesztesz. Tudod, milyen gyáva vagyok. Képtelen volnék eljátszani a halálos ellenség szerepét. – Jó, hogy ismered magad. Szándékosan beszéltem magas lóról, virtuskodásból.

– Nos, akkor innunk kellene valamit – mondta a barátom egy bizottsági elnök komoly arckifejezését öltve magára. – A kezdőnek túl sok a jóból, ha józan.

– Nem, nincs kedvem inni. (Éreztem, hogy merev az arcom.) – Úgy megyek el oda, hogy nem iszom egy kortyot se. Így is van hozzá merszem.

Először egy nyomasztó villamoson utaztunk, utána a nyomasztó magasvasúton, majd egy ismeretlen állomás, egy ismeretlen utca következett gyors egymásutánban, nyomorúságos lakások, aztán lila meg vörös fények, amelyekben duzzadtnak látszott a nők arca. A vendégek a hideg, nedves utcán sétáltak, némán keresztezték egymás útját az olvadó hóban, mely felfogta lépteik neszét, mintha mezítláb jártak volna. Szemernyi vágyat sem éreztem. A zavarom noszogatott csak, pontosan úgy, mintha gyerek volnék, aki kiköveteli az uzsonnáját.

– Bármelyik hely megteszi – mondtam –, bármelyik, hidd el. Legszívesebben sarkon fordultam volna, hogy ne halljam a nők mesterkélt, fátyolozott hangját: „Állj meg egy szóra, picikém, csak egy percet várj, picikém…”

– Az itteni lányok veszedelmesek… Az ott tetszik neked? Te jó isten, micsoda arc! De legalább a hely bizalomgerjesztőbb.

– Az arc nem számít – mondtam.

– Helyes, akkor én, csak azért, hogy különcködjem, a csinosabbikat választom. Aztán nehogy később szemrehányást tégy nekem!

Közeledtünkre a két nő felpattant, mintha démon szállta volna meg őket. Beléptünk a házba, amely olyan kicsi volt, hogy fejünk a mennyezetet súrolta, ahogy beljebb mentünk. A soványabbik parasztos hangsúllyal beszélt, és rám mosolygott, ínyét és aranyfogait fölfedve, majd bevezetett a három gyékény nagyságú, kicsiny szobába.

Kötelességérzetem azt diktálta, hogy átöleljem. Átkaroltam, meg akartam csókolni. A nő széles vállai vad táncba fogtak, úgy nevetett.

– Ne így! Összerúzsozod magad. Gyere, megmutatom, hogy kell.

A prostituált kitátotta nagy száját, a rúzs keretében az aranyfogakkal, és előrenyújtotta bot vastagságú nyelvét. Példáját követve én is előretoltam a nyelvem. Nyelvünk hegye összeért.

Talán nem lesz érthető, ha azt mondom, van olyan zsibbadtság is,

amely heves fájdalom. Egész testem megbénult a fájdalomtól, mély fájdalom volt, mégsem éreztem. Fejem a párnára hanyatlott.

Tíz perc múlva bizonyossá vált, hogy tehetetlen vagyok. Térdem reszketett szégyenemben.

Feltételeztem, hogy barátom még csak nem is gyanította, mi történt, és ami meglepő, az elkövetkező napokban egy lábadozó fásult érzéseinek adtam át magam. Olyan emberhez hasonlítottam, aki ismeretlen betegségtől szenved, s félelemmel vívódik: ha megtudná betegsége nevét, meglepő módon megkönnyebbülne, ha egy pillanatra is, még ha gyógyíthatatlan volna is a baja. Pedig tudja, hogy átmeneti a megönnyebbülés. Mi több, szíve mélyén előre látja a kikerülhetetlen kétségbeesést, amely, természeténél fogva, még tartósabb megkönnyebbüléssel fogja megajándékozni. Valószínűleg én is valami csapást reméltem, amelyet még nehezebb lesz kivédenem, vagy más szavakkal, egy még kikerülhetetlenebb megkönnyebbülést.

A következő hetekben többször összefutottam a barátommal az egyetemen, de sem ő, sem én nem tettünk célzást a történtekre. Körülbelül egy hónap múlva este meglátogatott egy közös ismerősünkkel, egy másik hallgatóval. T. jött vele, a nagy nőcsábász, aki azzal hencegett, hogy egy negyedóra alatt bármelyik nőt leveszi a lábáról. Nem telt bele sok idő, és társalgásunk szükségszerűen e körül a téma körül forgott.

– Már nem tudok meglenni enélkül, egyszerűen nem tudok uralkodni magamon – mondta T., szigorúan nézve rám. – Ha valamelyik barátom impotens volna, biztosan irigyelném. Mi több, mélyen meghajolnék előtte.

Barátom látta, hogy elváltozik az arcom, ezért másra terelte a szót, T.-hez fordult:

– Megígérted, hogy kölcsönadsz egy könyvet Marcel Proustról,

emlékszel? Érdekes?

– Mondtam, hogy érdekes. Proust *szodomita* volt – (T. az idegen szót használta). – Lakájokkal volt dolga.

– Mi az, hogy szodomita? – kérdeztem. Rájöttem, hogy tudatlanságot színlelve kétségbeesetten kapaszkodom ebbe a kérdésbe, ezáltal próbálván kitalálni gondolataikat, felfigyelni egy apró jelre, mely tanúsítja, hogy nem gyanítják szégyenemet.

– A szodomita az szodomita. Nem tudod, mi az? *Dansokuka*.

– Ó… de én soha nem hallottam, hogy Proust is.

Remegett a hangom. Ha megsértődöm, akkor támadhatatlan bizonyítékkal szolgálok társaimnak. Szégyelltem magam, amiért képes voltam gyalázatos egykedvűséget mutatni. Nyilvánvaló, hogy barátom megsejtette a titkomat. Úgy éreztem, görcsösen kerüli a pillantásomat.

Átkozott vendégeim tizenegy órakor végre-valahára elmentek, én meg bezárkóztam a szobámba, s le se hunytam a szemem. Keservesen zokogtam, míg vértől bűzlő látomásaim le nem csillapítottak. Hagytam, jöjjenek a nyomorúságos, durva látomások, legbensőségesebb barátaim.

Volt egy szórakozásom. Egy idős barátom összejöveteleket rendezett a házában, ezekre el-eljártam, miközben tudtam, hogy egy köznapi társalgás emlékénél s az üresség utóízénél egyebet nem hagynak a lelkemben. Eljárogattam hozzá, mert a jó társasághoz tartozó emberek, akikkel az összejöveteleken találkoztam, meglepően barátságosak voltak, nem úgy, mint diáktársaim, és könnyű volt ismeretséget kötni velük. Volt köztük néhány divatosan modoros fiatal nő, a híres szopránénekesnő, egy zongoraművésznő, a hírnévhez vezető úton, meg több nemrég férjhez ment fiatalasszony. Táncoltunk, iszogattunk, ostoba játékokat játszottunk, köztük a fogócska enyhén erotikus változatát. Az összejövetelek

gyakran a hajnalba nyúltak.

A hajnal első óráiban gyakran azon kaptuk magunkat, hogy már-már elalszunk tánc közben. Ekkor, hogy ébren tartsuk magunkat, játszani kezdtünk, ami abból állt, hogy párnákat dobáltunk szét a padlón, körbetáncoltuk, egészen addig, míg valaki váratlanul meg nem állította a gramofont. Erre a jelre kettesével leültünk a párnákra, s aki nem talált helyet magának, annak valami mutatvánnyal kellett előrukkolni. Nagy izgalom kerítette hatalmába a táncosokat, összevissza huppantak le a párnákra. A játék előrehaladtával, az ismétlések során, a nők nem nagyon ügyeltek a ruhájukra.

Emlékszem, hogy az egyik nagyon csinos lány, talán azért, mert becsípett, izgatottan nevetgélt, észre sem véve, hogy a párnára huppanva a nagy zűrzavarban felcsúszott a combján a szoknyája. Combjának húsa fehéren vakított. Ha korábban történt volna velem valami hasonló, biztosan a többi fiatalembert utánoztam volna, akik ilyenkor leplezni próbálják heves vágyukat, s én is, latba vetve minden ügyességemet a szerep eljátszására, amelyről egy pillanatra sem feledkeztem meg, gyorsan elfordítottam volna a tekintetem. De egy bizonyos naptól fogva megváltoztam. Parányi szégyen nélkül – azaz parányi szégyent sem érezve velem született szemérmetlenségem miatt –, olyan nyugodtan bámultam ezt a fehér combot, mintha élettelen anyagot tanulmányoznék.

Éles fájdalom nyilallt belém, akkor jön ez a fájdalom, ha hosszan bámulunk valamit. A fájdalom kinyilatkoztatta: „Te nem vagy emberi. Olyan lény vagy, aki képtelen a társadalmi érintkezésekre. Embertelen teremtmény vagy, valami furcsa érzelgősséggel megverve.”

Szerencsére közeledett a közigazgatási vizsga, s a száraz tananyagra kellett összpontosítanom minden energiámat, így

megtehettem, hogy automatikusan, fizikailag és szellemileg egyaránt távol tartsam magamtól a kínzó kérdéseket. De ez a kikapcsolódás se ért sokat, csak rövid ideig, a legelején.

A kudarc érzése, amely azon az éjszakán támadt fel bennem, apránként visszatért, életem minden szegletét elárasztotta. Lehangolt voltam. Hosszú napokon át képtelen voltam bármibe kezdeni. Egyre sürgetőbben sarkallt a bizonyítás igénye, hogy bármilyen hatalommal is, de rendelkezem. Úgy tetszett, nem élhetek tovább ennek bizonyítéka nélkül. De nem volt módom rá, hogy természetes romlottságomat kiéljem. Nem nyílt alkalom rá, hogy abnormis vágyaimat, ha szolidan is, de kielégítsem.

Beköszöntött a tavasz, és nyugalmam álarca mögött tomboló idegesség gyűlt fel. Mintha az évszak is neheztelt volna rám, poros széllel fejezte ki ellenségességét. Amikor az autó nem gázolt el, gondolatban dühösen lehordtam: „Na, miért nem löksz fel, miért nem jössz rám?”

Örömömet leltem az ádáz tanulásban és a magamra kényszerített spártai életmódban. Szabad perceimben sétálni mentem, és gyakran észrevettem, hogy az emberek csodálkozva nézik véreres szememet. S habár a megfigyelő azt gondolhatta, hogy dolgos nappalok egymásutánjában élek, valójában a puhaság, az elprédálás marcangoló fáradtságát tanultam meg, az igazán szánandó lustaságot, s egy olyan életvitelt, mely nem ismeri a holnapot. Aztán egy tavasz végi délután, amikor a villamoson ültem, valósággal dörömbölni kezdett a szívem, már-már megakasztva lélegzetemet.

Mert ahogy az álló utasokon végigsiklott a tekintetem, Szonokót pillantottam meg, a villamos túlsó felében ült. Gyermeki szemöldöke alatt kimondhatatlanul tisztán láttam őszinte és szerény tekintetét, kedves pillantását. Már felállóban voltam, amikor az egyik utas elengedte a kapaszkodófogantyút, és az ajtó felé igyekezett. Ekkor megláttam a fiatal lány egész arcát. Nem Szonoko volt.

Szívem továbbra is vadul kalapált. Persze könnyen

bebeszélhettem volna magamnak, hogy ezt a szívdobogást pusztán a meglepetés vagy sokkal inkább a rossz lelkiismeret idézte elő, de efféle magyarázat nem pusztíthatta el akkori érzésem tisztaságát. Rögtön felötlött bennem az a felindultság, amelyet március kilencedikén reggel éreztem, megpillantva Szonokót. Most is ugyanaz az érzés öntött el; ugyanaz az érzés. Ugyanaz, még a bánat is, amely mintha átjárta volna a szívemet.

Ezt az apró incidenst nem bírtam kiverni a fejemből, s a rákövetkező néhány nap élénk voltam és izgatott. Nem lehet igaz, ez biztos, hogy még mindig szerelmes legyek Szonokóba, képtelen vagyok nőt szeretni – egészen egy nappal korábbig ezek a hiedelmek voltak megbízható és engedelmes kísérőim, hűségükhöz nem fért kétség, és tessék, ők is fellázadtak ellenem.

Emlékeim így kerítettek hatalmukba váratlanul; *coup d'état* volt ez a javából, mely valódi kínszenvedéssé alakult át. Az „apró-cseprő" emlékek, amelyeket gondosan eltakarítottam, elhajítottam két évvel korábban, kiterebélyesedtek, a szemem láttára élettel telítődtek, mint az elfelejtett fattyú, aki felbukkan felnőtt életünkben. Ezeket az emlékeket nem a számtalanszor kitalált „édes érzelmek" színezték, s nem is a tőlük való megszabadulás gyakorlatiassága: emlékeim a kínszenvedés lüktetésébe merültek. Ha lelkiismeret-furdalást érzek, megtaláltam volna a módját, hogy elviseljem, a számtalan elődd kitaposta ösvényt követve. De fájdalmam különösen tiszta kín volt, s nem bizonytalan lelkiismeret-furdalás; mintha valaki arra kényszerítené az embert, hogy az ablak magasából nézze a csillogó nyári nap visszfényét, mely fény és árnyék vakító ellentétére hasítja az utcát.

Egy felhős délután, az esők idején, az Azabun voltam bevásárolni. Ritkán fordultam meg ebben a városrészben. Valaki a nevemen szólított a hátam mögött. Szonoko volt. Jobbra-balra tekintgetve, majd megpillantva nem lepődtem úgy meg, mint a villamoson, amikor összetévesztettem egy másik lánnyal. Ez a véletlen találkozás

tökéletesen természetesnek tűnt fel, mintha mindig is előre láttam volna. Úgy éreztem, mindent tudok már régóta, erről a pillanatról.

Szonoko nagyon egyszerű, virágos kelméből szabott ruhát viselt, amelynek mintája divatos tapétára hasonlított; a V alakú kivágás körül a csipke volt az egyetlen dísze; semmi nem hirdette a külsején, hogy férjes asszony. Valószínűleg a jegyre osztott élelmiszerért ment, mert vödröt cipelt, s egy vén cseléd kísérte, ugyancsak vödörrel. Szonoko hazaküldte az asszonyt, és társalogva velem folytatta az útját.

– Egy kicsit lefogyott.

– Á, mert sokat tanulok a vizsgára.

– Igazán? Ügyelnie kellene az egészségére!

Majd elszótlanodtunk egy rövidke időre. Szelíd fénnyel kisütött a nap, megvilágította a házakat, a csendes utcát, melyet megkímélt a bombázás. Ázott kacsa totyogott elő az egyik konyhából, hápogva ment előttünk a csatornához. Boldog voltam.

– Mit olvas éppen? – kérdeztem.

– Hogy milyen regényt? Hát, most olvastam Tanizaki könyvét, az *Aki a keserűfüvet szeret*it, meg…

A szavába vágtam.

– Nem olvasta a… – s egy akkor divatos regény címét mondtam.

– Amelyiken az a meztelen nő van? – kérdezte.

– Micsoda? – Nem győztem csodálkozni.

– Undorító az a kép a címlapon.

Két évvel korábban soha nem tudta volna a szemembe nézve kimondani: „meztelen nő”. Már az, ahogy ezeket a köznapi szavakat használta, elárulta, hogy Szonoko nem az a szűzies fiatal lány többé, akit én ismertem.

Az utca sarkához érve megtorpant, és azt mondta:

– Én itt befordulok. Ennek az utcának a végében lakom.

Fájt, hogy elválunk, lesütöttem a szemem, a vödröt néztem a kezében. *Konnjaku*val volt csordultig tele, reszkető, kocsonyás

kásával, amely a tengerparti naptól barna nő bőrére hasonlított.

– A *konnjaku* megromlik, ehetetlen lesz, ha sokáig éri a nap – mondtam.

– Igaz – mondta Szonoko csengő hangon, tréfálkozva –, az én lelkemen száradna.

– Hát akkor a viszontlátásra!

– Igen, minden jót! – mondta Szonoko elmenőben.

Visszahívtam, és megkérdeztem, meglátogatja-e néha a családját. Minden feszélyezettség nélkül azt felelte, hogy szombaton készül hozzájuk.

Majd elváltunk, és én egy fontos dolgot jegyeztem meg – aznap, úgy tetszett, megbocsátott nekem. Miért bocsátott meg? Létezhet-e ekkora nagylelkűségnél nagyobb sértés? De fájdalmam talán csillapodni fog – gondoltam –, ha Szonoko nyíltan még egyszer megsért.

Alig tudtam kivárni a szombatot. Kuszano a kiotói egyetemen tanult, de a jó szerencse úgy hozta, hogy épp otthon volt. Szombat délután elmentem meglátogatni.

Miközben beszélgettünk, hangokat hallottam, s nem akartam hinni a fülemnek. A zongora szólt. Nem volt éretlen játék, kimunkált volt, visszhangzó, szabadon, bőven, gyöngyözve áradt.

– Ki játszik? – kérdeztem.

– Szonoko. Ma hazajött – válaszolta Kuszano, aki nem tudott semmit.

Fájdalmas villámként minden régi emlékem egyenként tért vissza.

Szomorú voltam, amiért Kuszano merő kedvességből soha a legkisebb célzást sem tette arra, hogy körültekintően visszautasítottam Szonokót. Valami bizonyítékot szerettem volna, hogy annak idején megbántottam. Az enyémmel összecsengő bánatot szerettem volna fölfedezni benne. De megint közbelépett az

„idő”, sövényt vont Szonoko, Kuszano meg én közém, gazból; büszkeség, hiúság vagy óvatosság színezte érzelmeinket, s nem tudtunk többé őszinték lenni. A zongora elhallgatott. Kuszanónak volt esze, és megkérdezte, szóljon-e Szonokónak, hogy csatlakozzon hozzánk. Kiment, és hamarosan a húgával tért vissza. Fecsegni kezdtünk erről-arról, nagyokat kacagtunk, értelmetlenül, a Külügyminisztériumban dolgozó ismerőseinken, Szonoko férje is ott dolgozott.

Kuszanót kihívta az anyja. Szonoko meg én magunkra maradtunk a szobában, éppúgy, mint azon a bizonyos napon két évvel korábban.

Szonoko gyerekes büszkeséggel elmesélte, hogy férje közbenjárásának köszönhetően Kuszanóék házát nem rekvirálta a megszálló hadsereg. Már a kezdet kezdetén is elbűvölt a dicsekvése. A túlzottan szerény nő híján van minden bájnak, akárcsak a fensőbbséges nő; valami ártatlan és kedves nőiesség volt Szonoko nyugodt és kimért hencegésében.

– Ha már itt tartunk – mondta ugyanazon a higgadt hangon –, van valami, amit már többször meg szerettem volna kérdezni magától, de soha nem voltam képes rá. Eltűnődtem, vajon miért nem házasodtunk mi össze? Amikor megkaptam a bátyámnak küldött válaszát, egyszerűen nem értettem semmit a világból. Napról napra csak csodálkoztam meg csodálkoztam. S mind a mai napig nem tudom megérteni, miért nem házasodtunk mi össze.

Egy kissé elfordította a fejét, mintha haragudna, megmutatva enyhén kipirult arcát, majd újrakezdte, mintha könyvből olvasná:

– Azért történt így, mert nem tetszettem magának?

Kérdése olyan volt, mintha puszta felvilágosítást kért volna, és szívem hevesen, érzelmes örömmel válaszolt rá. E lobbanásban gonosz örömöm fájdalomba csapott át. Szövevényes fájdalom volt. Részben őszinte, de tartalmazta a megsértett büszkeség kínszenvedését is, amely fölfedezi, hogy a két évvel korábbi „csip-

csup” események felidézése ennyire meggyötörheti a szívemet. Szerettem volna, ha Szonoko megszabadít. De ez soha nem volt ennyire lehetetlen.

– Maga mind a mai napig semmit nem tud a világról – mondtam. – Ez egyik jó tulajdonsága, ez a tudatlanság a világ dolgairól. De higgye el, a világ nem úgy van megalkotva, hogy két ember, akik szeretik egymást, minden esetben összeházasodhassanak. Pontosan ezt írtam a bátyjának. Különben is – éreztem, hogy nőies érvvel fogok előhozakodni, s szerettem volna leharapni a nyelvem, de nem tudtam féket tenni rá –, abban a levélben én egy szóval sem mondtam, hogy nem lesz házasság. Én csak azt magyaráztam, hogy még a huszonegyedik évemet se töltöttem be, még egyetemi hallgató vagyok, s az egész váratlanul ért. S miközben én haboztam, maga fogta magát, és sietve férjhez ment.

– Hát, ami engem illet, nincs okom megbánásra. A férjem szeret, és én is szeretem őt. Tényleg boldog vagyok. Mi többet kívánhatnék magamnak? És mégis, talán nem szép, hogy erre gondolok, de néha – nem is tudom, hogyan fejezzem ki magam –, néha a képzeletemben egy másik ént látok, aki más életet él. Aztán megzavarodom, és érzem, hogy már-már olyasmit mondok, amit nem kellene kimondanom. Érzem, hogy olyan dolgokra fogok gondolni, amelyekre nem volna szabad, s ez úgy felzaklat, hogy alig bírom tartani magam. Ilyenkor nagy segítség a férjem. Nagyon kedves, úgy bánik velem, mint egy gyerekkel.

– Talán önhittség, de hadd mondjam meg, mit gondolok. Ilyenkor gyűlöl engem. Mélységesen gyűlöl engem. Szonoko azt se tudta, mi a gyűlölet. Kedvesen, komolyan adta a duzzogót, s azt mondta:

– Gondoljon azt, amit akar.

– Nem találkozhatnánk még egyszer, csak mi ketten? – Mintha valami megszállt volna, azon kaptam magam, hogy könyörgök. – Nem volna benne semmi, ami miatt szégyellni kellene magunkat. Beérném azzal, hogy nézem. Még ha egy szót se szólna hozzám,

akkor is jó lenne. Ha csak egy fél órára is, jó?

– Akkor meg mire volna jó találkoznunk? És különben is, ha egyszer találkoztunk, nem mondaná-e utána, hogy találkozzunk még egyszer? Odahaza nagyon szigorúan fog az anyósom, és valahányszor elmegyek otthonról, mindig megkérdezi, hová megyek, mikor jövök haza. Így találkozni, talán feszélyező lenne, de ha… – Egy pillanatra elcsuklott a hangja. – Na jó, az embernek szíve is van, és senki nem tudja, mi dobogtatja.

– Igaza van. De maga mind a mai napig Aggályos Kisasszony, nincs igazam? Miért nem tud vidámabban beszélni, hányavetibben? (Mennyi hazugságot hordtam össze!)

– Az ilyesmi férfihoz illik. Nem egy férjes asszonyhoz. Majd megérti, ha magának is lesz felesége. Soha nem árt az elővigyázatosság!

– Maga most úgy beszél velem, mint nővér a kisöccsével…

Ekkor Kuszano visszajött, a mi társalgásunk meg félbeszakadt.

Lelkemet rajokban szállták meg a kételyek, kiapadhatatlanul. Megesküdtem volna Istenre, hogy őszinte vágy vezérelt, amikor találkozni akartam Szonokóval. De világos volt, hogy ebben nincs szikrányi szexuális vágy sem. Akkor meg miféle vágy űzött a találkozásra? Nem volt-e pusztán önáltatás ez a szenvedély, amely oly nyilvánvalóan nem volt nemi természetű? Először is, létezik-e olyan szerelem, amelynek nem szexuális vágy az alapja? Nem volt-e ez nyilvánvaló képtelenség?

De akkor egy másik gondolat ötlött fel bennem: ha feltételezzük, hogy az emberi szenvedély minden abszurditás fölébe tud emelkedni, miért ne volna képes felülemelkedni magának a szenvedélynek az abszurditásán?

Azóta a döntő este óta úgy intéztem, hogy elkerüljem a nők társaságát. Azóta az este óta egyetlen nő ajkát sem érintettem – felserdült fiúk ajkát sem, akik pedig felkorbácsolták vágyódásomat –, még akkor sem, ha úgy adódott, hogy udvariatlannak tetszik tartózkodásom... A nyár beköszönte nagyobb veszedelmet hozott magányomra a tavasznál. Tomboló nyár ostorozta szexuális vágyam vágtató lovait. Perzselte, meggyötörte a testem. Rossz szokásomhoz kellett visszatérnem, hogy kibírjam, néha ötször is egy nap.

Tudatlanságom eloszlott, amikor elolvastam Hirschfeld elméletét, aki pofonegyszerű biológiai jelenségnek tartja a homoszexualitást. Most már azt is értettem, hogy az a döntő este természetes következmény volt, és semmi okom nincs a szégyenkezésre. Képzeletem gyümölcse, a fiatal fiúk iránt érzett vágy, jóllehet egyetlenegyszer sem fordult pederasztiába, határozott formát öltött, csaknem olyat, amilyennek a kutatók bemutatják. Ez a hajlam, amellyel én is rendelkeztem, állítólag nem ritka a németeknél. Von Platen gróf naplója ékes bizonyítékul szolgál. Winckelmann ugyanaz az eset. S ha az itáliai reneszánszot vesszük szemügyre, világos, hogy Michelangelónak is ugyanolyan hajlamai voltak, mint nekem.

De ez nem jelenti azt, hogy érzelmi életem rendbe jött volna a tudományos elméletek intellektuális feldolgozása jóvoltából. Homoszexualitásom nehezen teljesülhetett ki, hiszen hajlamom nem lépte túl a szexuális vágyat, homályos hajlam volt, amely hiába kiabált kétségbeesetten, vaktában küszködött. Még a vonzó fiúk kiváltotta izgalom is megtorpant a szexuális vágynál. Felületes magyarázatot adva mondjuk azt, hogy még Szonokóé volt a lelkem. S bár nem fogadom el teljes egészében a középkori teóriát, mégis segítségül hívom test és lélek harcának felfogását, hogy világosabban megértessem magam: egyszerű és tiszta hasadás volt bennem szellem és hús között. Szonoko az én szememben a normálisság szerelmének megtestesülése volt, a szellem dolgai iránt érzett szerelmem, az örök dolgok iránt érzett szerelem.

De ez az egyszerű magyarázat nem oldja meg a problémát. Az érzelmek egyáltalán nem szeretik a rend állandóságát. Éppen ellenkezőleg, az éter parányi részecskéihez hasonlóan, szabadon mozognak, rendszertelenül szállnak szanaszét, jobb szeretnek ide-oda lebegni…

Egy év telt el, mielőtt Szonoko meg én felocsúdtunk volna. Sikeresen levizsgáztam közigazgatásból, egyetemi diplomát szereztem, s a minisztériumban helyezkedtem el. Az év közben többször sikerült találkoznom Szonokóval, hol véletlenül, hol valami banális ürüggyel, de csak két-három havonként, egy-két órára, napközben. Találkoztunk, nem történt köztünk semmi, és ugyanígy váltunk el. Ez volt minden. Senki nem rosszallhatta viselkedésemet. Szonoko soha nem merészkedett a jelentéktelen emlékek felidézésén túlra, társalgásunk közben kedvesen évődött jelenlegi helyzetünkön. Érintkezésünket egyáltalán nem lehetett szerelmi kalandnak tartani, viszonynak is alig volt nevezhető. Minden találkozásunknál csak arra volt gondunk, hogy úgy tegyünk, mintha mindegyik elválásunk félreérthetetlen szakítás volna.

Ennyivel is beértem. Sőt, végtelen hálát éreztem fölfeslett kapcsolatunk misztikus gazdagságáért. Nem múlt el nap, hogy ne gondoltam volna Szonokóra, és minden találkozónkon csöndes nyugalom szállt meg. Úgy tetszett, találkozásaink finom feszültsége és tiszta harmóniája életem minden zegét-zugát áthatja, áttetsző, bár végtelenül törékeny fegyelmet szab ki rá.

De eltelt egy év, és Szonoko meg én felocsúdtunk. Rájöttünk, hogy már nem a gyerekszobában élünk, a felnőtt világ lakói vagyunk, ahol ha egy ajtó csak félig nyílik ki, azt az ajtót azonnal be kell zárni. Kapcsolatunk pontosan ilyen ajtó volt, mely soha nem nyílhatott ki, csak egy bizonyos pontig, s biztos volt, hogy előbb vagy utóbb javításra szorul. Aztán meg a felnőttek nem tudják elviselni a

gyerekeket mulattató játékok monotonságát. Sok-sok találkozásunk, ha szemlét tartottunk fölöttük, sztereotip volt, azonos kiterjedésű, azonos állagú – egy pakli kártya, melyben valamennyi lap széle milliméternyi pontossággal illeszkedik a másikhoz.

Ezenfelül a találkozások erkölcstelen örömet okoztak nekem, és csak én értettem, miért. Erkölcstelenségem kifinomult volt, kissé meg is haladta a világ mindennapos vétkeit, s akár valami finom méreg, maga volt a romlottság. Az erkölcstelenség lévén természetem fő alapja, fő alkotóeleme, a titkos bűn már-már ördögi ízét fedeztem fel erkölcsös viselkedésemben, egy nővel való ártatlan kapcsolatomban, tiszteletre méltó magatartásomban, és abban a megbecsülésben, amelyet a nekem tulajdonított magasrendű elveknek köszönhettem.

Egymás felé nyújtottuk a karunkat, valamit vittünk összekapcsolt kezünkben, de az, amit tartottunk, légnemű volt, csak akkor jelenvaló, ha hiszünk jelenlétében, de eltűnik, mihelyt kételkedni kezdünk. Ezt vinni első pillantásra könnyű feladat, de valójában végtelenül bonyolult számítgatást kíván, ügyességet, tapasztalatot. Mesterséges „normálisságot” hoztam létre összekulcsolt kezünk terében, és arra biztattam Szonokót, vegyen részt a veszélyes műveletben, pillanatról pillanatra próbáljunk meg fenntartani egy illuzórikus „szerelmet”. Szonoko, tudtán kívül, mintha benne lett volna az összeesküvésben. Éleslátásának hiánya okozhatta, hogy segítsége hatékony volt.

De eljött az a nap, amikor Szonoko megsejtette a névtelen veszély fékevesztett erejét, azét a veszélyét, mely különbözik a világban létező, szokványos, elnagyolt veszélyektől, mert pontos faj súlya van, mérhető.

Egy nyár végi nap az Aranykakas nevű vendéglőben találkoztam Szonokóval, aki nemrég tért vissza hegyvidéki nyaralásából. Rögtön közöltem vele, hogy búcsút mondtam a közigazgatásnak.

– És mihez fog kezdeni?

– Ó, bízzuk a jövőre!

– Ez aztán a meglepetés.

Mást nem fűzött hozzá. Mindketten tiszteletben tartottuk a be nem avatkozás etikettjét.

Szonokót lebarnította a hegyi nap, bőre a keble fölött elvesztette vakító fehérségét. Gyűrűjének nagy gyöngyét is megsötétítette, eltompította a meleg. Magas hangja, amelyben mindig összeolvadt közöny és szomorúság, jól illett az évszakhoz.

Egy darabig üres szavakkal dobálóztunk, társalgásunk nyúlós volt, őszintétlen. Voltak pillanatok, amikor úgy éreztem, beszélgetésünk ugrás a semmibe. Olyan volt, mintha két külföldi beszélgetését hallgattuk volna ki. Az álom és az ébredés határán érzünk hasonlót, amikor minden türelmetlen erőlködésünk, mely arra irányul, hogy újból elaludjunk, és tovább álmodjuk a kellemes álmot, egyre lehetetlenebbé teszi az álom megragadását. Felfedeztem, hogy szívünket, mint valami rosszindulatú vírus fertőzése, fölfalta az álmunk mélyébe szemérmetlenül behatoló, gyötrelmes ébredés, és az öntudat küszöbén látott álom tünékeny öröme. A betegség, egyezményes jelre, majdnem egyszerre támadta meg a szívünket. Kitörő vidámsággal fogadtuk. Mintha féltünk volna attól, amit a másik mondhatna, tréfát tréfára halmoztunk.

Bár barnasága némi diszharmóniát lopott külsejébe, Szonoko enyhén nedves tekintetéből, ifjú szemöldökéből, kissé duzzadt ajkáról a régi derű áradt a magasra fésült, elegáns frizura alatt. Az asztalunk mellett elhaladó nők mindig megnézték Szonokót. Egy pincér járkált a helyiségben, ezüsttálján hattyú alakban elrendezett jégkockákra állította a fagylaltos édességeket. Szonoko műanyag táskájának csatja halkan összekattant, ujján szikrát vetett a gyűrű.

– Nem tetszik itt magának? – kérdeztem.

– Hogy mondhat ilyet?

Idegenszerű fáradtság fátyolozta a hangját. Akár elbűvölőnek is tarthattam volna. Szonoko elfordult, a nyári utca forgatagát nézte az

ablakon túl. Amikor újból megszólalt, lassan ejtette ki a szavakat.

– Néha összezavarodom. Azon töprengek, miért találkozunk. De aztán mégis eljövök.

– Talán mert ez az egész nem értelmetlen mínusz. Sőt, biztos, hogy értelmetlen ugyan, de plusz.

– De ne feledje, hogy nekem van valakim, akit férjnek hívnak. S ha a plusz is értelmetlen, nem volna szabad, hogy akár a legkisebb plusznak is helyet adjunk.

– Unalmas ez a számtan, ugye?

Rájöttem, hogy Szonoko elérkezett a kétkedés küszöbére. Érezni kezdte, hogy a félig nyitva hagyott ajtó nem maradhat így tovább. A rendezetlenség iránti fogékonyságunk talán elnyelte azoknak az érzelmeknek a javát, amelyeken osztoztunk, Szonoko meg én. Én is messze voltam még attól a kortól, amikor az ember hajlandó elfogadni a dolgokat úgy, ahogy vannak.

Mégis, mintha váratlanul szembekerültem volna a nyilvánvaló bizonyossággal, hogy megnevezhetetlen félelmem Szonokót is megfertőzte, s hogy a félelem jele volt egyetlen közös kincsünk. Szonoko újból hangot adott a félelemnek. Igyekeztem nem meghallani. De léha válaszra készülődtem.

– Ha így folytatjuk tovább – szólalt meg Szonoko –, mit gondol, mi lesz velünk? Nem jutunk-e zsákutcába, ahonnét nincs menekülés?

– Azt hiszem, tisztelettudóan viselkedtem, és nincs semmi olyasmi közöttünk, ami miatt bárki előtt is szégyenkeznünk kellene. Mi rossz van abban, ha két barát találkozik?

– Eddig így volt. Pontosan úgy, ahogy mondja. Véleményem szerint is nagyon becsületesen viselkedett. De ami a jövőt illeti, nem tudom. Nem vagyunk ugyan bűnösök, nincs semmi, amiért pirulnunk kellene, és mégis, nem tudom, hogy miért, szörnyű álmaim vannak. Az az érzésem, eljövendő bűneimért büntet az Isten.

Az „eljövendő” szót olyan ünnepélyesen ejtette ki, hogy beleborzongtam.

– Ha így folytatjuk – mondta Szonoko –, attól félek, egyszer történik valami, ami bajba sodorhat mindkettőnket. S ha elér a baj, már késő lesz. Mert amit mi csinálunk, az játék a tűzzel, nem?

– Mire gondol, amikor azt mondja, játék a tűzzel?

– Ó, mindenfélére.

– Mégsem gondolhatja, hogy amit mi csinálunk, az játék a tűzzel. Inkább játék a vízzel. Szonoko nem mosolyodott el.

A beszélgetésünket meg-megszakító csendben indulatosan összeszorította a száját.

– Egy ideje azt kezdem hinni önmagamról, hogy szörnyű nő vagyok. Csak rossz asszonynak tudom tartani magam, tisztátalan lelkűnek. Még álmodnom se volna szabad másról, mint a férjemről. Úgy döntöttem, hogy ősszel megkeresztelkedem.

Kitaláltam, hogy ez a hiábavaló gyónás részben annak köszönhető, hogy Szonoko megrészegült a saját szavaitól, a nők paradoxonához sodródott, aminek az a lényege, hogy az ellenkezőjét akarjuk mondani annak, amit mondunk, miközben öntudatlanul azt akartuk volna mondani, amit nem volna szabad kimondani. Nekem meg nem volt jogom örülni, de a kesergéshez se volt jogom. Először is, mivel egy csepp féltékenységet sem éreztem a férje iránt, hogyan élhettem volna e joggal, akár magamnak követelve, akár elvetve? Néma maradtam. A legnagyobb nyárban is fehér, törékeny kezem látványa kétségbeesésbe taszított.

– És most? – kérdeztem végül.

– Most?

Szonoko lesütötte a szemét.

– Igen, mire gondol most?

– ...A férjemre.

– Ha így van, fölösleges megkeresztelkednie.

– Ó, dehogy... Félek. Még most is úgy érzem, hogy szörnyen

remegek.

– Na és most?

– Most?

Szonoko rám nézett, mintha segítségért kiáltana. Szemében olyan szépséget fedeztem fel, amilyet nem láttam még soha. M*ély* volt a tekintete, ragyogó, végzetes, szüntelenül csobogó forrás, felindultság áradt belőle. Most se találtam szavakat, mikor felém fordította pillantását. Hirtelen kinyújtottam a kezem, és az asztal túlsó felén álló hamutartóban elnyomtam élig szívott cigarettámat. Közben az asztal közepén meglöktem a karcsú nyakú vázát, s a víz a terítőre ömlött.

Megérkezett a pincér, hogy letakarítsa az asztalt. Felitatta a vizet. A víztől összeráncolódott terítő elszomorított mindkettőnket, siettette távozásunkat.

A nyári utcán bosszantóan nagy volt a tömeg. Egészségtől kicsattanó, szerelmes férfiak mentek el mellettünk, kidüllesztett mellel, csupasz volt a karjuk. Éreztem, hogy megvetnek. Megvetésük, akárcsak a perzselő nyári nap, a lelkemig égett.

Még volt egy fél óránk a búcsúzásig. Nem tudnám pontosan megmondani, miért, talán az elválás miatt, ingerült voltam, mintha haragudnék, komor, ideges, és durva színekkel, mint valami olaj festékkel, át akartam mázolni ezt a fél órát. Megálltam egy nyilvános táncterem előtt, ahonnan a hangszóró rumba vad hangjait szórta az utcára. Egy régen olvasott verssor ötlött fel bennem:

És vég nélküli volt mindig a tánc…

A többit elfelejtettem. Valószínűleg André Salmon írta…

Szonoko soha nem tette be ilyen helyre a lábát, most mégis beleegyezően bólintott, és bejött velem, hogy táncoljunk fél órát.

A terem kishivatalnokoktól hemzsegett, akik mindennap eljöttek táncolni egy-két órára, megnyújtva az ebédidőt, hogy valamicskét

szórakozzanak. Nehéz forróság csapott az arcunkba. A rossz szellőzőberendezés s a levegő szabad beáramlását gátoló, nehéz függönyök miatt magasra szökött a fojtogató, lázas forróság, opálos porfátyol emelkedett a villódzó fények felé. Nem kellett kérdezősködni, miféle emberek táncolnak itt, a hőségre ügyet se vetve, izzadságszagot, silány kölnik és olcsó pomádék szagát árasztva. Sajnáltam, hogy idehoztam Szonokót.

De már késő volt sarkon fordulni. Kedvetlenül vágtunk át a táncoló tömegen. A ritka ventilátorok meg se mozdították a levegőt. Fiatalemberek táncoltak konzumnőkkel, a párok egymáshoz szorították verejtékes arcukat. A lányok orra lepedékes volt, az izzadság sebhelyként tapasztotta a púdert a bőrükre. Ruhájuk háta piszkosabb volt, lucskosabb, mint imént az asztalterítő. Akár táncolt az ember, akár nem, verejtékben fürdött. Szonoko szaporán szedte a levegőt, mintha fuldokolna.

Lélegzetnyi friss levegőt keresve átmentünk egy boltív alatt, mely idejétmúlt virágfüzérekkel volt feldíszítve, kijutottunk az udvarra, s odakinn leültünk két kényelmetlen székre. Itt frissebb volt a levegő, de a betonpadló visszaverte a forróságot, amely az árnyékban álló székeket is elérte. A Coca-Cola édes szirupjától ragadt a szánk. Mintha Szonokót is megnémította volna az a gyötrelmes utálkozás, amely elfogott a világgal szemben. Körülnéztem, mert nem bírtam tovább a hallgatást.

Volt ott egy kövér lány, zsebkendővel legyezgette a mellét, hanyagul a falhoz támaszkodva. A szvingzenekar leverő foxtrottot játszott. Néhány cserép örökzöld állt ferdén az udvar kiaszott földjébe süllyesztve. A vászonernyő alatt foglalt volt minden szék, senki nem merészkedett a napra.

A tűző napon is ült azonban egy kis csoport, hangosan beszélgettek, mintha senki nem volna körülöttük. Két fiatal lány és két fiatalember. Az egyik lány cigarettázott, keresett mozdulatai elárulták, hogy nem szokott dohányozni, fojtottan köhögött minden

szippantás után. A két lány eredeti ruhát viselt, alighanem nyári kimonóanyagból szabták. Az ujjatlan ruhában karjuk bőre vörös volt, mint a halárusoké, rovarcsípések nyomai tarkították. A lányok egymásra pillantottak a fiúk minden durva tréfája után, és erőltetetten nevetettek. A fejükre tűző forró nyári nap szemlátomást nem zavarta őket.

Az egyik fiú hawaii inget hordott, ez volt akkoriban a „kemény" fiúk nagy divatja. Sápadt volt, alattomos arcú, de izmos karú. Kétértelmű mosoly lebegett az ajka körül. A lányok mellét böködte az egyik ujjával, ezzel nevettette meg őket.

De a másik fiúra figyeltem fel igazán. Huszonegy vagy talán huszonkét éves lehetett, napbarnított arcvonásai durvák voltak, de szabályosak. Levette az ingét, és félmeztelenül állt ott, széles övszalagot tekert a derekára. Izzadság itatta át az erős vásznat, világosszürkére fakította. Látszott, hogy a fiú szándékosan bajlódik az övével, állandóan beleszólt a beszélgetésbe, együtt nevetett társaival. Meztelen mellkasán kidomborodtak az erősen fejlett, duzzadó izmok; a mell kemény izomzatán mély vájat húzódott az altest irányába. A fiú vastag, kötélszerű izmai elvékonyulva futottak a bordákon, szoros gyűrűkben fonódtak össze. A piszkos vászonöv, amit a fiú magára tekert, szigorú és erős börtönbe zárta sima törzsének meleg tömegét. Olajosan csillogott meztelen, napbarnította válla. Fekete bozont tört elő a hónaljából, göndören, aranyos villódzással felfénylett a napon.

Ahogy a fiút megpillantottam, s kemény mellkasán megláttam a tetovált jelet, szexuális vágyat éreztem. Égő szemem rászegeződött a durva, vad, de páratlan szépségű testre. Tulajdonosa nevetett a napfényben. Amikor fejét hátravetette, megláttam vastag, izmos nyakát. A lelkem mélye is beleremegett. Nem bírtam elfordítani róla a tekintetem.

Megfeledkeztem Szonoko létezéséről. Csak arra gondoltam: a fiú, a nyári napon, így, ahogy van, félmeztelenül, kimegy az utcára, s

harcba keveredik az ellenséges bandával. Egy éles tőr felhasítja az övet, átdöfi ezt a testet. A piszkos övet pompásan átfesti a vér. Ablakredőnyből hevenyészett hordágyra fektetik a véres holttestet, és visszahozzák ide…

– Már alig van öt percünk…

Szonoko magas, szomorú hangja ütötte meg a fülemet. Meglepetten néztem rá.

Ebben a pillanatban, állati erővel, kettészakadt bennem valami. Mintha villámcsapás hasított volna kettőbe egy élő fát. Hallottam, amint az építmény, amelyet tégláról téglára emeltem, szánalmasan összeomlik. Úgy éreztem, olyan pillanatot élek át, amelyben létem ijesztő nemlétté változik. Behunytam a szemem, s egy másodperc múlva görcsösen megkapaszkodtam jéghideg kötelességtudatomban.

– Már csak öt perc? Hiba volt idehoznom magát. Haragszik? Olyan valakit, mint maga, nem volna szabad durva emberek közönségességének kitenni. Azt hallottam, hogy a táncterem nem tud megszabadulni a vagánybandáktól, s ezek már arra vetemednek, hogy erőszakosan jönnek be táncolni, ingyen, s nem lehet kiebrudalni őket.

De csak én néztem rájuk. Szonoko észre sem vette jelenlétüket. Őt úgy nevelték, hogy ne lássa azt, amit nem illik látni. Szemét, elrévedezve, le sem vette a táncosok körül bámészkodók izzadt hátáról.

A hely hangulata azonban, úgy látszik, Szonoko szívében is előidézett valami változást, bár neki magának nem volt tudomása róla. Halvány mosoly rajzolódott ki félénk ajkán, mintha előre élvezné, amit mondani készül.

– Furcsát fogok most kérdezni, de mondja, megtörtént már az? Ugye, már megtette?

Kis híján összeestem. De valamelyik fogaskerék a helyén volt az agyamban, s gépiesen hihető választ adtam, gyorsabban, mint a

gondolat.

– Hát… Sajnálom, már megtörtént.

– Mikor?

– Tavasszal.

– Kivel?

Kérdésének hamisággal keveredő naivsága megdöbbentett. Elképzelni se tudta, hogy olyan nővel lehet kapcsolatom, akit ő nem ismer.

– Nem mondhatom meg a nevét.

– Ugyan, ki volt?

– Nagyon kérem, ne faggasson!

Talán mert szavaimból kihallotta a nagyon is nyilvánvaló könyörgést, elhallgatott, mintha megijedt volna. Azon voltam, ne vegye észre, hogy minden vér kifutott az arcomból. Az elválás pillanata már ott lógott a levegőben. Egy blues közönséges ritmusa font körül minket. Dermedten ültünk a hangszóróból áradó, szentimentális hangok csapdájában.

Majdnem egyszerre pillantottunk karóránkra.

Eljött az idő. Miközben felálltam, lopva egy utolsó pillantást vetettem a székekre ott a napon. A fiatalok valószínűleg táncolni mentek, üresen álltak a székek a nap lángolásában. Az asztalon italtócsa terült szét, felvillant éles, baljós fénye.

JEGYZETEK

---

[1] Kosztolányi Dezső fordítása.
[2] Gáspár Endre fordítása.

TARTALOM

ELSŐ FEJEZET
MÁSODIK FEJEZET
HARMADIK FEJEZET
NEGYEDIK FEJEZET
JEGYZETEK